

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

ПОСТАНОВА

14.03.2018 № 312

Про затвердження Правил роздрібного ринку електричної енергії

Відповідно до законів України «Про ринок електричної енергії» та «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, **ПОСТАНОВЛЯЄ:**

1. Затвердити Правила роздрібного ринку електричної енергії (далі - Правила), що додаються.
2. Укладення договорів між споживачами та іншими учасниками роздрібного ринку електричної енергії відповідно до вимог Правил здійснюється шляхом приєднання споживачів до публічних договорів приєднання (договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії, відповідних договорів про постачання електричної енергії) на умовах чинних договорів про постачання електричної енергії та про користування електричною енергією, укладених з відповідними постачальниками електричної енергії за регульованим тарифом, шляхом подання заяви-приєднання за формою, наведеною у додатку до цієї постанови.
3. Оператору системи передачі (державному підприємству, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління Об'єднаною енергетичною системою України і виконує до початку діяльності сертифікованого оператора системи передачі функції, права та обов'язки оператора системи передачі) (далі - ОСП) до початку роботи нового ринку електричної енергії забезпечити укладення договорів із споживачами, електроустановки яких приєднані до мереж ОСП, відповідно до Кодексу системи передачі, затвердженого постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 309, та Правил.
4. Операторам систем розподілу (далі - ОСР) укласти договори про надання послуг з розподілу електричної енергії, які укладаються зі споживачем, з усіма споживачами, електроустановки яких приєднані на території діяльності ОСР. Договір розробляється ОСР на основі істотних умов, визначених Кодексом систем розподілу, затвердженим постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 310, та типової форми, встановленої Правилами, і розміщується на сайті ОСР, у засобах масової інформації і в пунктах обслуговування споживачів ОСР. ОСР шляхом безпосереднього вручення персоналом ОСР або з рахунком, або поштовим відправленням надає споживачу заяву-приєднання до зазначеного договору, яка формується за базами даних вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та містить ЄІС-коди точок комерційного обліку об'єкта споживача. Надання такої заяви-приєднання є пропозицією споживачу про приєднання до договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії на умовах діючого договору про користування або постачання електричної енергії (індивідуальні характеристики об'єкта, потужність, клас надійності, ідентифікаційні коди, особливості обліку тощо). Договір вважається укладеним з дати підписання споживачем заяви-приєднання до договору про надання послуг з розподілу електричної енергії, яка повертається споживачем на адресу ОСР, та/або сплати за рахунком (квитанцією), який надсилається (надається) одночасно з договором споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії,

та/або з дати, указаної у заяві-приєднанні, якщо споживач протягом указанного в заяві-приєднанні терміну не звернувся до ОСР із запереченнями щодо укладення договору в цілому або щодо окремих умов договору та спожив будь-який обсяг електричної енергії.

Непобутовим споживачам, приєднаним до мереж ОСР/ОСП, разом із заявою-приєднанням до договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії надаються паспорти точок розподілу (передачі), оформлені відповідно до Правил.

5. Протягом двох років з дати набрання чинності Правилами ОСР (ОСП) оформити за всіма об'єктами побутових споживачів паспорт точки розподілу (передачі) за формою, встановленою Правилами. Оформлені паспорти точок розподілу (передачі) є невід'ємною частиною договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії та згодою споживача на надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії на умовах, визначених у паспорті точки розподілу (передачі).

З дати набрання чинності договором споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії ОСР (ОСП) надає послуги комерційного обліку споживачам, точки комерційного обліку яких улаштовані на території його ліцензованої діяльності, відповідно до Кодексу комерційного обліку електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 311.

6. До укладення договору про надання послуг з розподілу електричної енергії, який укладається зі споживачем, договірні відносини між споживачем та суб'єктом господарювання, що провадить діяльність з розподілу електричної енергії на підставі ліцензії з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами (або ОСР як правонаступником за договорами про користування електричною енергією та договорами про постачання електричної енергії), урегульовуються окремими положеннями діючих договорів про користування електричною енергією або договорів про постачання електричної енергії (у частині взаємовідносин споживача і електророзподільної організації), які не суперечать вимогам чинного законодавства у сфері електроенергетики. Зокрема сторони керуються вимогами діючих договорів про користування електричною енергією (про постачання електричної енергії) з питань потужності, якості електроенергії, окремих процедурних питань тощо. У разі виникнення суперечності між нормами діючих договорів про користування електричною енергією (про постачання електричної енергії) та нормами законодавства про електроенергетику сторони керуються вимогами чинного законодавства.

Після укладення договору про надання послуг з розподілу електричної енергії договори про користування електричною енергією та договори про постачання електричної енергії продовжують свою дію в частині регулювання відносин щодо заборгованості/переплати за цими договорами з відповідними правами та обов'язками, пов'язаними з такою заборгованістю/переплатою, а також щодо нарахування пені, неустойки, обмеження та припинення постачання електричної енергії тощо.

До укладення договору про надання послуг із забезпечення перетікань реактивної електричної енергії відповідно до Правил відносини між ОСР/ОСП та споживачем щодо розрахунків за перетікання реактивної електричної енергії регулюються договорами про постачання електричної енергії та договорами про технічне забезпечення електропостачання споживача між основним споживачем та субспоживачем.

В іншій частині договори про користування електричною енергією та договори про постачання електричної енергії припиняють свою дію.

{Пункт 7 виключено на підставі Постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг № 1525 від 18.07.2019}

7. Договір про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг укладається шляхом приєднання до умов договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг, опублікованого в засобах масової інформації та на веб-сайті постачальника, шляхом оплати рахунка, отриманого від постачальника універсальної послуги, або фактичного споживання будь-яких обсягів електричної енергії (за умови надання рахунка постачальником універсальної послуги), або підписання заяви-приєднання до умов договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг.

Тимчасово, на період з 01 січня 2019 року по 31 грудня 2020 року, універсальні послуги, крім побутових та малих непобутових споживачів, надаються постачальником таких послуг також бюджетним установам незалежно від розміру договірної потужності та іншим споживачам, електроустановки яких приєднані до електричних мереж з договірною потужністю до 150 кВт. У зазначений період на бюджетні установи незалежно від розміру договірної потужності та на інших споживачів, електроустановки яких приєднані до електричних мереж з договірною потужністю до 150 кВт, поширюються всі права та обов'язки, передбачені Законом України «Про ринок електричної енергії» та Правилами для малих непобутових споживачів щодо отримання універсальних послуг.

8. ОСП та ОСР укладають договори про надання послуг з передачі/розподілу електричної енергії із усіма електропостачальниками відповідно до процедури, передбаченої Правилами та Кодексу системи передачі, затвердженим постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 309, у порядку надання електропостачальниками відповідних заяв та документів.

9. ОСР під час укладення із споживачами договорів про надання послуг з розподілу електричної енергії (оформлення заяв-приєднання та паспортів точок розподілу) присвоює всім точкам розподілу електричної енергії за об'єктами існуючих споживачів ЕІС-коди за точками комерційного обліку відповідно до порядку, передбаченого Кодексом комерційного обліку, затвердженим постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 311, та інших нормативно-правових актів НКРЕКП, а також актів адміністратора комерційного обліку.

10. До запуску електронної платформи Датахаб адміністратора комерційного обліку функції адміністратора комерційного обліку на роздрібному ринку електричної енергії, у тому числі адміністрування процедури зміни постачальника електричної енергії у межах території ліцензованої діяльності, виконує відповідний ОСР.

11. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України від 31 липня 1996 року № 28 «Про затвердження Правил користування електричною енергією» (із змінами).

12. Ця постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її опублікування в офіційному друкованому виданні - газеті «Урядовий кур'єр», крім пунктів 1 та 12, які набирають чинності з 11 червня 2018 року.

Голова НКРЕКП

Д. Вовк

Додаток
до постанови НКРЕКП
14.03.2018 № 312

ЗАЯВА-ПРИЄДНАННЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова НКРЕКП
14.03.2018 № 312

ПРАВИЛА

роздрібного ринку електричної енергії

I. Загальні положення

1.1. Визначення основних термінів та понять

1.1.1. Ці Правила регулюють взаємовідносини, які виникають під час купівлі-продажу електричної енергії між електропостачальником (електропостачальниками) та споживачем (для власного споживання), а також їх взаємовідносини з іншими учасниками роздрібного ринку електричної енергії, визначеними цими Правилами.

Учасниками роздрібного ринку є: електропостачальники, оператор системи передачі, оператори систем розподілу, у тому числі оператори малих систем розподілу, споживачі, основні споживачі, субспоживачі, виробники електричної енергії, які підпадають під визначення розподіленої генерації, та інші учасники ринку, які надають послуги, пов'язані з постачанням електричної енергії споживачу з метою використання ним електричної енергії на власні потреби.

Ці Правила є обов'язковими для виконання усіма учасниками роздрібного ринку.

1.1.2. У цих Правилах терміни вживаються в таких значеннях:

авансовий платіж - часткова оплата (у розмірі, обумовленому договором) заявленого на наступний розрахунковий період обсягу електричної енергії, яка здійснюється до початку розрахункового періоду;

акт розподілу електричної енергії - документ щодо алгоритму розподілу у відсотковому відношенні за зонами (годинами) доби та/або відповідними тарифами обсягу електричної енергії, облікованого за загальним інтегральним лічильником, та/або розподілу за використанням на побутові/непобутові потреби обсягу електричної енергії, облікованого будь-яким засобом комерційного обліку, який визначається постачальником послуг комерційного обліку відповідно до Кодексу комерційного обліку електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 311 (далі - Кодекс комерційного обліку);

акт про порушення - документ установленної форми, який складається для фіксації факту порушення на об'єкті споживача цих Правил та який є підставою для визначення обсягу та вартості необлікованої електричної енергії;

базовий період - період упродовж року, що передує місяцю, у якому власником мереж наданий на погодження кошторис витрат на утримання технологічних електричних мереж;

відключення електроустановки - одноразова дія (технологічна операція), яка виконується автоматичним або ручним способом штатними пристроями (вимикач, роз'єднувач) електричної мережі або електроустановки шляхом роз'єднання сусідніх елементів цієї мережі (установки) без порушення її технологічної цілісності, спрямована на знеструмлення електроустановки;

відмова в доступі до об'єкта споживача - дії та/або бездіяльність споживача (власника або користувача об'єкта споживача) та/або власника, користувача земельної ділянки, на якій розташований/розміщений об'єкт споживача, внаслідок яких створюються перешкоди представникам електропостачальника, оператора системи розподілу (передачі) щодо виконання своїх функцій, передбачених цими Правилами, що засвідчується відповідним актом про недопуск;

власник електричних мереж - юридична або фізична особа, якій на праві власності або користування належать електроустановки, призначені для розподілу електричної енергії, або юридична особа, якій на праві власності або користування належать електроустановки, призначені для передачі електричної енергії;

{Абзац дев'ятий пункту 1.1.2 глави 1.1 розділу I виключено на підставі Постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг № 1525 від 18.07.2019;}

генеруюча установка приватного домогосподарства (далі - генеруюча установка) - комплекс взаємопов'язаних устаткування і споруд, призначених для виробництва електричної енергії, перетвореної з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру, які встановлені в межах приватного домогосподарства;

договір про купівлю-продаж електричної енергії за «зеленим» тарифом - домовленість між індивідуальним побутовим споживачем та постачальником універсальних послуг, яка спрямована на врегулювання цивільних прав та обов'язків під час купівлі-продажу за «зеленим» тарифом електричної енергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання та/або з енергії вітру генеруючими установками приватного домогосподарства;

договір про надання послуг із забезпечення перетікань реактивної електричної енергії - домовленість двох сторін, яка є документом певної форми і встановлює зміст та регулює правовідносини між споживачем та оператором системи розподілу/оператором системи передачі під час визначення плати за перетікання реактивної електричної енергії;

договір про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» - домовленість між постачальником «останньої надії» та споживачем, яка передбачає постачання всього обсягу фактичного споживання електричної енергії споживачем у певний період часу на термін до 90 днів постачальником «останньої надії» за цінами постачальника «останньої надії»;

договір про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг - домовленість між постачальником універсальних послуг та побутовим або малим непобутовим споживачем, або іншим споживачем, який відповідно до законодавства має право на отримання універсальних послуг, яка передбачає постачання всього обсягу фактичного споживання електричної енергії споживачем у певний період часу постачальником універсальних послуг за цінами постачальника універсальних послуг;

договір про постачання електричної енергії споживачу - домовленість двох сторін (електропостачальник і споживач), що є документом певної форми, яка передбачає постачання всього обсягу фактичного споживання електричної енергії споживачем у певний період часу одним електропостачальником за вільними цінами;

договір про спільне використання технологічних електричних мереж - домовленість двох сторін, що встановлює зміст та регулює правовідносини між оператором системи розподілу та основним споживачем, мережі якого розташовані на території ліцензованої діяльності оператора системи розподілу, під час транспортування електричної енергії технологічними електричними мережами основного споживача, що укладається за типовою формою, затвердженою Регулятором, та згідно з яким передбачається оплата вартості послуг з використання технологічних електричних мереж основного споживача, визначеної за затвердженою Регулятором методикою;

договірна величина споживання електричної енергії - узгоджена в договорі між електропостачальником і споживачем величина обсягу електричної енергії на відповідний розрахунковий період;

дозволена (договірна) потужність - максимальна величина потужності, дозволена до використання в будь-який час за кожним об'єктом споживача відповідно до умов договору споживача про розподіл (передачу) електричної енергії, набута на підставі виконання договору про приєднання до електричних мереж або у результаті набуття права власності чи користування на об'єкт (об'єкти);

експертиза засобу комерційного обліку - комплекс заходів, які здійснюються з метою отримання даних щодо цілісності пломб, якими опломбовується засіб комерційного обліку, їх відповідності пломбама заінтересованих організацій, відповідності засобу комерційного обліку метрологічним характеристикам та умовам експлуатації;

електрична енергія (активна) - енергія, що виробляється на об'єктах електроенергетики і є товаром, призначеним для купівлі-продажу;

електрична енергія (реактивна) - технологічно шкідлива циркуляція електричної енергії між джерелами електропостачання та приймачами змінного електричного струму, викликана електромагнітною незбалансованістю електроустановок;

електропроводка - сукупність проводів і кабелів з кріпленнями, деталями монтажу та захисту, які прокладено на поверхні чи всередині конструктивних елементів споруд;

засіб вимірювальної техніки - технічні засоби, які використовуються для вимірювання обсягів та/або якості електричної енергії в точці вимірювання відповідної точки комерційного обліку і мають нормовані метрологічні характеристики;

засоби комерційного обліку електричної енергії - узагальнена назва засобів, які використовуються для здійснення комерційного обліку електричної енергії (засоби вимірювальної техніки, допоміжне обладнання, засоби та системи збору та обробки результатів вимірювання, формування, збереження та передачі даних комерційного обліку та керування даними тощо) відповідно до процедур, визначених Кодексом комерційного обліку;

звернення - запит споживача на отримання інформації та/або консультації щодо розподілу/постачання електричної енергії та пов'язаних з розподілом/постачанням електричної енергії послуг;

зміна тарифних зон і тарифних коефіцієнтів - зміна зазначених параметрів первинного програмування інтервального лічильника після встановлення електронного інтервального лічильника в точці комерційного обліку електричної енергії під час експлуатації;

індикатор дії впливу постійного (змінного) магнітного або електричного полів (далі - індикатор) - пристрій, встановлений на/у лічильнику електричної енергії, призначений для фіксації впливу на лічильник постійного (змінного) магнітного або електричного полів, що призвів до змін у роботі лічильника;

компенсація перетікань реактивної електричної енергії - комплекс технологічних заходів, які виконуються споживачем та спрямовані на забезпечення електромагнітної збалансованості його електроустановок;

контрольний огляд засобу комерційного обліку - виконання комплексу робіт з метою візуального обстеження цілісності засобу комерційного обліку (корпусу, скла, кріплення тощо), цілісності встановлених згідно з актом про пломбування пломб та наявності відбитків їх тавр, індикаторів, зняття показів засобів комерційного обліку (у разі виконання функцій постачальника послуг комерційного обліку), а також з метою виявлення самовільних підключень без використання спеціальних технічних засобів та/або часткового демонтажу будівельних конструкцій або оздоблювальних матеріалів;

мала система розподілу - система електричних мереж, приєднаних до мереж системи розподілу або передачі, яка кваліфікована відповідно до критеріїв, установлених Кодексом систем розподілу, затвердженим постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 310 (далі - Кодекс систем розподілу), як мала система розподілу і здійснює розподіл електричної енергії певній (обмеженій) кількості користувачів;

малий побутовий споживач - споживач, який не є побутовим споживачем і купує електричну енергію для власного споживання, електроустановки якого приєднані до електричних мереж з договірною потужністю до 50 кВт;

межа балансової належності - точка розділу елементів електричної мережі між власниками електроустановок за ознаками права власності або користування;

межа експлуатаційної відповідальності - точка розділу електричної мережі за ознакою договірних зобов'язань з експлуатації тих чи інших її ділянок або елементів, яка встановлюється за згодою сторін. За відсутності такої згоди межа експлуатаційної відповідальності збігається з межею балансової належності;

{Абзац тридцять третій пункту 1.1.2 глави 1.1 розділу I виключено на підставі Постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг № 1525 від 18.07.2019}

недовідпущена електрична енергія - різниця між обсягом електричної енергії, який мав бути поставлений, що визначається на підставі обсягу споживання електричної енергії у попередньому розрахунковому періоді, і фактично отриманим споживачем обсягом електричної енергії за поточний період, що виникла в результаті перерви в електропостачанні, а також при відключеннях та обмеженнях, здійснених з порушенням цих Правил, крім випадків відключення та обмеження з ініціативи або внаслідок дій (бездіяльності) споживача;

необлікована електрична енергія - обсяг електричної енергії, використаний споживачем або переданий транзитом в електромережі, що належать іншим власникам електричних мереж, але не врахований розрахунковими засобами комерційного обліку або врахований неправильно;

об'єкт - електрифікована споруда (сукупність електрифікованих споруд на одній території) або частина електрифікованої споруди, що належить суб'єкту господарювання або фізичній особі на праві власності або користування;

об'єкт побутового споживача - житловий будинок (частина будинку), квартира або будівля, які розміщені за однією адресою та належать одній фізичній особі або декільком фізичним особам на правах власності або користування;

облаштування вузла обліку - здійснення комплексу організаційно-технічних заходів з організації вимірювання на об'єкті споживача з метою обліку обсягів електричної енергії та величини потужності, що використовується в певний момент та/або період часу;

оператор системи - оператор системи розподілу або оператор системи передачі, у випадках коли до його мереж приєднані електроустановки споживачів електричної енергії та/або об'єкти розподіленої генерації;

основний споживач - споживач та/або власник електричних мереж, який не є оператором системи, електричні мережі якого використовуються оператором системи для транспортування електричної енергії іншим споживачам та/або для транспортування електричної енергії в мережі оператора системи;

остаточний розрахунок за розрахунковий період (за активну електричну енергію) - повний розрахунок споживача за спожиту в розрахунковому періоді електричну енергію згідно з призначенням платежу відповідно до умов договору;

паспорт точки розподілу (передачі) - акт (документ), складений оператором системи, у якому зазначаються технічні параметри точки підключення споживача - потужність, дозволена до використання, приєднана потужність, межі балансової належності, однолінійна схема, формула донарахування втрат електричної енергії відповідно до Кодексу комерційного обліку, тип засобу/системи комерційного обліку, ЕІС-коди та інша технічна інформація, необхідна для електрозабезпечення об'єкта споживача за точками розподілу (передачі) електричної енергії;

перетікання реактивної електричної енергії - складова фізичних процесів передачі, розподілу та споживання активної електричної енергії, яка спричиняє додаткові технологічні втрати активної електричної енергії, створює додаткове завантаження обладнання електричної мережі та впливає на показники якості активної електричної енергії (рівні напруг);

підключення - виконання операцій комутації в місцях контактних з'єднань з метою подачі напруги на електроустановку (електроустановки) окремого користувача системи передачі/розподілу;

планові платежі - перерахування коштів частинами з певною періодичністю (плановий період) протягом розрахункових періодів (розрахункового періоду);

плата за перетікання реактивної електричної енергії - плата за послуги із забезпечення перетікань реактивної електричної енергії до електроустановок споживачів, що експлуатують електромагнітно незбалансовані установки з неефективним співвідношенням активної і реактивної потужності, які оператор системи розподілу/оператор системи передачі змушений надавати споживачам на території здійснення своєї ліцензованої діяльності;

плата за спільне використання технологічних електричних мереж - еквівалент вартісної участі організації, що використовує технологічні електричні мережі відповідного власника електричних мереж, в утриманні цих технологічних електричних мереж, що розраховується відповідно до

методики, затвердженої Регулятором, і включається до відповідного тарифу;

побутові потреби - споживання (використання) електричної енергії для задоволення умов постійного або тимчасового проживання та/або перебування фізичних осіб на об'єкті побутового споживача, включаючи прибудинкову (присадибну територію), у тому числі для індивідуального будівництва (реконструкції) об'єктів приватного домогосподарства, крім потреб підприємницької, господарської діяльності;

площадка вимірювання - забезпечена точкою комерційного обліку або точками комерційного обліку електроустановка або сукупність електроустановок, виключно між якими можливі перетікання електричної енергії технологічними електричними мережами власника електроустановок, у які надходить або з яких віддається електрична енергія;

побутовий споживач - індивідуальний побутовий споживач (фізична особа, яка використовує електричну енергію для забезпечення власних побутових потреб, що не включають професійну та/або господарську діяльність) або колективний побутовий споживач (юридична особа, створена шляхом об'єднання фізичних осіб - побутових споживачів, яка розраховується за електричну енергію за показами загального розрахункового засобу обліку в обсязі електричної енергії, спожитої для забезпечення власних побутових потреб таких фізичних осіб, що не включають професійну та/або господарську діяльність);

попередня оплата - оплата до початку розрахункового або планового періоду повної вартості прогнозованого обсягу споживання електричної енергії у найближчому наступному періоді;

постачання електричної енергії - продаж електричної енергії споживачу відповідно до умов договору;

претензія - вимога споживача до суб'єкта роздрібного ринку електричної енергії про усунення порушень умов відповідного договору, у тому числі щодо якості послуг з постачання та/або розподілу електричної енергії та/або якості електричної енергії, та про відшкодування збитків, завданих учасником роздрібного ринку електричної енергії внаслідок таких порушень;

приватне домогосподарство - об'єкт індивідуального побутового споживача, який належить до житлового фонду та може складатись із квартири, житлового будинку (частини будинку) та, за наявності електрифікованих споруд, будівель у межах однієї території (прибудинкової/присадибної ділянки житлового будинку), на якому електрична енергія використовується на побутові потреби відповідно до укладеного договору;

приєднана потужність - сумарна за об'єктом споживача номінальна потужність приєднаних до електричної мережі струмоприймачів та трансформаторів споживача (без урахування резервних трансформаторів), які перетворюють електричну енергію на робочу напругу (яка безпосередньо живить струмоприймачі), кВт;

прихована електропроводка - електрична проводка, яка приєднана до електричної мережі поза розрахунковим засобом комерційного обліку, яку представник електропостачальника без використання спеціальних технічних засобів або часткового демонтажу будівельних конструкцій, оздоблювальних матеріалів під час попереднього контрольного огляду засобу комерційного обліку або технічної перевірки не мав можливості виявити;

проектне рішення - інженерні, техніко-економічні, архітектурні, об'ємно-просторові характеристики електроустановки або її частини, розроблені у проектній документації;

реактивна потужність - складова повної потужності, яка спричиняє додаткові технологічні втрати активної електричної енергії, створює додаткове завантаження обладнання електричної мережі та впливає на показники якості електричної енергії (рівні напруг);

реєстр точок комерційного обліку електропостачальника - сукупність точок обліку споживачів електричної енергії, яким у певний період часу постачання електричної енергії здійснює певний електропостачальник;

розрахункові засоби вимірювання - засоби вимірювання, дані вимірювань яких використовуються засобами комерційного обліку з метою комерційних розрахунків;

розрахунковий період - період часу, зазначений у договорі, за який визначається обсяг спожитої та/або розподіленої електричної енергії, величина потужності та здійснюються відповідні розрахунки;

самовільне підключення - несанкціоноване (непогоджене) оператором системи підключення (у тому числі після відключення) електроустановок, струмоприймачів або електропроводки до електричної мережі, що є підставою для оформлення акта про порушення та визначення обсягу необлікованої електричної енергії внаслідок такого підключення;

самовільне підключення без порушення схеми обліку - несанкціоноване (непогоджене) оператором системи підключення електроустановок, струмоприймачів або електропроводки до електричної мережі за схемою, передбаченою проектними рішеннями та/або договором з оператором системи, після їх відключення оператором системи в установленому законодавством порядку (за умови наявності договору з оператором системи);

самовільне підключення з порушенням схеми обліку - несанкціоноване (непогоджене) оператором системи підключення електроустановок, струмоприймачів або електропроводки до електричної мережі за схемою, не передбаченою проектними рішеннями та/або договором з оператором системи, та/або без укладення договору з оператором системи;

середньодобовий обсяг споживання - середня величина обсягу електричної енергії, яка спожита протягом однієї доби, визначена на підставі фактичного споживання за певний період часу;

скарга - виражене споживачем у письмовій, електронній або усній формі незадоволення щодо постачання електричної енергії та/або надання пов'язаних з постачанням електричної енергії послуг з вимогою поновлення його прав, порушених діями (бездіяльністю) відповідного учасника роздрібного ринку електричної енергії, а також захисту законних інтересів споживача;

споживання електричної енергії - користування електричною енергією споживачем за допомогою електрообладнання для задоволення потреб споживача відповідно до укладених договорів;

споживач електричної енергії - фізична особа, у тому числі фізична особа-підприємець, або юридична особа, що купує електричну енергію для власного споживання;

споруда - будівельна система, яка пов'язана із землею, створена з будівельних матеріалів, устаткування та обладнання в результаті виконання будівельно-монтажних робіт, у тому числі призначена для встановлення елементів обладнання об'єктів електроенергетики (генеруючої установки) приватних домогосподарств;

струмоприймач - пристрій, призначений для перетворення електричної енергії в інший вид енергії;

субспоживач - споживач, електроустановки якого приєднані до технологічних електричних мереж основного споживача;

тарифне меню - економічний інструмент, який має на меті створення умов та стимулів для оптимізації споживання електричної енергії зі сторони споживача і полягає у формуванні комерційних пропозицій для споживачів, у тому числі різних тарифних планів для різних споживачів, які приймаючи таку пропозицію, отримують механізм для оптимізації власних обсягів та графіків споживання електроенергії (прикладом такої комерційної пропозиції є тарифи, диференційовані за періодами доби);

територія малої системи розподілу - територія (або частина території) адміністративно-територіальної одиниці, де розташовані об'єкти електроенергетики малої системи розподілу, призначені для розподілу електричної енергії користувачам малої системи розподілу, електричні мережі споживачів, які живляться від мереж малої системи розподілу;

технічна перевірка - виконання комплексу робіт з метою визначення відповідності Кодексу комерційного обліку та відповідним нормативно-технічним документам стану вузла обліку електричної енергії (крім тих його характеристик та властивостей, забезпечення яких покладається

на постачальника послуг комерційного обліку) та схеми його підключення, електропроводки та електроустановок від межі балансової належності до точки вимірювання, а також з метою виявлення позаоблікових підключень;

технічні (контрольні) засоби обліку - засоби обліку, що застосовуються учасником роздрібного ринку для контролю споживання електричної енергії, аналізу втрат електричної енергії у власних електричних мережах тощо;

технологічні витрати електричної енергії на транспортування електричної енергії електричними мережами (технологічні витрати електричної енергії) - це сума втрат електричної енергії в елементах мереж, витрат електричної енергії на власні потреби підстанцій та витрат електричної енергії на плавлення ожеледі;

технологічні електричні мережі - сукупність електроустановок з усією інфраструктурою, у тому числі електричні мережі, системи автоматики, захисту, управління, регулювання та зв'язку, що призначені для перетворення, транспортування та/або розподілу електричної енергії, що належать основному споживачу і використовуються для транспортування електричної енергії для власного споживання та/або субспоживачам, а також для транспортування електричної енергії в мережі оператора системи;

точка вимірювання - фізична точка (точка підключення лічильника електричної енергії прямого включення, а у разі застосування вимірювальних трансформаторів - точка підключення високовольтної обмотки трансформатора струму) на електричній мережі, в якій вимірюються фізичні параметри електричної енергії (її якісні параметри та рівні електричної потужності) та/або обсягу перетікань електричної енергії;

точка комерційного обліку - точка на комерційній межі розподілу електричної мережі або умовна точка, в якій відбувається зміна власника електричної енергії і до якої відносяться дані комерційного обліку електричної енергії, що використовуються для розрахунків на ринку електричної енергії. Наскільки це можливо, точка комерційного обліку повинна збігатися з точкою вимірювання;

точка розподілу електричної енергії - межа балансової належності, на якій відбувається розподіл/передача електричної енергії між електроустановками суміжних учасників ринку;

учасники роздрібного ринку електричної енергії (учасники роздрібного ринку) - електропостачальники, оператор системи передачі, оператори систем розподілу, оператори малих систем розподілу, споживачі, основні споживачі, субспоживачі, виробники електричної енергії, які підпадають під визначення розподіленої генерації, та інші учасники ринку, які надають послуги, пов'язані з постачанням електричної енергії споживачу, з метою використання ним електричної енергії на власні потреби;

форс-мажорні обставини - надзвичайна і непереборна за наявних умов сила, захист від дії якої не передбачено в проектній та іншій нормативній документації, дію якої неможливо попередити застосуванням високопрофесійної практики персоналу та яка може бути викликана:

винятковими погодними умовами і стихійним лихом (ураган, буря, повінь, нагромадження снігу, ожеледь, землетрус, пожежа, просідання і зсув ґрунту);

непередбаченими ситуаціями, викликаними діями сторони, що не є стороною відповідного договору (страйк, локаут, дія суспільного ворога, оголошена та неоголошена війна, загроза війни, терористичний акт, блокада, революція, заколот, повстання, масові заворушення, громадська демонстрація, протиправні дії третіх осіб, пожежа, вибух);

умовами, регламентованими відповідними органами виконавчої влади, а також пов'язаними з ліквідацією наслідків, викликаних винятковими погодними умовами і непередбаченими ситуаціями;

штучний нуль - додатково змонтований контур заземлення (у тому числі металеві труби водопроводу або системи опалення), що з'єднаний з «нульовим» післяобліковим проводом електричної мережі електрозабезпечення електроустановки споживача, який за умови неправильного підключення лічильника (наприклад, у разі якщо електрична енергія обліковується однофазним одноелементним лічильником - «фаза» у третій клемі) дає змогу безобліково споживати електричну

енергію. Облаштування додаткового контуру заземлення з метою з'єднання його з металевими корпусами електричних приладів для забезпечення їх безпечної експлуатації не належить до терміну «штучний нуль»;

якість електропостачання - перелік визначених Регулятором показників (і їх величин), які характеризують рівень надійності (безперервності) електропостачання, комерційної якості надання послуг з передачі, розподілу та постачання електричної енергії, а також якість електричної енергії.

Інші терміни, що використовуються в цих Правилах, вживаються у значеннях, наведених у Законі України «Про ринок електричної енергії», Кодексі комерційного обліку, Кодексі системи передачі, затвердженому постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 309 (далі - Кодекс системи передачі), Кодексі систем розподілу та інших нормативно-правових актах у сфері електроенергетики.

1.2. Умови розподілу та постачання електричної енергії споживачам (функціональна схема ринку)

1.2.1. На роздрібному ринку електричної енергії споживання та використання електричної енергії для потреб електроустановки споживача здійснюється за умови забезпечення розподілу/передачі та продажу (постачання) електричної енергії на підставі договорів про розподіл/передачу, постачання електричної енергії, надання послуг комерційного обліку, які укладаються відповідно до цих Правил, Кодексу системи передачі, Кодексу систем розподілу та Кодексу комерційного обліку.

1.2.2. За умови укладення споживачем договору про врегулювання небалансів та договору про надання послуг з передачі електричної енергії з оператором системи передачі, а у разі приєднання до системи розподілу - також договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії з оператором системи розподілу споживач може купувати електричну енергію для власного споживання за двосторонніми договорами та на організованих сегментах ринку. У разі купівлі споживачем електричної енергії для власного споживання за двосторонніми договорами та на організованих сегментах ринку його взаємовідносини з іншими учасниками ринку регулюються Правилами ринку, затвердженими постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 307 (далі - Правила ринку), Правилами ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку, затвердженими постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 308 (далі - Правила НДН та ВДР), іншими нормативно-правовими актами, крім цих Правил у частині постачання електричної енергії споживачу.

1.2.3. Оператор системи не має права відмовити в розподілі (передачі) електричної енергії електропостачальникам та споживачам до межі балансової належності їх електроустановок, у приєднанні до його мереж інших операторів системи, у тому числі оператора малої системи розподілу, або інших замовників послуги приєднання до електричних мереж за умови дотримання ними вимог законодавства України, зокрема законодавства у сфері енергетики.

Оператор системи розподілу в межах території здійснення ліцензованої діяльності забезпечує розподіл електричної енергії власними мережами та технологічними електричними мережами інших власників, які не виконують функції оператора системи розподілу, згідно з умовами ліцензії або відповідно до законодавства.

У разі використання оператором системи розподілу технологічних електричних мереж власника мереж, який не виконує функцій оператора системи розподілу згідно з умовами ліцензії або законодавством, для забезпечення транспортування електричної енергії електричними мережами, що не належать оператору системи розподілу відносини між власником цих мереж та оператором системи розподілу, у тому числі їх взаємна відповідальність, регулюються договором про спільне використання технологічних електричних мереж, що укладається між ними на основі типового договору (додаток 1 до цих Правил).

Власник технологічних електричних мереж (основний споживач) не має права відмовити оператору системи розподілу, на території ліцензованої діяльності якого приєднані мережі власника, в укладенні (переукладенні) договору про спільне використання технологічних електричних мереж у передбачених цими Правилами випадках.

Споживач, який відповідно до методики, затвердженої центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, зобов'язаний здійснювати розрахунки за перетікання реактивної електричної енергії, не має права відмовити оператору системи, на території здійснення ліцензованої діяльності якого приєднані електроустановки споживача, в укладенні (переукладенні) договору про надання послуг із забезпечення перетікань реактивної електричної енергії (додаток 2 до цих Правил).

1.2.4. Точка розподілу (передачі) електричної енергії споживачу установлюється на межі балансової належності його електроустановок та зазначається в договорі споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії з оператором системи.

Оператор системи покриває всі витрати, пов'язані з транспортуванням електричної енергії в точку розподілу (передачі) електричної енергії, а також має право на відшкодування всіх витрат, пов'язаних із транспортуванням електричної енергії в точку розподілу (передачі) електричної енергії, за рахунок тарифу на розподіл (передачу) електричної енергії.

Договір споживача з оператором системи укладається з кожним споживачем, електроустановки якого приєднані на території діяльності оператора системи. При цьому договір споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії розробляється оператором системи розподілу на підставі додатка 3 до цих Правил, договір споживача з оператором системи передачі укладається відповідно до типового договору, визначеного Кодексом системи передачі.

1.2.5. Оператор системи забезпечує на своїй території діяльності недискримінаційний доступ до електричних мереж електропостачальнику, який має намір здійснювати діяльність з постачання електричної енергії споживачам, електроустановки яких приєднані на території діяльності відповідного оператора системи. Оператор системи розподілу укладає договір електропостачальника про надання послуг з розподілу електричної енергії, зміст якого визначається оператором системи на основі Типового договору електропостачальника про надання послуг з розподілу електричної енергії, який є додатком 4 до цих Правил та укладається з кожним електропостачальником, який звертається до оператора системи.

1.2.6. Оператор системи, який здійснює розподіл (передачу) електричної енергії безпосередньо до електроустановок споживача, отримує плату за послуги з розподілу (передачі) електричної енергії або від споживача, або від електропостачальника за вибором споживача (крім постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг або «останньої надії»). Вибір споживача зазначається в договорі про постачання електричної енергії споживачу (обраній споживачем комерційній пропозиції). У разі постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг або «останньої надії» послугу з розподілу (передачі) електричної енергії для потреб споживачів, електроустановки яких приєднані на території діяльності відповідного оператора системи, оплачує відповідний електропостачальник за усією сукупністю зазначених споживачів, постачання яким здійснює постачальник універсальних послуг або «останньої надії». При цьому ціни на електричну енергію, що постачається споживачам постачальниками універсальних послуг та «останньої надії», включають, у тому числі, ціни (тарифи) на послуги оператора системи передачі та оператора системи розподілу відповідно до укладених договорів про надання відповідних послуг.

1.2.7. Постачання електричної енергії здійснюється електропостачальником на підставі договору про постачання електричної енергії споживачу, який розробляється електропостачальником на основі Примірного договору про постачання електричної енергії споживачу (додаток 5 до цих Правил) та укладається в установленому цими Правилами порядку.

1.2.8. Постачальник універсальних послуг здійснює постачання електричної енергії на підставі договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг, який є публічним договором приєднання та зміст якого визначається постачальником універсальних послуг на основі Типового договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг (додаток 6 до цих Правил), та укладається в установленому цими Правилами порядку. Постачальник універсальної послуги не може відмовити побутовому споживачу, малому непобутовому споживачу або іншому споживачу, який відповідно до законодавства має право на отримання універсальних послуг, електроустановки якого розташовані на території діяльності постачальника універсальної послуги, в укладенні такого договору за умови наявності у споживача чинного договору про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії.

1.2.9. Постачальник «останньої надії» здійснює постачання електричної енергії на підставі договору про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії», зміст якого визначається постачальником «останньої надії» на основі Типового договору про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» (додаток 7 до цих Правил), є публічним договором приєднання та вважається укладеним у визначених законодавством України та цими Правилами випадках, у разі настання яких споживач безакцептно приймає умови договору про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії».

Закінчення трирічного строку, на який було призначено постачальника «останньої надії», або шестимісячного строку тимчасового покладення обов'язків постачальника універсальної послуги та/або постачальника «останньої надії» на електропостачальника Кабінетом Міністрів України є умовою безакцептного припинення дії договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг або договору про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії», що не обмежує права електропостачальника здійснювати постачання електричної енергії за вільними цінами.

1.2.10. Обов'язки, права та відповідальність постачальника універсальної послуги та/або постачальника «останньої надії» покладаються на електропостачальника в установленому законодавством порядку. Покладення на електропостачальника обов'язків, прав та відповідальності постачальника універсальної послуги та/або постачальника «останньої надії» не обмежує електропостачальника у здійсненні діяльності з постачання електричної енергії за вільними цінами. У такому випадку витрати та доходи електропостачальника за кожним із зазначених видів діяльності мають обліковуватися окремо.

1.2.11. Зміна електропостачальника з будь-яких причин, зміна організаційно-правової форми, форми власності чи економічного стану електропостачальника, зміна споживача на об'єкті в установленому цими Правилами порядку не може призводити до обмеження чи припинення постачання електричної енергії споживачу, якщо останній виконує свої зобов'язання згідно з договором та цими Правилами. Для реалізації права на вільний вибір електропостачальника споживач повинен мати укладений з оператором системи договір про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії.

1.2.12. Укладення договору про надання послуг комерційного обліку та надання цих послуг постачальником послуг комерційного обліку здійснюється відповідно до Кодексу комерційного обліку з урахуванням особливостей, визначених цими Правилами для учасників роздрібногo ринку.

1.2.13. У разі надання електроустановки або її частини в оренду за умов, що передане в оренду устаткування забезпечує завершено функціональну дію на ринку електричної енергії (виробництво, передачу, розподіл або споживання електричної енергії), та обумовлення договором оренди передачі орендареві відповідних повноважень щодо врегулювання договірних відносин з учасниками роздрібногo ринку щодо електрозабезпечення орендованої електроустановки або її частини між орендарем та відповідними суб'єктами мають бути укладені відповідні договори згідно з вимогами цих Правил. В усіх інших випадках передбачені цими Правилами договори укладаються з власником електроустановки.

1.2.14. Власники (орендарі) установки, призначеної для виробництва електричної енергії, можуть реалізувати вироблену електричну енергію:

1) будь-якому покупцю за двостороннім договором та на організованих сегментах ринку за Правилами ринку, які в тому числі визначають правила функціонування балансуючого ринку та ринку допоміжних послуг, Правилами ринку НДН та ВДР, іншими нормативно-правовими актами, крім цих Правил;

2) по прямій лінії з метою забезпечення живлення електричною енергією власних приміщень та споживачів в установленому цими Правилами порядку і за умови будівництва та експлуатації прямої лінії за погодженням з Регулятором відповідно до Кодексу системи передачі, Кодексу систем розподілу;

3) за умови отримання відповідної ліцензії на провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії - будь-якому споживачу в установленому цими Правилами порядку за договором про постачання електричної енергії споживачу; для власників розподіленої генерації або для власників когенераційних установок, на яких поширюється дія Закону України «Про

комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу» у частині стимулювання використання когенераційних установок, у тому числі в години доби найбільшого або середнього навантаження електричної мережі (пікові та напівпікові періоди доби) - одночасно (додатково) з основним електропостачальником електричної енергії.

1.2.15. Укладення, внесення змін, продовження строку дії чи розірвання будь-якого із договорів, передбаченого цими Правилами, здійснюється відповідно до вимог законодавства та цих Правил.

Для договорів, які укладаються шляхом приєднання до умов договору, укладення договору можливе шляхом підписання заяв-приєднань, оплати виставленого рахунку, споживання будь-якого обсягу електричної енергії (за умови відсутності направлених заперечень щодо договірних умов в цілому чи частково) через особистий кабінет в електронній формі (в установленому законодавством порядку).

На роздрібному ринку не допускається споживання (використання) електричної енергії споживачем без укладення відповідно до цих Правил договору з електропостачальником та інших договорів, передбачених цими Правилами.

Електропостачальники зобов'язані повідомляти оператора системи розподілу (передачі) про укладення та припинення договору із споживачем в установленому цими Правилами порядку.

При переході права власності (користування) на об'єкт до нового власника (користувача) переходять права та обов'язки за договорами, укладеними відповідно до цих Правил.

1.2.16. Спірні питання між споживачем та постачальником електричної енергії або оператором системи чи іншим учасником роздрібного ринку вирішуються сторонами шляхом переговорів та у разі неможливості дійти згоди у зазначений спосіб, що підтверджується хоча б однією із сторін документально, розглядаються за зверненням споживача або іншого учасника роздрібного ринку в межах наданих законодавством повноважень енергетичним омбудсменом, Регулятором або судом. До вирішення спірного питання у межах компетенції можуть залучатись центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, Антимонопольний комітет України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики. Розгляд скарг побутових та малих не побутових споживачів на дії чи бездіяльність електропостачальників та операторів систем розподілу, вирішення спорів між ними здійснюється також енергетичним омбудсменом (у тому числі спорів за участю інших учасників роздрібного ринку).

1.2.17. Енергетичний нагляд в електроенергетиці, нагляд за охороною праці, контроль у сфері енергозбереження здійснюються персоналом підрозділів центральних органів виконавчої влади, на яких покладені відповідні обов'язки згідно із законодавством України.

Контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції здійснюється Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями.

Державний контроль за дотриманням учасниками роздрібного ринку електричної енергії законодавства у відповідній сфері та/або ліцензійних умов здійснюється Регулятором відповідно до законодавства.

II. Розподіл (передача) електричної енергії на роздрібному ринку

2.1. Договірні умови розподілу електричної енергії

2.1.1. Результатом розподілу (передачі) електричної енергії на роздрібному ринку є забезпечення можливості отримання відповідним суб'єктом роздрібного ринку електричної енергії необхідного обсягу електричної енергії та рівня електричної потужності із забезпеченням параметрів якості електропостачання, які відповідають установленим стандартам, та категорії надійності електрозабезпечення відповідно до договору в точках приєднання електроустановок учасників роздрібного ринку.

Відповідно до договорів про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, що укладаються зі споживачем та електропостачальником відповідно до цих Правил, оператор системи передачі згідно з Кодексом системи передачі та оператори систем розподілу згідно з Кодексом

систем розподілу здійснюють, відповідно, передачу та розподіл електричної енергії на роздрібному ринку в точку розподілу до електроустановки споживача на території діяльності відповідного оператора системи.

2.1.2. Оператор системи зобов'язаний укласти договори про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії з усіма споживачами, електроустановки яких приєднані до електричних мереж на території діяльності відповідного оператора системи. Не допускається розподіл (передача) електричної енергії до точки розподілу електроустановки споживача за відсутності діючого договору про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії з таким споживачем, крім випадку здійснення розподілу (передачі) електричної енергії оператором системи до власних електроустановок.

2.1.3. Ініціатором укладення договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії у разі зміни споживача, форми власності чи власника електроустановки є споживач.

Споживачі укладають договір споживача про розподіл (передачу) електричної енергії шляхом приєднання до публічного договору за наявності чинного паспорта точки розподілу. У разі надання послуги з приєднання до електричних мереж ініціатором укладення договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії є оператор системи.

2.1.4. Договір споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії є публічним договором приєднання та укладається з урахуванням статей 633, 634, 641, 642 Цивільного кодексу України на основі типового договору, що є додатком 3 до цих Правил.

Оператор системи розподілу зобов'язаний на головній сторінці свого веб-сайту, а також у друкованих виданнях, що публікуються на території його ліцензованої діяльності, та у власних центрах обслуговування споживачів розмістити редакцію договору про надання послуг з розподілу електричної енергії та роз'яснення щодо укладення та приєднання споживача до договору про надання послуг з розподілу електричної енергії.

Договір споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії за ініціативою споживача або оператора системи відповідно до визначених цими Правилами випадків, як правило, укладається шляхом приєднання споживача за заявою-приєднанням до розробленого оператором системи розподілу договору на умовах складеного оператором системи розподілу паспорта точки розподілу.

Якщо за об'єктом оформлено паспорт точки (паспорти точок) розподілу, оператор системи розподілу не має права відмовити споживачу у приєднанні до договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії. При цьому сторони можуть за взаємною згодою оформляти в установленому цими Правилами порядку додатки до договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії, в яких узгоджуються організаційні та технічні особливості розподілу електричної енергії.

На вимогу споживача оператор системи розподілу протягом трьох робочих днів від дати звернення повинен надати споживачу підписаний оператором системи розподілу примірник укладеного договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії у паперовій формі.

За ініціативою однієї із сторін договір споживача про розподіл електричної енергії оформлюється в паперовій формі.

У разі необхідності визначення за взаємною згодою сторін додаткових умов договору, які конкретизують умови договору, форму якого встановлено цими Правилами, договір оформляється в паперовій формі.

На письмову вимогу власника об'єкта оператор системи розподілу зобов'язаний протягом десяти робочих днів з дати отримання такого письмового звернення надати підписаний уповноваженою особою оператора системи розподілу паспорт точки розподілу за кожною такою точкою за об'єктом споживача та/або паперову форму договору про надання послуг з розподілу електричної енергії.

2.1.5. Договір споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії в частині розрахунків за послуги оператора системи діє, якщо згідно з обраною споживачем комерційною пропозицією відповідного електропостачальника оплату послуг з розподілу (передачі) електричної енергії забезпечує споживач.

Договір споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії в частині розрахунків за послуги оператора системи призупиняється (тимчасово не діє) у разі постачання електричної енергії споживачу постачальником універсальних послуг чи постачальником «останньої надії», або якщо згідно з обраною споживачем комерційною пропозицією відповідного електропостачальника оплату послуг з розподілу (передачі) електричної енергії забезпечує електропостачальник.

2.1.6. У разі незгоди споживача приєднуватися до умов договору про надання послуг з розподілу електричної енергії споживач не має права використовувати електричну енергію із системи розподілу та має подати оператору системи розподілу письмову заяву про припинення розподілу електричної енергії на його об'єкт.

Фактом приєднання споживача до умов договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії (акцептування договору) є вчинення споживачем будь-яких дій, які свідчать про його бажання укласти договір споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії, зокрема повернення (надання) підписаної заяви-приєднання, сплата рахунка оператора системи розподілу та/або документально підтвержене споживання електричної енергії.

2.1.7. Для укладення договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії заявник у разі зміни споживача, форми власності чи власника електроустановки має надати оператору системи такі документи:

1) заяву про укладення відповідного договору із зазначенням місцезнаходження об'єкта та реквізитів заявника та наявності чинного паспорту точки розподілу;

2) для юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі - ЄДР), роздрукований із мережі Інтернет, або копію довідки, або копію виписки з ЄДР;

для фізичних осіб: копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера або реєстраційного номера картки платника податків або копію паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні або інші переконання відмовляються від прийняття ідентифікаційного номера, офіційно повідомили про це відповідні органи державної влади і мають відмітку у паспорті);

3) копію документа, яким визначено право власності чи користування на об'єкт (приміщення), або копію документа, що підтверджує право власності чи користування на земельну ділянку або її частину (у разі відсутності на відповідній земельній ділянці об'єкта), право на розміщення електроустановок на території здійснення господарської діяльності з розподілу електричної енергії (у разі відсутності об'єкта споживача);

4) копію документа про підтвердження повноважень особи на укладення договору (витяг з установчого документа про повноваження керівника (для юридичних осіб), копію довіреності, виданої в установленому порядку тощо), за необхідності;

5) копію декларації (повідомлення) про початок виконання будівельних робіт або дозволу на виконання будівельних робіт (для укладення договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) та постачання електричної енергії на будівельні майданчики, у разі якщо наявність такого дозволу є обов'язковою або зазначені документи вимагаються законодавством у сфері містобудування) та/або у визначених законодавством випадках, копію декларації про готовність об'єкта до експлуатації або сертифіката (для новозбудованих та реконструйованих електроустановок);

6) довідку про обсяги очікуваного споживання електроенергії окремо за кожною площадкою вимірювання споживача (крім побутових споживачів).

У разі укладення за двома та більше об'єктами споживача одного договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії споживач подає документи, передбачені підпунктом 3 цього пункту, за кожним із об'єктів споживача.

2.1.8. У разі нового будівництва або реконструкції об'єкта (електроустановки) договір споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії укладається (якщо до реконструкції такий договір не укладався, втратив чинність тощо) за умови завершення процедури приєднання до електричних мереж (підписання акта про надану послугу) та надання споживачем (у разі необхідності, за запитом оператора системи) копії декларації про готовність об'єкта до експлуатації або відповідного сертифіката.

2.1.9. У разі укладення договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії в паперовій формі оператор системи оформлює два примірники договору та надає їх споживачу для підписання.

2.1.10. Під час оформлення заяви-приєднання, паспорту точки розподілу оператор системи використовує наявну у нього інформацію за об'єктом розподілу, достатню для проведення розрахунків, зокрема:

- 1) про розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін;
- 2) щодо однолінійної схеми електропостачання об'єкта;
- 3) щодо розрахункових засобів вимірювальної техніки обсягу активної та реактивної електричної енергії та рівня потужності (тип, марка, технічні характеристики тощо);
- 4) щодо дозволеної (договірної) величини електричної потужності;
- 5) щодо технічних даних силових трансформаторів, кабельних та/або повітряних ліній передачі/розподілу електричної енергії, якими здійснюється розподіл електричної енергії (для об'єктів споживачів, для яких розрахункові засоби вимірювальної техніки встановлені не на межі балансової належності).

2.1.11. Договір споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії має містити такі умови, що є істотними та обов'язковими для цього виду домовленостей:

- 1) найменування оператора системи та споживача, узгоджений паспорт точки розподілу;
- 2) місце і дату укладення договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії;
- 3) режими розподілу (у тому числі режим роботи електроустановки побутового або колективного побутового споживача, величини приєднаної та дозволеної потужності об'єкта споживача із розділом за площадками вимірювання), порядок контролю показників якості електричної енергії та якості електропостачання;
- 4) порядок розрахунків, включаючи умови їх призупинення та поновлення;
- 5) відповідальність сторін за невиконання умов договору, підстави і порядок її застосування;
- 6) строк дії договору;
- 7) умови та порядок внесення змін до договору та його розірвання;
- 8) місцезнаходження, банківські реквізити сторін;
- 9) заходи з підтримання стійкості енергосистеми, порядок введення обмежень та відключень при дефіциті електричної енергії та потужності в енергосистемі;
- 10) перелік випадків, коли розподіл (передача) електричної енергії може бути обмежений споживачу, та порядок обмеження.

2.1.12. Невід'ємними частинами договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії є:

- 1) паспорти точок розподілу, акт (акти) про розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін;
- 2) заява-приєднання у разі її надання споживачем;
- 3) інші додатки, оформлені сторонами за взаємною згодою.

2.1.13. У разі укладення договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії між оператором системи та споживачем (основним споживачем), до технологічних електричних мереж якого приєднані електроустановки інших учасників роздрібногo ринку (субспоживачів або операторів системи), додатками до нього визначаються такі умови:

1) відомості про приєднані електроустановки інших учасників та їх власників та паспорти точок розподілу цих учасників роздрібногo ринку;

2) обсяги транспортування електричної енергії в електричні мережі інших учасників роздрібногo ринку;

3) порядок припинення, обмеження електропостачання субспоживачів у передбачених цими Правилами випадках;

4) порядок розрахунку витрат електричної енергії в технологічних електричних мережах споживача (основного споживача), пов'язаних із транспортуванням електричної енергії в електроустановки інших учасників роздрібногo ринку;

5) порядок розрахунку та складання балансу електричної енергії в технологічних електричних мережах споживача (основного споживача).

2.1.14. Оператор системи не має права відмовити електропостачальнику, який звертається щодо укладення договору електропостачальника про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії споживачам, електроустановки яких приєднані до електричних мереж на території здійснення діяльності відповідного оператора системи.

2.1.15. Договір електропостачальника про надання послуг з розподілу електричної енергії є публічним договором приєднання, зміст якого визначається оператором системи на основі типового договору, що є додатком 4 до цих Правил, оприлюднюється на офіційному веб-сайті оператора системи та укладається шляхом надання електропостачальником заяви-приєднання. Датою початку дії зазначеного договору є наступний робочий день від дня отримання оператором системи заяви-приєднання електропостачальника щодо укладення такого договору.

На вимогу електропостачальника оператор системи протягом трьох робочих днів від дати звернення повинен надати електропостачальнику підписаний оператором системи примірник укладеного договору електропостачальника про надання послуг з розподілу (передачі) у письмовій формі.

2.1.16. Для укладення договору електропостачальника про надання послуг з розподілу електричної енергії між електропостачальником та оператором системи електропостачальник має надати відповідному оператору системи заяву-приєднання (із зазначенням місцезнаходження і банківських реквізитів заявника) та такі документи:

1) копію ліцензії на провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу;

2) копію належним чином оформленої довіреності на укладення договорів на ім'я особи, яка уповноважена підписувати договори (витяг з установчого документа про повноваження керівника - для юридичних осіб, копію довіреності, виданої в установленому порядку тощо), за необхідності;

3) копію свідоцтва платника податків.

2.1.17. За укладеними договорами електропостачальника про надання послуг з розподілу (передачі) оператор системи формує особові рахунки, на яких обліковує стан розрахунків за послуги з передачі (розподілу) електричної енергії, із зазначенням відповідальних за розрахунки сторін, зазначає інформацію відповідно до реєстрів точок комерційного обліку споживачів відповідних електропостачальників та вносить відповідні зміни протягом одного робочого дня, наступного за днем настання таких змін. За реєстром особових рахунків окремо ведеться реєстр електропостачальників, з якими укладено договори електропостачальника про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії.

Оператор системи забезпечує доступ учасників роздрібногo ринку до реєстру (переліку) електропостачальників, яким за договорами електропостачальника про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії оператор системи забезпечує недискримінаційний доступ до

електричних мереж з метою постачання (продажу) електричної енергії споживачам, електроустановки яких безпосередньо приєднані до електричних мереж на території діяльності відповідного оператора системи.

2.1.18. Договір електропостачальника про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії є постійно діючим у частині організаційних питань забезпечення доступу електропостачальника до електричних мереж оператора системи, інформаційного обміну між сторонами, обліку та розрахунків, забезпечення процедури зміни електропостачальника споживачем, порядку взаємодії у випадках припинення (обмеження) та відновлення електропостачання споживача (субспоживачів), які безпосередньо приєднані до мереж оператора системи, так і основних споживачів, інших процедур, пов'язаних із забезпеченням електропостачання.

2.1.19. Договір електропостачальника про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії в частині розрахунків за послуги оператора системи діє у разі постачання електричної енергії споживачам постачальником універсальних послуг та постачальником «останньої надії», а також за сукупністю споживачів електропостачальника, для яких згідно з обраною споживачем комерційною пропозицією електропостачальника оплату послуг з розподілу електричної енергії забезпечує електропостачальник.

Договір електропостачальника про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії в частині розрахунків за послуги оператора системи призупиняється (тимчасово не діє) за сукупністю споживачів електропостачальника, для яких згідно з обраною споживачем комерційною пропозицією електропостачальника оплату послуг з розподілу електричної енергії забезпечує споживач.

2.2. Межі балансової належності та експлуатаційної відповідальності, точка розподілу

2.2.1. Межі балансової належності та експлуатаційної відповідальності між споживачем (субспоживачем) і оператором системи (основним споживачем) за технічний стан і обслуговування суміжних електроустановок фіксуються в акті розмежування балансової належності електроустановок і експлуатаційної відповідальності сторін.

Межа експлуатаційної відповідальності збігається з межею балансової належності, яка визначається правом власності споживача та оператора системи (основного споживача) на окремі елементи електричної мережі, або встановлюється за згодою сторін.

Якщо межа експлуатаційної відповідальності не збігається з межею балансової належності, у тому числі у випадку відсутності власника окремих елементів електричної мережі, сторони укладають договір про обслуговування ділянки між цими межами, в якому визначають взаємні обов'язки та відповідальність сторін з цього питання.

Точка розподілу електричної енергії встановлюється на межі балансової належності.

2.2.2. Межа експлуатаційної відповідальності між споживачем та оператором системи за технічний стан і обслуговування електроустановок напругою до 1000 В встановлюється:

1) у разі повітряного відгалуження - у точці кріплення проводів лінії електропередачі до перших ізоляторів на будівлі або на трубостояку, або на ввідних клемах першого комутаційного апарата, встановленого на ввідному пристрої будівлі споживача;

2) у разі кабельного вводу - на наконечниках кабелю живлення, приєднаних до ввідних клем першого комутаційного апарата, встановленого у ввідному пристрої будівлі споживача.

2.2.3. Межа експлуатаційної відповідальності за технічний стан і обслуговування електроустановок напругою 1000 В і вище встановлюється:

1) на з'єднувачі прохідного ізолятора повітряної лінії із зовнішньої сторони закритих розподільних пристроїв або на виході проводу з натяжного затискача портальної відтяжної гірлянди ізоляторів відкритих розподільних пристроїв;

2) на наконечниках кабельних або повітряних ввідів живильних чи розподільних ліній.

2.2.4. За технічний стан зазначених у підпунктах 1 та 2 пункту 2.2.3 цієї глави з'єднань відповідає організація, яка експлуатує підстанції (розподільні пристрої).

Межа відповідальності за стан і обслуговування ліній електропередачі напругою 1000 В і вище, що мають відгалуження (глухі або через роз'єднувачі), які належать різним організаціям, установлюється на опорі основної лінії, де здійснена відпайка. За технічний стан натяжних ізолювальних підвісок, установлених на лінійних порталах з боку лінії, а також усі затискачі, закріплені на проводах лінії, відповідає організація, що експлуатує лінію. За технічний стан лінійних порталів з натяжними ізолювальними підвісками з боку підстанцій, петлі на цих порталах, спуски з проводів лінії до різноманітного обладнання (комутаційних апаратів, розрядників, конденсаторів зв'язку, високочастотних загороджувачів тощо) відповідає організація, що експлуатує підстанцію.

За технічний стан затискачів, що приєднують відпайку, відповідає організація, яка експлуатує основну лінію.

За технічний стан контактних з'єднань на межі балансової належності та на межі експлуатаційної відповідальності електромережі в будинках, що належать житловим організаціям, установам та іншим невикористаним споживачам, відповідає оператор системи.

2.2.5. За стан внутрішньобудинкових електричних мереж багатоквартирного будинку (від вводу в будинок до відхідних клем вузла вимірювання побутового споживача) відповідає власник (балансоутримувач) цих мереж. Межа балансової належності та експлуатаційної відповідальності у багатоквартирному будинку встановлюється:

1) між власником (балансоутримувачем) внутрішньобудинкових електричних мереж багатоквартирного будинку та оператором системи - відповідно до пункту 2.2.2 або пункту 2.2.3 цієї глави;

2) між власником (балансоутримувачем) мереж багатоквартирного будинку та власником вузла обліку побутового споживача, розміщеного у квартирі, - на вхідних клеммах вузла вимірювання;

3) між власником (балансоутримувачем) мереж багатоквартирного будинку та власником вузла обліку побутового споживача, розміщеного на сходовій клітці, - на вхідних клеммах комутаційного апарата, встановленого до вузла вимірювання;

4) між власником вузла обліку та споживачем - на відхідних клеммах вузла вимірювання.

2.2.6. Межа балансової належності та експлуатаційної відповідальності для індивідуальних будинків між споживачем та оператором системи встановлюється:

1) у разі відгалуження від лінії електропередачі неізольованим проводом - у точці кріплення проводів лінії електропередачі до перших ізоляторів на будівлі або на трубостояку (при повітряному вводі);

2) у разі кабельного вводу або використання ізольованого проводу при відгалуженні від лінії електропередачі - на наконечниках кабелю живлення або ізольованого проводу на ввідному пристрої будівлі, якщо ввідно-розподільний пристрій розташований усередині будівлі, або на вихідних клеммах вузла вимірювання, якщо ввідно-розподільний пристрій та вузол обліку електроенергії розміщені ззовні будівлі.

За стан контактних з'єднань на межі експлуатаційної відповідальності та на вхідних і вихідних клеммах, опломбованих у вузлах обліку засобів вимірювальної техніки, відповідає оператор системи.

Заміну елементів вузла обліку забезпечує його власник.

2.2.7. За стан мереж малої системи розподілу, основного споживача відповідає власник (балансоутримувач) цих мереж.

У малій системі розподілу та в основному споживача межа експлуатаційної відповідальності за технічний стан і обслуговування суміжних електроустановок між споживачем - фізичною особою або споживачем - фізичною особою-підприємцем, або споживачем - юридичною особою з одного боку та власником (балансоутримувачем) малої системи розподілу (основним споживачем) з іншого боку установлюється відповідно до пункту 2.2.5 цієї глави.

2.2.8. Може бути встановлена інша обґрунтована межа експлуатаційної відповідальності, яка обумовлена особливостями експлуатації електроустановок або пристроїв релейного захисту та автоматики (РЗА) і зв'язку.

Встановлення межі експлуатаційної відповідальності, яка не збігається з межею балансової належності, не є підставою перенесення точки розподілу електричної енергії.

2.2.9. Для технічного обслуговування та експлуатації електроустановок суб'єкт господарювання, який згідно з актом балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін відповідає за експлуатацію цих електроустановок, має право на підставі відповідного договору залучити будь-яку організацію, яка має право на виконання таких робіт.

2.2.10. Якщо до електричних мереж оператора системи приєднані електричні мережі, які на підставі права власності не належать жодному суб'єкту господарювання та через які електрична енергія передається до технологічних електричних мереж споживача, межа експлуатаційної відповідальності та точка розподілу електричної енергії встановлюються на межі балансової належності споживача.

Такі електричні мережі в установленому законодавством України порядку мають бути передані оператору системи, до мереж якого вони приєднані.

2.3. Вимірювання та облік

2.3.1. На роздрібному ринку виробництво, передача, розподіл, постачання та споживання електричної енергії без розрахункових засобів комерційного обліку не допускається, крім випадків, передбачених цими Правилами та Кодексом комерційного обліку.

2.3.2. Для вимірювання з метою комерційних розрахунків за електричну енергію мають використовуватися розрахункові засоби вимірювальної техніки, які відповідають вимогам Кодексу комерційного обліку, Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» та іншим нормативно-правовим актам, що містять вимоги до таких засобів вимірювальної техніки.

2.3.3. Електроустановки споживачів мають бути забезпечені необхідними розрахунковими засобами вимірювальної техніки для розрахунків за спожиту електричну енергію, технічними засобами контролю і управління споживанням електричної енергії та величини потужності, а також (за бажанням споживача) суміщеними з лічильником електричної енергії або окремими засобами вимірювальної техніки для контролю якості електричної енергії.

Підключення електроустановки споживача, яка не забезпечена розрахунковими засобами (засобом) вимірювальної техніки, технічними засобами контролю і управління споживанням електричної енергії та величини потужності, забороняється, за винятком випадків, передбачених цими Правилами.

Розрахункові засоби вимірювальної техніки електричної енергії, технічні засоби контролю і управління споживанням електричної енергії та величини потужності, засоби вимірювальної техніки для контролю якості електричної енергії встановлюються відповідно до вимог Кодексу комерційного обліку, цих Правил та проектних рішень.

2.3.4. Відповідальність за збереження і цілісність засобів комерційного обліку електричної енергії та пломб (відбитків їх тавр) відповідно до акта про пломбування покладається на власника (користувача) електроустановки або організацію, на території (у приміщенні) якої вони встановлені.

Відповідальним за експлуатацію та технічний стан засобів (вузлів) вимірювальної техніки є їх власник.

{Абзац третій пункту 2.3.4 глави 2.3 розділу II виключено на підставі Постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг № 1525 від 18.07.2019;}

2.3.5. Планова заміна, у тому числі на виконання вимог нормативно-правових актів, технічна підтримка та обслуговування розрахункових засобів вимірювальної техніки електричної енергії здійснюються їх власником господарським або підрядним способом або постачальником послуг комерційного обліку відповідно до договору про надання послуг комерційного обліку, який укладається між споживачем та постачальником послуг комерційного обліку відповідно до Кодексу комерційного обліку.

Непланова заміна, ремонт розрахункових засобів вимірювальної техніки здійснюється постачальником послуг комерційного обліку за рахунок учасника роздрібногo ринку, на вимогу (за ініціативою) якого здійснюється непланова заміна, ремонт розрахункового засобу вимірювальної техніки.

У разі виникнення у споживача сумніву у правильності показів розрахункових засобів вимірювальної техніки або визначення суми у пред'явленому до оплати документі щодо оплати за постачання або розподіл (передачу) електричної енергії споживач подає про це заяву учаснику роздрібногo ринку, який надав розрахунковий документ.

Учасник ринку протягом 5 робочих днів від дня одержання заяви перевіряє документ (рахунок) щодо оплати електричної енергії, послуг з розподілу (передачі), комерційного обліку електричної енергії, компенсації перетікань реактивної електричної енергії тощо, у разі необхідності звертається в установленому Кодексом комерційного обліку порядку щодо перевірки даних комерційного обліку.

На підставі отриманих за результатами перевірки даних комерційного обліку електропостачальник, оператор системи та постачальник послуг комерційного обліку за необхідності проводять відповідні коригування.

За результатами перевірки учасник роздрібногo ринку повідомляє споживача.

2.3.6. Послуги з облаштування вузла обліку електроустановки або реконструкції вузла обліку надаються споживачу постачальником послуг комерційного обліку електричної енергії відповідно до договору про надання послуг комерційного обліку та Кодексу комерційного обліку.

Надання споживачу замовлених ним послуг з облаштування вузла обліку або реконструкції вузла обліку електричної енергії здійснюється за рахунок споживача.

У разі розділення обліку електричної енергії оплата послуг облаштування вузла обліку або реконструкції вузла (вузлів) обліку електричної енергії здійснюється за рахунок осіб, з ініціативи яких проводиться відповідне розділення.

У разі звернення побутового споживача до постачальника послуг комерційного обліку (оператора системи), який надає такому споживачу послуги комерційного обліку, із заявою щодо встановлення або заміни засобу вимірювальної техніки (реконструкції вузла обліку), який відповідає вимогам нормативних документів, постачальник послуг комерційного обліку надає такому побутовому споживачу замовлені ним послуги протягом 7 робочих днів від дня оплати побутовим споживачем вартості цих послуг.

2.3.7. У разі необхідності заміна або реконструкція вузла обліку здійснюється за рахунок ініціатора такої заміни або реконструкції в порядку, встановленому Кодексом комерційного обліку. Під час розрахунку вартості облаштування вузла обліку або реконструкції вузла обліку електричної енергії постачальником послуг комерційного обліку враховуються:

- 1) матеріальні витрати на виконання робіт (надання послуг), до складу яких входить вартість використаної ним власної сировини, матеріалів, виробів (засобів вимірювальної техніки), конструкцій;
- 2) вартість використання машин і механізмів, які застосовуються для виконання цих робіт (послуг);
- 3) вартість прямих витрат, які пов'язані з оплатою праці працівників, що задіяні у виконанні цих робіт (наданні послуг);
- 4) відсоток загальнопромислових витрат та норма прибутку.

2.3.8. Споживач має право самостійно придбати засіб вимірювальної техніки, який відповідає вимогам Кодексу комерційного обліку, Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» та іншим нормативно-правовим актам, що містять вимоги до таких засобів вимірювальної техніки, та надати його постачальнику послуг комерційного обліку для встановлення на своєму об'єкті відповідно до договору про надання послуг комерційного обліку.

Під час купівлі засобу вимірювальної техніки споживач повинен керуватися рекомендаціями постачальника послуг комерційного обліку щодо технічних характеристик такого засобу вимірювальної техніки. Якщо проектні рішення улаштування вузла обліку передбачають дистанційне зняття даних показів, споживач має узгодити з постачальником послуг комерційного обліку тип лічильника електричної енергії.

Постачальник послуг комерційного обліку має в порядку, встановленому Кодексом комерційного обліку, увести в експлуатацію наданий споживачем засіб вимірювальної техніки.

2.3.9. У разі встановлення на об'єкті споживача засобу вимірювальної техніки, наданого електропостачальнику послуг комерційного обліку цим споживачем, у калькуляції з облаштування вузла обліку або реконструкції вузла обліку електричної енергії не враховується вартість засобу вимірювальної техніки постачальника послуг комерційного обліку.

2.3.10. У разі встановлення побутовим споживачем у своєму приватному домогосподарстві генеруючої установки облаштування або реконструкція вузла обліку електричної енергії здійснюється відповідно до Кодексу комерційного обліку, цих Правил та в порядку, встановленому Регулятором.

2.3.11. Комерційний облік на роздрібному ринку електричної енергії організовується адміністратором комерційного обліку та здійснюється постачальниками послуг комерційного обліку відповідно до вимог Закону України «Про ринок електричної енергії», Кодексу комерційного обліку та цих Правил.

2.3.12. Споживання електричної енергії за відповідним тарифом (ціною) відповідно до комерційної пропозиції має бути забезпечене окремим комерційним обліком.

Окремі площадки вимірювання мають бути забезпечені засобами вимірювальної техніки, які дають можливість організувати комерційний облік за відповідним тарифом (ціною) на всій площадці вимірювання.

Електрична енергія, яка використовується на об'єкті побутового споживача на непобутові потреби, обліковується та оплачується окремо за відповідними тарифами.

2.3.13. Обсяги спожитої електричної енергії визначаються за розрахунковий період, який становить 1 календарний місяць.

Обсяг спожитої протягом розрахункового періоду електричної енергії визначається в порядку, встановленому Кодексом комерційного обліку.

2.3.14. Постачальник послуг комерційного обліку забезпечує зняття показів засобів вимірювальної техніки відповідно до Кодексу комерційного обліку.

2.3.15. За заявою споживача можливе використання електричної енергії без встановлення засобу вимірювальної техніки (для виконання тимчасових робіт) за умови укладення відповідно до вимог цих Правил договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії та укладення відповідного договору про постачання електричної енергії з електропостачальником:

1) на строк до 30 діб у разі, якщо у замовника відсутня технічна можливість встановити засоби вимірювальної техніки електричної енергії через відсутність пристосованого для цього приміщення, сумарною потужністю у точці приєднання не більше 5 кВт для побутових споживачів та не більше 50 кВт для непобутових споживачів;

2) на строк до 1 року, якщо встановлення засобів вимірювальної техніки електричної енергії недоцільне внаслідок використання електричної енергії для електроустановки потужністю до 0,1 кВт.

Зазначені договори укладаються на строк тимчасового використання електричної енергії, строк дії яких може бути одноразово продовжений на такий же строк, якщо споживач не менше ніж за 2 робочі дні до закінчення строку дії договорів звернувся щодо продовження строку тимчасового використання електричної енергії. Строк дії договору про постачання електричної енергії споживачу може бути продовжений лише після продовження строку дії договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії.

При тимчасовому використанні електричної енергії споживачем без встановлення засобу вимірювальної техніки функції постачальника послуг комерційного обліку виконує оператор системи розподілу.

Обсяг використаної електричної енергії визначається оператором системи розподілу (постачальником послуг комерційного обліку) виходячи з потужності струмоприймачів споживача та часу їх роботи.

Підключення струмоприймачів споживача здійснюється оператором системи розподілу після укладення договорів, наявність яких передбачена цими Правилами.

2.3.16. У разі тимчасового порушення роботи вузла обліку (у частині вимірювання обсягу електричної енергії та/або параметрів) не з вини споживача обсяг електричної енергії, використаної споживачем від дня порушення вимірювань до дня відновлення вимірювань, визначається відповідно до Кодексу комерційного обліку.

2.4. Режими постачання електричної енергії та управління попитом

2.4.1. Споживання електричної енергії всіма споживачами здійснюється відповідно до режимів, визначених з урахуванням вимог Кодексу системи передачі, Кодексу систем розподілу та передбачених відповідними договорами споживачів про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії.

Розмір очікуваного споживання електричної енергії визначається та вказується для кожної площадки вимірювання.

Оператор системи розподілу забезпечує рівень надійності електропостачання відповідно до узгодженої в договорі категорії з надійності електропостачання.

2.4.2. У договорі про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії зазначаються величини дозволеної (договірної) та приєднаної потужності, які визначаються виходячи з проектних рішень та потужності наявних у споживача струмоприймачів. Потужність об'єкта споживача повинна обмежуватись на рівні потужності, передбаченої проектом указанного об'єкта споживача та/або технічними характеристиками зовнішніх електричних мереж указанного об'єкта споживача.

Електропостачальники є сторонами, відповідальними за баланс своїх споживачів відповідно до положень Правил ринку.

2.4.3. Відомості про обсяги очікуваного споживання електричної енергії в наступному році з помісячним або поквартальним розподілом подаються всіма споживачами (крім побутових) оператору системи у термін, обумовлений договором, у порядку, встановленому Кодексом систем розподілу.

Щодо об'єктів побутових споживачів, а також у разі ненадання непобутовим споживачем зазначених відомостей про обсяги очікуваного споживання електричної енергії в наступному році з помісячним або поквартальним розподілом у встановлений договором термін розмір очікуваного споживання електричної енергії на наступний рік визначається оператором системи за фактичними обсягами споживання у відповідних періодах поточного року, що минули, та у відповідних періодах минулого року, які відповідають майбутнім періодам поточного року.

Обсяги очікуваного споживання повинні об'єктивно відображати прогнозоване споживання електроенергії або бути максимально наближеними до фактичних обсягів споживання у відповідних періодах поточного року, що минули, та у відповідних періодах минулого року, які відповідають майбутнім періодам поточного року.

2.4.4. Відносини сторін в умовах виникнення аварійних ситуацій та дефіциту паливно-енергетичних ресурсів, а саме рівні споживання електричної енергії та потужності, участь споживача у графіках обмеження споживання електричної енергії, обмеження споживання електричної потужності, аварійних відключень споживачів електричної енергії, спеціальних графіків аварійних відключень та порядок їх застосування визначаються Кодексом систем розподілу, Кодексом системи передачі та умовами відповідного договору.

2.5. Розподіл мережами основного споживача

2.5.1. Для забезпечення розподілу електричної енергії іншим споживачам, а також для транспортування електричної енергії в мережі оператора системи розподілу електричними мережами, що не належать оператору системи розподілу, між оператором системи розподілу та споживачем та/або власником цих мереж, який не є оператором системи розподілу, укладається договір про спільне використання технологічних електричних мереж, що укладається між ними на основі Типового договору про спільне використання технологічних електричних мереж (додаток 1 до цих Правил).

2.5.2. Основний споживач не має права відмовити оператору системи розподілу, на території здійснення ліцензованої діяльності з розподілу якого розташовані його мережі, в укладенні (переукладенні) договору про спільне використання технологічних електричних мереж.

Власник технологічних електричних мереж (основний споживач) зобов'язаний належно утримувати технологічні електричні мережі та не обмежувати право оператора системи вимагати від власника технологічних електричних мереж відшкодування нанесених оператору системи збитків.

2.5.3. Оператори системи розподілу, які використовують технологічні електричні мережі основних споживачів для розподілу електричної енергії іншим споживачам, а також для транспортування електричної енергії у свої мережі, сплачують основним споживачам плату за спільне використання технологічних електричних мереж, яка визначається відповідно до методики, затвердженої Регулятором.

2.5.4. Відшкодування витрат з утримання технологічних електричних мереж основного споживача оплачується відповідно до договору про спільне використання технологічних електричних мереж і обґрунтовується фактичними витратами основного споживача на утримання цих електричних мереж.

2.5.5. Порядок та розмір плати за спільне використання технологічних електричних мереж, умови спільного використання технологічних електричних мереж основного споживача з оператором системи розподілу зазначаються в договорі про спільне використання технологічних електричних мереж.

2.5.6. Обґрунтовані витрати на утримання технологічних електричних мереж відшкодовуються основному споживачу відповідно до його кошторису витрат на здійснення цієї діяльності.

Кошторис витрат на утримання технологічних електричних мереж складається на підставі бухгалтерських документів про фактичні витрати на здійснення цієї діяльності впродовж базового періоду. До надання основним споживачем погодженого в установленому порядку кошторису витрат на утримання технологічних електричних мереж, які використовуються для розподілу та/або транспортування електричної енергії, ці технологічні витрати покладаються на основного споживача.

До витрат на утримання технологічних електричних мереж належать лише ті витрати, які безпосередньо стосуються вказаного виду діяльності.

Величина витрат основного споживача не може перевищувати граничної величини витрат, визначених відповідно до нормативів витрат за об'ємом умовних одиниць електроустановок, які складаються за результатами діяльності оператора системи розподілу, на території здійснення ліцензованої діяльності з розподілу якого приєднані електроустановки основного споживача.

У разі використання електричних мереж основного споживача для електрозабезпечення електроустановок декількох суб'єктів господарювання величина витрат на утримання цих електричних мереж розподіляється пропорційно обсягам електричної енергії, що надійшла в мережі відповідних суб'єктів господарювання, та обсягу електричної енергії, спожитої основним споживачем, відповідно до фактичного балансу за розрахунковий період, що минув.

У разі використання оператором системи розподілу на своїй території здійснення ліцензованої діяльності з розподілу електричної енергії мереж споживача (основного споживача) останній погоджує кошторис обґрунтованих витрат зі структурним підрозділом Регулятора на відповідній території.

Узгоджений зі структурним підрозділом Регулятора на відповідній території кошторис витрат є невід'ємним додатком до договору про спільне використання технологічних електричних мереж.

III. Постачання електричної енергії на роздрібному ринку

3.1. Договірні умови постачання електричної енергії на роздрібному ринку

3.1.1. Постачання (продаж) електричної енергії споживачу здійснюється за договором про постачання електричної енергії споживачу обраним споживачем електропостачальником, який отримав відповідну ліцензію, за вільними цінами, крім постачання електричної енергії постачальником універсальної послуги або постачальником «останньої надії». Ціни (тарифи) на послуги постачальника універсальних послуг, постачальника «останньої надії» визначаються у встановленому законодавством порядку.

Місцем провадження господарської діяльності електропостачальника є територія України, крім постачальників універсальної послуги та постачальників «останньої надії», для яких місцем провадження господарської діяльності є територія, визначена в умовах конкурсу, проведеного у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. У межах території діяльності одного постачальника універсальних послуг або постачальника «останньої надії» не допускається здійснення діяльності іншими постачальниками універсальних послуг або постачальниками «останньої надії» відповідно.

Електропостачальники мають інформувати своїх споживачів про зміну будь-яких умов договору про постачання електричної енергії споживачу не пізніше ніж за 20 днів до їх застосування з урахуванням інформації про право споживача розірвати договір. Електропостачальники зобов'язані повідомляти споживачів в установленому порядку про будь-яке збільшення ціни і про право споживачів припинити дію договору, якщо вони не приймають нові умови.

3.1.2. Для забезпечення постачання електричної енергії споживачам електропостачальник здійснює купівлю електричної енергії на ринку електричної енергії за вільними цінами. Побутові та малі непобутові споживачі мають право на отримання універсальних послуг на недискримінаційних засадах.

3.1.3. Покладення зобов'язань з надання універсальних послуг або постачання «останньої надії» не обмежує права відповідного суб'єкта господарювання здійснювати постачання електричної енергії за вільними цінами.

3.1.4. Електропостачальник перед початком постачання електричної енергії споживачам, електроустановки яких приєднані до електричних мереж на території діяльності оператора системи, повинен укласти договір електропостачальника про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії з оператором системи, на підставі якого отримати доступ до мереж оператора системи з метою реалізації своїх прав та виконання обов'язків та функцій як електропостачальника по відношенню до споживачів, електроустановки яких приєднані на відповідній території до мереж оператора системи, узгодивши умови щодо необхідного інформаційного обміну, взаємних прав, обов'язків та відповідальності сторін, а також порядок виставлення споживачам рахунків за послуги з розподілу (передачі) електричної енергії від імені оператора системи.

3.1.5. Електропостачальник розміщує у відкритому доступі форму відповідного договору, який пропонується споживачам до укладення. До договору про постачання електричної енергії споживачу або договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг відповідний електропостачальник має розробити з урахуванням вимог законодавства публічні комерційні пропозиції та розмістити їх на своїх офіційних веб-сайтах та на сайті Регулятора.

Жодне положення договорів, укладених електропостачальником (постачальником універсальних послуг, постачальником «останньої надії») зі споживачами, не має створювати обмежень права споживача на зміну електропостачальника. Крім того, ці договори не можуть містити положень, що накладають додаткові фінансові зобов'язання на споживача, який реалізує зазначене право. В іншому разі таке положення вважається недійсним з моменту укладення цього договору.

3.1.6. Постачання електричної енергії споживачу здійснюється, якщо:

1) об'єкт споживача підключений до мереж оператора системи у встановленому законодавством порядку;

2) електропостачальник за договором з оператором системи отримав доступ до мереж та можливість продажу електричної енергії на території діяльності оператора системи;

3) споживач є стороною діючих договорів:

про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, крім випадку здійснення розподілу (передачі) електричної енергії оператором системи до власних електроустановок;

про постачання електричної енергії споживачу або про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг, або про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії»;

про надання послуг комерційного обліку електричної енергії, крім випадків, коли роль постачальника послуг комерційного обліку виконує оператор системи, до мереж якого приєднаний цей споживач;

4) за усіма точками комерційного обліку на об'єкті (об'єктах) споживача, за якими здійснюється (планується) постачання електричної енергії, укладено договір з постачальником послуг комерційного обліку про надання послуг комерційного обліку електричної енергії;

5) відсутній факт припинення/призупинення постачання електричної енергії або надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії у випадках, передбачених законодавством у сфері енергетики;

6) відсутня прострочена заборгованість за договорами про постачання електричної енергії або про надання послуг системи розподілу/передачі.

За наявності неврегульованого боргу електропостачальник має право розірвати договір про постачання електричної енергії споживачу згідно з його умовами (комерційною пропозицією).

3.1.7. Договір між електропостачальником та споживачем укладається, як правило, шляхом приєднання споживача до розробленого електропостачальником договору на умовах комерційної пропозиції, опублікованої електропостачальником.

У разі офіційного оприлюднення комерційної пропозиції електропостачальник не має права відмовити споживачу у приєднанні до договору на умовах цієї комерційної пропозиції, якщо технічні засоби вимірювання та обліку електричної енергії забезпечують виконання сторонами умов комерційної пропозиції. На вимогу споживача електропостачальник має надати письмовий примірник договору, підписаний з його боку.

Якщо сторони досягли згоди щодо укладення договору на інших умовах, відмінних від тих, які містяться у комерційних пропозиціях, розміщених на офіційному сайті електропостачальника, договір укладається у паперовій формі.

При цьому сторони можуть за взаємною згодою оформлювати додатки до договору, в яких узгоджуються організаційні особливості постачання електричної енергії. Такі додатки оформлюються у паперовій формі та підписуються обома сторонами.

3.1.8. Договір постачання електричної енергії споживачу укладається між електропостачальником та споживачем та передбачає постачання споживачу всього обсягу фактичного споживання електричної енергії за певним об'єктом у певний період часу одним електропостачальником відповідно до обраної споживачем комерційної пропозиції.

3.1.9. Споживання електричної енергії без укладення відповідних договорів на роздрібному ринку не допускається.

3.1.10. Споживач має право вільно обирати електропостачальників.

3.1.11. Споживачі, які отримують електричну енергію від двох або більше електропостачальників, укладають окремі договори про постачання електричної енергії споживачу з кожним із них.

Для забезпечення права споживача на отримання електричної енергії більше ніж від одного електропостачальника взаємовідносини щодо укладення окремих договорів про постачання мають здійснюватися з урахуванням забезпечення об'єкта споживача багатофункціональним засобом комерційного обліку. У свою чергу обсяг спожитої споживачем електричної енергії розкладається між електропостачальниками виходячи з умов обраних комерційних пропозицій за певними проміжками часу.

3.1.12. Зміна споживачем електропостачальника на іншого електропостачальника, у тому числі постачальника універсальних послуг або постачальника «останньої надії», здійснюється у порядку, визначеному розділом VI цих Правил.

3.2. Постачання електричної енергії на роздрібному ринку

3.2.1. Електропостачальники, які постачають електричну енергію споживачам на роздрібному ринку, мають самостійно розробити форму відповідного договору на основі примірного чи типового договору, який є додатком до цих Правил. Розроблені форми договорів електропостачальники мають оприлюднювати на своїх офіційних веб-сайтах.

Постачальники універсальних послуг та постачальники «останньої надії» повинні оприлюднити на своїх веб-сайтах типову форму договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг та типову форму договору про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» відповідно.

Електропостачальник під час розробки форми договору має передбачити можливість здійснення вибору споживачем оплати послуг оператора системи в рахунках електропостачальника та можливість обміну документами, що оформлюються на виконання умов договору, з використанням мережі Інтернет без застосування електронного цифрового підпису.

Електропостачальник до укладення зі споживачем договору про постачання електричної енергії споживачу має надати інформацію про істотні умови договору та про наявний вибір комерційних пропозицій.

Споживач перед укладенням договору про постачання електричної енергії споживачу має ознайомитись з умовами постачання електричної енергії, правами та обов'язками, обрати відповідну комерційну пропозицію та зазначити її у заяві-приєднанні до умов договору. Обрана споживачем комерційна пропозиція є додатком до укладеного відповідним електропостачальником та споживачем договору.

3.2.2. Зміна або розірвання договору про постачання електричної енергії споживачу у зв'язку з істотною зміною обставин, якими сторони керувалися при його укладенні, здійснюється у порядку, визначеному законодавством України та цими Правилами.

3.2.3. Електропостачальник, який планує припинити господарську діяльність з постачання електричної енергії або неспроможний постачати електричну енергію, має повідомити про дату припинення постачання електричної енергії постачальника «останньої надії», споживачів, Регулятора, оператора системи передачі та оператора системи розподілу у порядку та терміни, визначені цими Правилами.

3.2.4. У разі зміни умов договору про постачання електричної енергії споживачу, у тому числі комерційної пропозиції, електропостачальник не пізніше ніж за 20 днів до їх застосування повідомляє про це споживача з урахуванням інформації про право споживача розірвати договір.

Учасник роздрібною ринку (крім споживача) має інформувати споживача, з якими укладено відповідний договір, про будь-яку зміну в умовах договору шляхом направлення відповідної інформації у визначений договором (обраною споживачем комерційною пропозицією) спосіб (через особистий кабінет на своєму офіційному сайті у мережі Інтернет, засобами електронного зв'язку, СМС-повідомленням, у пунктах прийому платежів тощо).

3.2.5. Укладення споживачем договору про постачання електричної енергії споживачу або договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг відбувається шляхом приєднання споживача до договору на умовах обраної споживачем комерційної пропозиції, для чого споживач подає такому електропостачальнику заяву-приєднання.

Електропостачальник може відмовити, якщо споживач не відповідає критеріям, встановленим для споживача універсальної послуги, та/або об'єкт споживача не відповідає критеріям, зазначеним в обраній комерційній пропозиції.

Якщо сторони дійдуть згоди на інших умовах, які не передбачені публічними комерційними пропозиціями відповідного електропостачальника, вони мають укласти договір у паперовій формі, зазначивши умови комерційної пропозиції.

3.2.6. Договір про постачання електричної енергії споживачу містить такі істотні умови:

- 1) загальні положення;
- 2) предмет договору;
- 3) умови постачання;
- 4) якість постачання електричної енергії;
- 5) ціна та/або порядок її розрахунку, порядок обліку та оплати електричної енергії;
- 6) права та обов'язки споживача;
- 7) права і обов'язки електропостачальника;
- 8) відповідальність сторін;
- 9) порядок зміни електропостачальника;
- 10) порядок врегулювання спорів;
- 11) умови форс-мажорних обставин;
- 12) строк дії договору;
- 13) реквізити сторін;
- 14) порядок організації комерційного обліку електричної енергії та надання даних комерційного обліку електричної енергії відповідно до забезпечення послуг комерційного обліку;

15) інші умови.

3.2.7. Публічна комерційна пропозиція (комерційні пропозиції) електропостачальника повинна мати унікальну назву в межах одного електропостачальника та має містити таку інформацію:

- 1) ціну на електричну енергію, у тому числі диференційовані ціни та критерії диференціації;
- 2) визначену в ліцензії на провадження господарської діяльності з розподілу (передачі) території здійснення діяльності оператора системи, доступ до якої має електропостачальник і на якій пропонує відповідну комерційну пропозицію;
- 3) спосіб оплати;
- 4) термін (строк) виставлення рахунку за спожиту електричну енергію та термін (строк) його оплати;
- 5) визначення способу оплати послуг з розподілу електричної енергії через електропостачальника з наступним переведенням цієї оплати електропостачальником оператору системи або напряму з оператором системи (необхідно обрати лише один з варіантів);
- 6) розмір пені за порушення строку оплати або штраф;
- 7) зобов'язання надавати компенсації споживачу за недотримання електропостачальником комерційної якості надання послуг;
- 8) наявність або відсутність штрафу за дострокове припинення дії договору, розмір штрафу;
- 9) строк дії договору та умови пролонгації;
- 10) урахування пільг, субсидій;
- 11) можливість постачання захищеним споживачам;
- 12) комерційна пропозиція може містити інші умови, які пов'язані безпосередньо з постачанням електричної енергії або особливостями постачання певного виду (на загальних умовах, постачальником універсальної послуги, постачальником «останньої надії»).

3.2.8. Публічні комерційні пропозиції електропостачальника мають бути розділені за їх умовами (одна комерційна пропозиція має містити лише один з варіантів), зокрема за способом:

1) визначення ціни на електричну енергію (із застосуванням ціни, не диференційованої за періодами часу, або цін, диференційованих за періодами часу (годинами) доби, або погодинних цін тощо);

2) оплати електричної енергії (планові платежі або попередня оплата, або оплата за фактично відпущену електричну енергію);

3) оплати послуг з розподілу електричної енергії (через електропостачальника або напряму з оператором системи).

Умови комерційної пропозиції мають бути однозначними, без можливості подвійного тлумачення.

3.2.9. Споживач перед укладенням договору про постачання електричної енергії має обрати відповідну комерційну пропозицію та зазначити її у заяві-приєднанні до умов договору постачання електричної енергії споживачу. Така комерційна пропозиція є невід'ємним додатком до договору.

3.2.10. За наявності публічних комерційних пропозицій електропостачальник розміщує на своєму веб-сайті та в центрах обслуговування споживачів бланк заяви-приєднання до договору постачання електричної енергії споживачу, яка має містити такі дані:

- 1) найменування електропостачальника;
- 2) адресу веб-сайту електропостачальника;
- 3) обрану комерційну пропозицію;
- 4) прізвище, ім'я, по батькові споживача (для фізичних осіб) або назву (для юридичних осіб);
- 5) паспортні дані, ідентифікаційний код (за наявності) (для фізичних осіб) або витяг, або довідку, або копію виписки з ЄДР (для юридичних осіб) споживача;
- 6) вид об'єкта;
- 7) адресу об'єкта, ЄІС-код об'єкта (площадки вимірювання);
- 8) найменування оператора, з яким споживач уклав договір про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії;
- 9) ЄІС-код як суб'єкта ринку електричної енергії, присвоєний в установленому порядку;
- 10) інформацію про наявність пільг/субсидії (у разі укладення договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг).

3.2.11. Разом із заявою-приєднанням споживач також надає:

1) для юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців:

копію документа на підтвердження повноважень особи на укладення договору (витяг з установчого документа про повноваження керівника - для юридичних осіб, копію довіреності, виданої в установленому порядку), за необхідності;

витяг або копію довідки, або копію виписки з ЄДР;

інші документи, передбачені цими Правилами;

2) для фізичних осіб:

довідку про присвоєння ідентифікаційного номера фізичної особи - платника податків або реєстраційний номер картки платника податків, або копію паспорта (від фізичних осіб, які через свої релігійні або інші переконання відмовляються від прийняття ідентифікаційного номера, офіційно повідомили про це відповідні органи державної влади і мають відмітку у паспорті довідка про присвоєння ідентифікаційного номеру фізичної особи - платника податків не вимагається);

3) у визначених законодавством випадках - копію декларації про готовність об'єкта до експлуатації або сертифіката (для новозбудованих та реконструйованих електроустановок), копію декларації про початок виконання будівельних робіт або дозволу на виконання будівельних робіт (для укладення договору про постачання електричної енергії споживачу на будівельні майданчики);

4) документи, що підтверджують наявність договору, укладеного з оператором системи на послуги розподілу (передачі) електричної енергії (паспорт точки розподілу (передачі), інформацію про присвоєний ЕІС-код).

3.2.12. Споживач, обравши комерційну пропозицію, надає електропостачальнику заповнену заяву-приєднання разом із необхідними для укладення відповідного договору документами.

Електропостачальник, отримавши заяву-приєднання, протягом трьох робочих днів перевіряє можливість приєднання споживача до умов договору на умовах обраної комерційної пропозиції.

У разі неможливості приєднання споживача до умов відповідного договору на умовах обраної комерційної пропозиції електропостачальник письмово протягом трьох робочих днів від дня отримання заяви-приєднання повідомляє заявника про відмову в укладенні відповідного договору та повертає йому документи, які були надані разом із заявою-приєднанням.

3.2.13. Договір про постачання електричної енергії споживачу є укладеним, якщо сторони в належній формі досягли згоди з усіх істотних умов договору, та вважається укладеним з дати відкриття особового рахунка за об'єктом споживача або внесення змін до такого особового рахунка, про що споживач інформується у передбаченому договором порядку.

3.3. Особливості постачання електричної енергії постачальником універсальної послуги

3.3.1. Постачальник надає універсальні послуги за економічно обґрунтованими, прозорими та недискримінаційними цінами, що включають, зокрема, ціну купівлі електричної енергії на ринку електричної енергії, ціну (тариф) на послуги постачальника універсальних послуг, ціни (тарифи) на послуги оператора системи передачі, оператора системи розподілу та постачальника послуг комерційного обліку відповідно до укладених договорів про надання відповідних послуг.

3.3.2. Постачальник універсальних послуг оприлюднює ціни на універсальні послуги не пізніше ніж за 20 днів до їх застосування шляхом розміщення на своєму офіційному веб-сайті, у засобах масової інформації та на своїх інформаційних стендах у центрах обслуговування споживачів.

3.3.3. Постачальник універсальних послуг формує ціну на універсальні послуги відповідно до затвердженої Регулятором методики (порядку) розрахунку ціни електричної енергії.

Ціна (тариф) на послуги постачальника універсальних послуг визначається за результатами проведення конкурсу з визначення постачальника універсальних послуг.

Якщо конкурс на визначення постачальника універсальних послуг не відбувся, ціна (тариф) на послуги тимчасово призначеного постачальника універсальних послуг встановлюється Регулятором відповідно до затвердженої ним методики із дотриманням вимог закону.

3.3.4. Постачальник універсальних послуг одночасно з виконанням обов'язку щодо купівлі електричної енергії за «зеленим» тарифом у приватних домогосподарств надає оператору системи передачі послугу із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії.

Договір про купівлю-продаж електричної енергії за «зеленим» тарифом приватним домогосподарством є додатком до договору про постачання електричної енергії із постачальником універсальних послуг (додаток 6 до цих Правил).

Така послуга надається постачальником універсальних послуг виходячи з фактичних обсягів купівлі електричної енергії за «зеленим» тарифом у приватних домогосподарств.

Вартість послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії визначається у відповідні розрахункові періоди як різниця між вартістю електричної енергії, купленої ним за «зеленим» тарифом, та її вартістю, розрахованою за цінами ринку «на добу наперед». Розрахунок вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії здійснюється постачальником універсальних послуг відповідно до порядку купівлі електричної енергії за «зеленим» тарифом. Вартість послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії затверджується Регулятором.

3.3.5. Разом із заявою-приєднанням новий споживач постачальника універсальних послуг додатково надає такі документи:

1) для юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: витяг з ЄДР, роздрукований з Інтернету, або копію довідки, або копію виписки з ЄДР;

2) для фізичних осіб: копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера або реєстраційного номера картки платника податків або копію паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні або інші переконання відмовляються від прийняття ідентифікаційного номера, офіційно повідомили про це відповідні органи державної влади і мають відмітку у паспорті);

3) копію документа, яким визначено право власності чи користування (оренда, позичка, управління тощо) на об'єкт (приміщення), або копію документа, що підтверджує право власності чи користування на земельну ділянку (у разі відсутності на відповідній земельній ділянці об'єкта);

4) копію декларації (повідомлення) про початок виконання будівельних робіт або дозволу на виконання будівельних робіт (для укладення договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) та постачання електричної енергії на будівельні майданчики, якщо наявність такого дозволу є обов'язковою або зазначені документи вимагаються законодавством у сфері містобудування) та/або у визначених законодавством випадках - копію декларації про готовність об'єкта до експлуатації або сертифіката (для новозбудованих та реконструйованих електроустановок).

За необхідності, постачальник універсальної послуги має право запросити та отримати від оператора системи додаткові документи стосовно нового споживача.

3.4. Особливості постачання електричної енергії постачальником «останньої надії»

3.4.1. Постачальник «останньої надії» повідомляє споживача про умови постачання, ціну на електричну енергію, а також про право споживача на вибір електропостачальника шляхом оприлюднення зазначеної у цьому пункті інформації на своєму офіційному веб-сайті.

3.4.2. Постачальник «останньої надії» надає послуги з постачання електричної енергії споживачам у разі:

- 1) банкрутства, ліквідації попереднього електропостачальника;
- 2) завершення строку дії ліцензії, зупинення або анулювання ліцензії з постачання електричної енергії споживачам попереднього електропостачальника;
- 3) невиконання або неналежного виконання електропостачальником Правил ринку, Правил ринку НДН та ВДР, що унеможливило постачання електричної енергії споживачам;
- 4) необрання споживачем електропостачальника, зокрема після розірвання (припинення) договору з попереднім електропостачальником;
- 5) в інших випадках, передбачених цими Правилами.

3.4.3. Постачальник «останньої надії» постачає електричну енергію споживачу за ціною, що формується ним відповідно до затвердженої Регулятором методики (порядку), та включає, зокрема, ціну купівлі електричної енергії на ринку електричної енергії, ціну (тариф) на послуги постачальника «останньої надії», ціни (тарифи) на послуги оператора системи передачі та оператора системи розподілу відповідно до укладених договорів про надання відповідних послуг.

Ціни, за якими здійснюється постачання електричної енергії постачальником «останньої надії», мають бути економічно обґрунтованими, прозорими та недискримінаційними і не повинні перешкоджати конкуренції на ринку електричної енергії.

Ціна (тариф) на послуги постачальника «останньої надії» визначається за результатами конкурсу.

Якщо конкурс на визначення постачальника «останньої надії» не відбувся, ціна (тариф) на послуги тимчасово призначеного постачальника «останньої надії» встановлюється Регулятором згідно із затвердженою ним методикою та має враховувати економічно обґрунтовані витрати,

пов'язані з особливим режимом роботи та ризиками від провадження діяльності постачальника «останньої надії», а також норму прибутку з урахуванням особливостей діяльності такого електропостачальника.

3.4.4. Постачальник «останньої надії» здійснює постачання з моменту припинення постачання електричної енергії попереднім електропостачальником. Договір постачання електричної енергії між постачальником «останньої надії» і споживачем вважається укладеним з початку фактичного постачання електричної енергії такому споживачу.

У цьому випадку покази засобу вимірювання визначаються постачальником послуг комерційного обліку на дату початку фактичного постачання електричної енергії в порядку, встановленому Кодексом комерційного обліку.

Постачальник «останньої надії» постачає електричну енергію споживачу протягом строку, який не може перевищувати 90 днів. Після завершення зазначеного строку постачальник «останньої надії» припиняє електропостачання споживачу.

Про кінцевий строк постачання електричної енергії постачальник «останньої надії» має повідомляти споживача у виставлених рахунках кожні 30 днів. Повідомлення про припинення електропостачання надаються споживачу відповідно до процедури, передбаченої цими Правилами.

Якщо споживач постачальника «останньої надії» не уклав договір із новим електропостачальником по закінченню терміну договору про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії», розподіл та постачання електричної енергії такому споживачу припиняється шляхом здійснення відключення електроустановки такого споживача.

3.4.5. Постачальник «останньої надії» складає та оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті щорічний звіт про господарську діяльність постачальника «останньої надії», який має містити інформацію про кількість споживачів постачальника «останньої надії», загальний обсяг поставленої електричної енергії та середню тривалість постачання.

IV. Порядок розрахунків на роздрібному ринку електричної енергії

4.1. Розрахунки за електричну енергію та послуги, що надаються на роздрібному ринку, між учасниками цього ринку здійснюються у грошовій формі відповідно до укладених договорів.

4.2. Послуги оператора системи оплачуються відповідно до умов договору споживача з електропостачальником або споживачем, або електропостачальником на зазначений у відповідних договорах поточний рахунок оператора системи.

4.3. Дані, необхідні для формування платіжних документів, у тому числі щодо обсягів електричної енергії, надаються учасникам роздрібного ринку адміністратором комерційного обліку в порядку, встановленому Кодексом комерційного обліку. На підставі отриманих даних відповідно до умов договору (обраної споживачем комерційної пропозиції) сторони складають акти прийому-передачі проданих товарів та/або наданих послуг.

4.4. Датою здійснення оплати за виставленим платіжним документом є дата, на яку оплачена сума коштів зараховується на поточний рахунок із спеціальним режимом використання електропостачальника або поточний рахунок оператора системи розподілу, відкритий в уповноваженому банку.

4.5. Оплата електропостачальнику вартості електричної енергії, у тому числі на підставі визнаної претензії, здійснюється виключно коштами на поточний рахунок із спеціальним режимом використання електропостачальника.

Споживач, який купує електричну енергію відповідно до умов договору в електропостачальника, здійснює оплату за виставленим електропостачальником рахунком виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання цього електропостачальника в одному з уповноважених банків.

4.6. У разі перерахування споживачем коштів за електричну енергію на інший рахунок електропостачальника останній має повернути ці кошти за заявою споживача або за власною ініціативою у триденний строк з моменту їх отримання або від дня отримання від споживача інформації щодо банківських реквізитів споживача.

4.7. Оплата електричної енергії здійснюється споживачем виходячи з умов відповідного договору про постачання електричної енергії і може, зокрема, бути у формі:

1) планових платежів з наступним перерахунком (остаточним розрахунком), що проводиться за фактично відпущену електричну енергію згідно з даними комерційного обліку;

2) попередньої оплати з остаточним розрахунком, що проводиться за фактично відпущену електричну енергію згідно з даними комерційного обліку;

3) оплати за фактично відпущену електричну енергію відповідно до даних комерційного обліку.

За наявності відповідного устаткування проведення оплати може бути реалізоване із застосуванням картки попередньої оплати.

4.8. Форма та порядок оплати, терміни (строки) здійснення попередньої оплати, планових платежів та остаточного розрахунку зазначаються у договорі між електропостачальником та споживачем про постачання електричної енергії споживачу (комерційній пропозиції до договору).

4.9. У разі застосування порядку розрахунків плановими платежами величина планового платежу (або порядок її визначення), терміни здійснення планових платежів та остаточного розрахунку, початок та тривалість розрахункового періоду, кількість планових періодів, що входять до складу розрахункового періоду, та їх тривалість зазначаються у комерційній пропозиції електропостачальника.

Після закінчення розрахункового періоду, обумовленого в комерційній пропозиції, здійснюється коригування обсягів оплати, що була здійснена за цей розрахунковий період, відповідно до фактичного обсягу спожитої електричної енергії протягом відповідного розрахункового періоду.

За результатами коригування перший плановий платіж наступного розрахункового періоду збільшується або зменшується на відповідну величину.

4.10. У разі постачання електричної енергії постачальником універсальної послуги або «останньої надії» споживач за взаємною згодою сторін (електропостачальника електричної енергії та споживача) може здійснювати оплату спожитої електричної енергії у формі попередньої оплати.

Побутові споживачі та суб'єкти господарювання, предметом діяльності яких є надання житлово-комунальних послуг населенню, у межах наданих населенню послуг, установи та організації, які утримуються за рахунок коштів (внесків) населення, здійснюють повну оплату вартості обсягу спожитої електричної енергії, як правило, один раз за фактичними показами засобів комерційного обліку електричної енергії на початку періоду, наступного за розрахунковим, відповідно до договору про постачання електричної енергії споживачу.

4.11. Вибір виду тарифу здійснюється споживачем під час вибору комерційної пропозиції та може бути змінений шляхом обрання іншої комерційної пропозиції поточного електропостачальника в установленому електропостачальником порядку або шляхом укладення договору з іншим електропостачальником у порядку, визначеному цими Правилами.

4.12. Розрахунки між споживачем та електропостачальником (іншими учасниками роздрібного ринку, якщо вони беруть участь у розрахунках) здійснюються згідно з даними, отриманими від адміністратора комерційного обліку в порядку, передбаченому Кодексом комерційного обліку, про обсяги поставленої, розподіленої (переданої) та купленої електричної енергії. Плата за спожиту протягом розрахункового періоду електричну енергію вноситься не пізніше 20 числа наступного місяця, якщо договором не встановлено іншого терміну.

Рахунок за спожиту електричну енергію оплачується:

протягом 5 робочих днів від дня отримання рахунка непобутовим споживачем;

протягом 10 робочих днів від дня отримання рахунка побутовим споживачем;

в інший термін, передбачений договором, але не пізніше 20 календарного дня після закінчення розрахункового періоду.

4.13. Для здійснення розрахунків за фактично спожиту електричну енергію електропостачальник має сформувати та виставити споживачу платіжний документ у паперовій або електронній формі (у випадку згоди споживача на отримання електронного платіжного документа), на підставі даних комерційного обліку, отриманих у порядку, передбаченому Кодексом комерційного обліку.

4.14. Платіжний документ формується електропостачальником за обсяг електричної енергії згідно з обраною комерційною пропозицією до договору про постачання електричної енергії споживачу.

Платіжні документи надаються електропостачальниками споживачам безкоштовно.

Платіжні документи на оплату надаються споживачам у відповідних структурних підрозділах електропостачальника, через персональну сторінку споживача на веб-сайті електропостачальника або електронною поштою, факсимільним зв'язком, поштовим зв'язком, кур'єром чи іншими способами з використанням інформаційних технологій у системі електронного документообігу у порядку, передбаченому договором про постачання електричної енергії споживачу.

Вимоги щодо порядку та форми надання інформації в платіжних документах електропостачальника встановлені розділом IX цих Правил.

4.15. У разі проведення споживачем оплати за електричну енергію за платіжним документом, оформленим споживачем, електропостачальник має навести приклад його заповнення, який розміщується у куточку споживача в пунктах прийому платежів фінансових установ, з якими укладено договір про розрахунково-касове обслуговування, у структурних підрозділах електропостачальника, в інформаційно-консультаційному центрі та на офіційному веб-сайті електропостачальника.

Кошти, які надходять за такими платіжними документами, обліковуються на особовому рахунку споживача в рахунок оплати платіжних документів, сформованих системою електропостачальника.

4.16. Електропостачальники можуть пропонувати споживачу оплату електричної енергії плановими декадними або місячними платежами. У разі застосування оплати плановими платежами або оплати за платіжними документами, оформленими споживачем, електропостачальник періодично (згідно з умовами договору (обраної споживачем комерційної пропозиції) раз на місяць, 2, 3 чи 6 місяців) проводить перерахунок за фактично спожиту електричну енергію та надає споживачу коригуючий платіжний документ.

За відхилення нарахованих під час перерахунку сум за фактично спожиту електричну енергію від сум зарахованих платежів пеня не стягується.

4.17. За несвоечасну оплату передбачених договором (комерційною пропозицією) платежів понад обумовлений термін споживач сплачує неустойку (пеню) та інші платежі згідно з законодавством та договором.

У такому випадку відключення електроустановки може застосовуватись лише у разі несплати використаної (спожитої) електроенергії.

4.18. У разі зміни тарифів (цін) на електричну енергію оплата заборгованості проводиться за тарифами (цінами), що діяли у період, за який сплачується борг.

4.19. Розрахунки споживача за електричну енергію здійснюються за розрахунковий період, який, як правило, становить календарний місяць відповідно до умов договору (обраної споживачем комерційної пропозиції).

За взаємною згодою сторін виставлення платіжних документів та їх оплата можуть здійснюватися рідше ніж раз на місяць, якщо оплата виконується за довший розрахунковий період або споживання протягом конкретного розрахункового періоду нижче певного рівня або дорівнює нулю, або частіше ніж раз на місяць, якщо сторонам необхідно забезпечити рівномірне перерахування значних сум коштів протягом розрахункового періоду. Така згода, якщо вона не була передбачена під час укладення договору, оформлюється додатковою угодою до договору.

4.20. Якщо укладено новий договір, перший розрахунковий період починається з дня початку постачання електроенергії і закінчується в останній день відповідного календарного місяця. У випадку припинення дії договору розрахунковий період для останнього платежу починається з першого дня останнього календарного місяця постачання електричної енергії та закінчується в останній день постачання електричної енергії.

4.21. Оплата за спожиту протягом розрахункового періоду електричну енергію має здійснюватись згідно зі строками, встановленими договором та сформованим відповідним учасником роздрібного ринку платіжним документом. Зазначені строки не можуть бути меншими за 5 днів з дня надання платіжного документа споживачу.

4.22. Оплата за відповідним платіжним документом може бути здійснена за вибором споживача:

1) готівковими коштами або платіжною карткою чи безготівковими коштами в центрах обслуговування споживачів, банках або через інші сервіси прямих платежів;

2) з використанням мережі Інтернет (інтернет-банкінг);

3) в інший спосіб, не заборонений чинним законодавством.

4.23. У разі зміни тарифу надлишок (переплата) оплаченої, але не спожитої електричної енергії зараховується споживачу на його особовий рахунок як авансовий платіж за новими тарифами в наступному розрахунковому періоді.

4.24. У разі виникнення у споживача заборгованості з оплати за спожиту електричну енергію сторони за взаємною згодою укладають договір щодо реструктуризації заборгованості та оформлюють графік погашення заборгованості, який є додатком до договору.

У разі відсутності графіка погашення заборгованості та при відсутності у платіжному документі у реквізиті призначення платежу посилань на період, за який здійснюється оплата або перевищення суми платежу, необхідної для цього періоду, ці кошти, перераховані споживачем за електричну енергію, електропостачальник має право зарахувати як погашення існуючої заборгованості цього споживача з найдавнішим терміном її виникнення.

Укладення сторонами та дотримання споживачем узгодженого графіка погашення заборгованості не звільняє споживача від оплати поточного споживання електричної енергії.

4.25. Споживачі, що визначені у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку вразливими, повідомляють про це постачальника універсальної послуги у заяві-приєднанні до договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг.

У такому разі розмір пільгової плати побутового споживача за використану електричну енергію визначається у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Особливості розрахунків між постачальником універсальних послуг та споживачами, віднесеними до категорій вразливих споживачів, регулюються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

4.26. Якщо споживач не оплатив виставлений платіжний документ або оплатив його із запізненням або якщо він перебуває у стані ліквідації чи реорганізації та згідно з планом реорганізації готується до ліквідації, електропостачальник та оператор системи мають право звернутися до споживача з вимогою здійснювати попередню оплату в сумі середньомісячного платежу, встановити більш короткий розрахунковий період або звернутися з вимогою щодо надання гарантій належного виконання договірних зобов'язань, а споживач має задовольнити таку вимогу.

Якщо споживач не оплатив остаточний рахунок за спожиту електричну енергію, ні електропостачальник, ні оператор системи не обмежуються у своїх правах щодо припинення електропостачання або розподілу (передачі) електричної енергії такому споживачу відповідно до цих Правил.

4.27. У разі звільнення приміщення та/або остаточного припинення користування електричною енергією споживач зобов'язаний повідомити електропостачальника та оператора системи або основного споживача про намір припинити дію відповідних договорів не пізніше ніж за 20 робочих днів до дня звільнення приміщення та/або остаточного припинення користування електричною

енергією та надати заяву щодо розірвання договорів і в цей самий термін здійснити сплату всіх видів платежів, передбачених відповідними договорами, до заявленого споживачем дня звільнення приміщення та/або остаточного припинення користування електричною енергією включно.

Дія договорів може бути достроково припинена електропостачальником та/або оператором системи у разі отримання документального підтвердження факту зміни власника об'єкта. У такому разі відповідні договори припиняють свою дію в частині постачання та розподілу електричної енергії на об'єкт, а в частині виконання фінансових зобов'язань сторін (які виникли на дату припинення дії договорів) продовжують діяти до дати здійснення повного взаєморозрахунку між сторонами.

У разі неповідомлення або несвоєчасного повідомлення споживачем електропостачальника та (у разі наявності відповідного договору) оператора системи або основного споживача про звільнення приміщення та/або остаточне припинення користування електричною енергією споживач зобов'язаний здійснювати оплату спожитої на таких об'єктах електричної енергії та інших платежів виходячи з умов відповідних договорів.

З новим споживачем укладаються договори відповідно до вимог законодавства України, зокрема цих Правил, після розірвання договорів зі споживачем, який звільняє приміщення.

4.28. Оплата послуг, наданих оператором системи, здійснюється за тарифами, які встановлюються Регулятором відповідно до затвердженої ним методики. Тарифи на послуги оператора системи оприлюднюються операторами систем у порядку та строки, визначені нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

4.29. Порядок оплати споживачем послуг оператора системи та послуг постачальника послуг комерційного обліку мають відповідати порядку розрахунків, визначеному в укладеному договорі про постачання електричної енергії споживачу (комерційній пропозиції, яка є додатком до цього договору).

4.30. Оплата послуг оператора системи згідно з укладеним договором про надання послуг з розподілу електричної енергії між електропостачальником та оператором системи здійснюється у формі попередньої оплати.

4.31. Електропостачальник включає в єдиний платіжний документ за електричну енергію також суми оплати за послуги оператора системи, якщо таку оплату забезпечує електропостачальник, та послуги постачальника послуг комерційного обліку, якщо оплата за ці послуги забезпечується електропостачальником. Інформація про ці платежі має бути зазначена окремо згідно з тарифами (цінами) на послуги відповідних учасників роздрібного ринку.

4.32. У випадку недотримання оператором системи показників якості електричної енергії та безперебійності електропостачання за даними результатів проведених в установленому порядку вимірювань платіж споживача за відповідні послуги оператору системи зменшується у порядку, встановленому Регулятором.

4.33. Споживачі, які відповідно до методики, затвердженої центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, зобов'язані здійснювати розрахунки за перетікання реактивної електричної енергії, вносять плату за перетікання реактивної електричної енергії на поточний рахунок оператора системи, на території здійснення ліцензованої діяльності якого приєднані електроустановки споживачів, відповідно до умов договору про надання послуг із забезпечення перетікань реактивної електричної енергії, який може бути додатком до договору споживача про розподіл (передачу) електричної енергії.

Умови участі цих споживачів у добовому регулюванні балансів реактивної потужності в електричних мережах оператора системи у разі потреби також зазначаються в цьому договорі.

{Абзац третій пункту 4.33 розділу IV виключено на підставі Постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг № 1525 від 18.07.2019;}

Кошти, отримані оператором системи як плата за перетікання реактивної електроенергії, мають використовуватися оператором системи виключно на впровадження технологічних заходів на вирішення питань з компенсації перетікань реактивної електричної енергії, спрямованих на забезпечення електромагнітної збалансованості електроустановок на межі балансової належності.

4.34. Плата за перетікання реактивної електричної енергії призначена для адресного економічного стимулювання ініціативи споживача до впровадження технологічних заходів на вирішення питань з компенсації перетікань реактивної електричної енергії.

Величина плати за перетікання реактивної електричної енергії визначається оператором системи відповідно до методики, затвердженої центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, та цих Правил та зазначається у договорі про надання послуг із забезпечення перетікань реактивної електричної енергії.

4.35. Спірні питання, які виникають між відповідними учасниками роздрібною ринку щодо проведення розрахунків за електричну енергію, надані послуги оператора системи чи постачальника послуг комерційного обліку, вирішуються сторонами укладених договорів в установленому законодавством порядку, у тому числі шляхом переговорів або в судовому порядку.

V. Права, обов'язки та відповідальність учасників роздрібною ринку

5.1. Права, обов'язки та відповідальність оператора системи

5.1.1. Оператор системи має право:

1) отримувати своєчасно плату за надання послуги з розподілу або передачі електричної енергії та плату за перетікання реактивної електричної енергії відповідно до умов договорів та законодавства України;

2) на безперешкодний доступ (за пред'явленням представником службового посвідчення) до розрахункових засобів вимірювання електричної енергії, що встановлені на об'єктах споживачів та інших учасників роздрібною ринку, електроустановки яких приєднані до електричних мереж на території діяльності оператора системи;

3) проводити (за пред'явленням представником службового посвідчення) обстеження електроустановок споживачів щодо виявлення споживання електричної енергії поза засобами вимірювання та інших порушень, що викликають неправильне вимірювання обсягів споживання електричної енергії;

4) на безперешкодний доступ (за пред'явленням представником службового посвідчення) до електричних установок споживача для проведення технічної перевірки засобів вимірювання, контролю за рівнем споживання електричної енергії та потужності, вимірювання показників якості електричної енергії, контрольного огляду електричних мереж від межі балансової належності до точки вимірювання та/або точки обліку відповідно до умов укладених договорів, а також для виконання відключення та обмеження споживання відповідно до встановленого цими Правилами порядку та умов договору, виконання інших робіт відповідно до договору;

5) встановлювати технічні засоби, які обмежують розподіл (передачу) електричної енергії споживачу у межах потужності, передбаченої договором;

6) тимчасово припиняти розподіл (передачу) електричної енергії, обмежувати обсяг розподілу (передачі) електричної енергії або відключати споживача від мережі без його згоди у випадках та порядку, передбачених цими Правилами та Кодексом систем розподілу, зокрема у зв'язку із заборгованістю споживача за договором про користування електричною енергією та/або договором про постачання електричної енергії, які продовжують свою дію в частині регулювання відносин сторін щодо заборгованості (переплати) за цими договорами, нарахування пені, неустойки, обмеження та припинення постачання електричної енергії тощо;

7) на отримання доступу до засобів вимірювальної техніки, систем автоматизованого вимірювання та баз даних результатів такого вимірювання (з метою отримання інформації) для контролю обсягів розподілу електричної енергії та величини потужності;

8) надавати обов'язкові до виконання вимоги щодо приведення належних споживачу (щодо якого оператор системи виконує роль постачальника послуг комерційного обліку) розрахункових засобів вимірювання і схем їх підключення у відповідність до вимог цих Правил, Кодексу комерційного обліку та нормативно-технічних документів;

9) вимагати від споживача дотримання режимів відбору потужності на рівні, визначеному умовами договору;

10) перевіряти схеми приєднання струмоприймачів споживача, які беруть участь у регулюванні навантаження в електромережі, а також перевіряти працездатність установлених у споживача пристроїв протиаварійної автоматики та інших пристроїв, що забезпечують регулювання навантаження в енергосистемі;

11) контролювати додержання споживачами та субспоживачами вимог цих Правил відповідно до умов укладених договорів;

12) складати акти про невідповідність дій (бездіяльності) споживача умовам договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії та порушення вимог законодавства України у сфері енергетики;

13) отримувати від електропостачальників, малих систем розподілу, постачальників послуг комерційного обліку на території своєї ліцензованої діяльності або адміністратора комерційного обліку, суміжних операторів системи, власників мереж і об'єктів розподіленої генерації та споживачів інформацію, необхідну для виконання своїх функцій;

14) на відшкодування збитків, які виникли через дії чи бездіяльність споживача, основного споживача, електропостачальника, власника мереж, оператора малої системи розподілу, суміжного оператора системи, постачальника послуг комерційного обліку;

15) у разі підтвердження можливості зміни електропостачальника отримувати від адміністратора комерційного обліку:

повідомлення про зміну електропостачальника та дату такої зміни;

прогнозні обсяги споживання за точкою обліку на заплановану дату зміни та прогноз обсягу розподілу електричної енергії на наступний розрахунковий період;

16) за власний рахунок ініціювати заміну та перевірку засобів комерційного обліку споживача та/або здійснювати улаштування вузла обліку електричної енергії у порядку, визначеному Кодексом комерційного обліку.

5.1.2. Оператор системи зобов'язаний:

1) укладати договори з усіма споживачами, об'єкти яких розташовані (приєднані до електричних мереж та підключені) на території діяльності оператора системи, а також з усіма електропостачальниками, які мають намір постачати електричну енергію на території оператора системи, за формою та у порядку, передбаченими цими Правилами;

2) надавати послуги з передачі (розподілу) електричної енергії та доступ до своїх електричних мереж на недискримінаційній та прозорій основі за тарифами, встановленими Регулятором;

3) дотримуватись показників якості електропостачання, які характеризують рівень надійності (безперервності) електропостачання, комерційної якості надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, а також якості електричної енергії, перелік та величини яких затверджено Регулятором;

4) зберігати інформацію, необхідну для аналізу якості послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, включаючи інформацію щодо надійності електрозабезпечення, якості електричної енергії, комерційної якості надання послуг, у порядку, встановленому Регулятором;

5) формувати і вести реєстр електропостачальників, які мають доступ до мереж оператора системи, реєстр особових рахунків та особові рахунки споживачів, електроустановки яких приєднані до електричних мереж на території діяльності оператора системи, реєстр власників мереж, які

підпадають під визначені критерії малої системи розподілу, інформувати електропостачальників та власників мереж, занесених до цих реєстрів, про необхідність укладення передбачених цими Правилами договорів та врегулювання відносин з користувачами малих систем розподілу;

6) оприлюднювати на своєму офіційному веб-сайті інформацію про умови надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії та послуг з приєднання до системи розподілу (передачі) електричної енергії, перелік показників якості електропостачання, порядок та розмір компенсації за їх недотримання, визначені Регулятором, засоби комунікації (номер телефону для звернення, електронну скриньку для прийому електронних повідомлень) та іншу інформацію відповідно до законодавства;

7) здійснювати компенсацію та/або відшкодування збитків користувачу системи передачі та користувачу системи розподілу та/або споживачу у разі недотримання оператором системи показників якості послуг, визначених Регулятором та відповідним договором про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії;

8) припиняти у випадках та в порядку, визначених Кодексом систем розподілу або Кодексом системи передачі та цими Правилами, електроживлення споживача за зверненням електропостачальника відповідно до умов договору з електропостачальником;

9) відновлювати у випадках та в порядку, визначених Кодексом систем розподілу або Кодексом системи передачі та цими Правилами, електроживлення споживача за зверненням електропостачальника відповідно до умов договору з електропостачальником;

10) при застосуванні процедур зміни/заміни електропостачальника за сукупністю споживачів надавати новому електропостачальнику інформацію про споживачів, приєднаних до його системи, яким здійснював продаж електричної енергії попередній електропостачальник, в обсягах та порядку, визначених цими Правилами;

11) повідомляти електропостачальника про зміну споживачем електропостачальника не пізніше ніж за 5 днів до дати зміни;

12) відповідно до умов договору повідомляти споживачів та електропостачальників про застосування графіків обмеження споживання електричної енергії, обмеження споживання електричної потужності, аварійних відключень споживачів електричної енергії, час їх початку та закінчення, величину зниження споживання електричної енергії та потужності, планові ремонтні роботи в електричних мережах, що спричиняють перерву в електропостачанні споживачів;

13) забезпечувати безперешкодний доступ до власних об'єктів уповноважених представників відповідних державних органів (за їх службовим посвідченням), яким згідно з законодавством України надано відповідні повноваження, а також виконувати їх приписи та надавати інформацію, передбачену законодавством України, та іншу інформацію за вимогою представників відповідних державних органів, що необхідна їм для здійснення своїх повноважень відповідно до чинного законодавства;

14) забезпечувати безпечне, надійне та ефективне функціонування систем розподілу (передачі) електричної енергії з урахуванням вимог щодо охорони навколишнього природного середовища;

15) повідомляти споживача та електропостачальника письмово або через засоби масової інформації та в місцях оплати за електричну енергію згідно з договором про розрахунково-касове обслуговування з відповідною фінансовою установою, через власний веб-сайт у мережі Інтернет, особистий кабінет споживача про зміни тарифів (цін) на послугу з розподілу електричної енергії не пізніше ніж за 20 днів до введення їх в дію;

16) на вимогу споживача та/або електропостачальника надавати інформацію щодо цін і тарифів на послугу з розподілу (передачі) електричної енергії, якості електричної енергії, порядку оплати та режимів споживання електричної енергії;

17) інформувати споживача про можливість ознайомитись з цими Правилами на веб-сайті оператора системи із зазначенням посилання;

18) інформувати щодо порядку безпечної експлуатації засобів комерційного обліку (у разі виконання функцій постачальника послуг комерційного обліку);

- 19) проводити у межах компетенції методично-консультаційну роботу зі споживачами;
- 20) забезпечувати розвиток електричних мереж з метою задоволення потреб споживачів в електричній енергії;
- 21) проводити не рідше одного разу на 6 місяців контрольний огляд засобів комерційного обліку споживачів відповідно до затверджених графіків;
- 22) проводити за власний рахунок планову перевірку, ремонт і заміну засобів вимірювальної техніки, які перебувають у нього у власності, у терміни, встановлені нормативно-правовими актами, нормативно-технічними документами та договором;
- 23) розглядати звернення, скарги та претензії споживача щодо надання послуг, пов'язаних з розподілом (передачею) електричної енергії, та приймати з цього приводу рішення у строки, передбачені законодавством;
- 24) приймати письмові та усні повідомлення (у тому числі засобами зв'язку) споживачів та інших користувачів системи передачі (розподілу) електричної енергії щодо порушення електропостачання або порушення показників якості електричної енергії, а також вживати заходів до відновлення електропостачання та приведення показників якості електроенергії у відповідність до вимог Кодексу системи передачі та Кодексу систем розподілу;
- 25) вести облік звернень (заяв, скарг, пропозицій, претензій) споживачів та інших користувачів системи передачі (розподілу), у тому числі щодо якості обслуговування споживачів оператором системи, якості електричної енергії тощо;
- 26) вести облік власних засобів вимірювальної техніки, щодо яких проведено періодичну перевірку, обслуговування та ремонт;
- 27) безоплатно видавати бланки договорів, платіжні документи;
- 28) безоплатно надавати рекомендації щодо можливості та доцільності використання електричної енергії для опалення, а також щодо енергозбереження та режимів споживання електричної енергії;
- 29) організовувати роботу консультаційних центрів з питань розподілу (передачі) електричної енергії та енергозабезпечення;
- 30) надавати послуги комерційного обліку у випадках та обсягах, визначених Кодексом комерційного обліку;
- 31) надавати електропостачальнику інформацію та документи у строки та в порядку, передбаченому законодавством України та відповідними договорами.

5.1.3. Представник оператора системи під час зняття показів засобів комерційного обліку, заміни засобів комерційного обліку та інших дій, що виконуються відповідно до цих Правил, зобов'язаний пред'явити своє службове посвідчення.

5.1.4. Оператор системи несе відповідальність у порядку, передбаченому законодавством України, за завдані споживачу та/або електропостачальнику, іншому учаснику роздрібного ринку збитки внаслідок порушення ним умов договору та цих Правил.

5.1.5. У разі переривання електропостачання, спричиненого неправомірними діями (бездіяльністю) оператора системи, він несе відповідальність перед споживачем та електропостачальником електричної енергії згідно з законодавством.

Оператор системи несе відповідальність за дотримання умов договору та цих Правил щодо припинення або часткового обмеження електропостачання.

5.1.6. У разі розподілу (передачі) електричної енергії, параметри якості якої перебувають поза межами показників, зазначених у відповідному договорі про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, оператор системи несе перед споживачем відповідальність, передбачену умовами договору.

Оператор системи не несе відповідальності перед споживачем за розподіл (передачу) електричної енергії, яка не відповідає показникам якості електричної енергії, за той час, протягом якого споживач не дотримувався встановленого договором режиму електроспоживання, допуская перевищення дозволеної (договірної) величини електричної потужності та не виконував інші умови договору, що підтверджено відповідними документами.

5.1.7. Оператор системи розподілу несе відповідальність за дотримання показників якості електропостачання за умовами договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії перед споживачем, електроустановки якого приєднані до мереж основного споживача. Якщо недотримання показників якості електропостачання в точці приєднання субспоживача виникло внаслідок дії чи бездіяльності основного споживача, оператор системи розподілу має право вимагати від основного споживача відшкодування збитків, що виникли за зобов'язаннями оператора перед субспоживачем.

5.1.8. Оператор системи розподілу не несе відповідальності за дотримання показників якості електропостачання перед користувачами, електроустановки яких приєднані до малої системи розподілу, яке виникло внаслідок дій або бездіяльності оператора малої системи розподілу.

Оператор системи розподілу зобов'язаний відшкодувати збитки оператору малої системи розподілу у разі недотримання оператором системи розподілу показників якості електропостачання у точці приєднання оператора малої системи розподілу.

5.1.9. Оператор системи не несе відповідальності за майнову шкоду, заподіяну споживачу або третім особам внаслідок припинення або обмеження у постачанні електричної енергії, та матеріальні збитки, які викликані:

- 1) протиправними діями третіх осіб;
- 2) форс-мажорними обставинами (наявність форс-мажорних обставин підтверджується відповідним актом);
- 3) некваліфікованими діями споживача та/або персоналу споживача;
- 4) припиненням або обмеженням електропостачання, здійсненим у порядку, встановленому цими Правилами, та/або застосованим відповідно до законодавства України;
- 5) пошкодженням устаткування споживача, що спричинило відключення, у тому числі автоматичне, лінії живлення;
- 6) недотриманням споживачем встановленого договором режиму електроспоживання та перевищення договірної величини електричної потужності;
- 7) перервами в електропостачанні споживача при спрацюванні пристроїв протиаварійної автоматики автоматичного частотного розвантаження (АЧР), а також системи автоматичного відключення навантаження (САВН), яка має автоматичний і ручний запуск, на час, передбачений нормативними документами, для забезпечення сталої роботи енергосистеми та на час, що необхідний для стабілізації режиму роботи енергосистеми.

Сторони можуть передбачити в умовах договору, які саме умови мають бути підтвержені документально.

5.1.10. Оператор системи забезпечує присвоєння ЕІС-кодів точкам комерційного обліку споживачів малої системи розподілу і доводить інформацію про присвоєні ЕІС-коди до відома користувачів цих систем.

5.1.11. Оператор системи укладає передбачені законодавством у сфері енергетики договори з користувачами системи розподілу (передачі) електричної енергії: власниками розподіленої генерації, основним споживачем, малою системою розподілу, електропостачальником, споживачем, суміжним оператором системи чи власником мереж відповідно до цих Правил, Кодексу системи передачі та Кодексу систем розподілу.

5.2. Права, обов'язки та відповідальність електропостачальника

5.2.1. Електропостачальник має право:

1) на своєчасне та в повному обсязі отримання коштів за продану електричну енергію відповідно до укладених договорів;

2) звертатися до оператора системи щодо відключення (обмеження) електроживлення споживача у випадках, визначених цими Правилами, крім випадків постачання вразливим споживачам, визначених Кабінетом Міністрів України;

3) звертатися до оператора системи щодо відновлення електроживлення споживачу у випадках, визначених цими Правилами;

4) на недискримінаційний доступ до систем розподілу та передачі на підставі договору з оператором системи відповідно до вимог Кодексу системи передачі, Кодексу систем розподілу та цих Правил;

5) при застосуванні процедур зміни/заміни електропостачальника отримувати від оператора системи інформацію про споживачів, приєднаних до його системи, яким електропостачальник планує здійснювати продаж електричної енергії, в обсягах та порядку, визначених цими Правилами;

6) на отримання відповідно до умов договору інформації від оператора системи про застосування графіків обмеження споживання електричної енергії, обмеження споживання електричної потужності, аварійних відключень споживачів електричної енергії, час їх початку та закінчення, величину зниження споживання електричної енергії та потужності, планові ремонтні роботи в електричних мережах, що спричиняють перерву в електропостачанні споживачів;

7) на безперешкодний доступ (за пред'явленням службового посвідчення) до розрахункових засобів комерційного обліку електричної енергії, що встановлені на об'єктах споживачів, для візуального або автоматизованого зняття показів розрахункових засобів комерційного обліку;

8) на стягнення пені та застосування інших санкцій за несвоєчасну оплату спожитої електричної енергії відповідно до вимог законодавства;

9) на всі види забезпечення виконання зобов'язань споживачем щодо оплати договірних обсягів споживання електричної енергії у формі і видах, передбачених законодавством України;

10) на отримання від споживача відшкодування збитків, пов'язаних з відхиленням споживача від договірних величин споживання електричної енергії та величини потужності за розрахунковий період (день, місяць), відповідно до актів законодавства та умов договору;

11) на відшкодування збитків, які виникли через дії чи бездіяльність споживача, іншого електропостачальника, власника мереж, оператора малої системи розподілу, оператора системи, постачальника послуг комерційного обліку;

12) створити можливість функціонування в мережі Інтернет на власному офіційному веб-сайті особистого кабінету споживача;

13) купівлі-продажу електроенергії за двосторонніми договорами та на організованих сегментах ринку з метою її постачання споживачам та надання послуг з управління попитом;

14) звертатися до оператора системи з питань управління електроспоживанням споживача, у тому числі диспетчеризації (у частині застосування змін в обсягах та графіках електропостачання за вимогою, на підставі попередньо укладених договорів, а також заміщення у наступні періоди обсягів електропостачання, які були знижені за вимогою у попередні періоди);

15) проведення попередніх переговорів з потенційним споживачем (у випадку нового приєднання до електричних мереж або зміни електропостачальника) для перевірки можливості постачання електричної енергії, під час яких отримує:

від споживача - ідентифікаційні дані та ЕІС-код точки комерційного обліку;

від адміністратора комерційного обліку - у вигляді електронного документа інформацію про стан підключення споживача та історію його споживання електричної енергії. У разі отримання електропостачальником від адміністратора комерційного обліку електронного документа з інформацією про невідповідність наданих ідентифікаційних даних споживача зазначеному ЕІС-коду

точки комерційного обліку для продовження процедури зміни електропостачальника споживач має уточнити свої персональні дані через постачальника послуг комерційного обліку або оператора системи;

за наявності боргу у розмірі вартості електричної енергії, спожитої протягом двох попередніх місяців, розірвати договір про постачання електричної енергії споживачу згідно з його умовами.

5.2.2. Постачальник електричної енергії зобов'язаний:

1) укладати договори, обов'язкові для здійснення діяльності з постачання електричної енергії, та виконувати умови таких договорів;

2) здійснювати постачання електричної енергії за вільними цінами за договором постачання електричної енергії споживачу та з дотриманням цих Правил;

3) здійснювати постачання електричної енергії на недискримінаційних засадах;

4) не застосовувати до споживачів недобросовісні методи конкуренції;

5) забезпечити прозорість положень та умов договорів зі споживачами, які мають викладатись чітко і ясно та бути доступними для розуміння споживачем, не містити процедурних перешкод, що звужують права споживача, у тому числі на зміну електропостачальника;

6) нести фінансову відповідальність відповідно до договорів, укладених згідно з цими Правилами;

7) безоплатно видавати бланки договорів, бланки квитанцій або платіжні документи;

8) відкрити в установах одного з уповноважених банків поточні рахунки із спеціальним режимом використання для здійснення розрахунків відповідно до вимог Закону України «Про ринок електричної енергії»;

9) надавати у виставленому споживачу електричної енергії рахунку (або у додатках до нього) у формі та порядку, визначених Регулятором, інформацію щодо:

частки кожного джерела енергії у загальній структурі балансу електричної енергії, купленої ним та/або виробленої на власних електроустановках за попередній рік;

посилання на доступні джерела інформації (веб-сторінки тощо) про вплив на навколишнє природне середовище, спричинений виробництвом електричної енергії усіма джерелами енергії з балансу електричної енергії, купленої ним за попередній рік. Щодо електричної енергії, придбаної на ринку «на добу наперед» та/або внутрішньодобовому ринку, та/або балансуєчому ринку та/або імпортованої, можуть застосовуватися зведені дані щодо балансу електричної енергії, надані, відповідно, оператором ринку, оператором системи передачі, імпортером;

адреси, номерів телефонів, веб-сторінок для отримання інформації про подання звернень, скарг, претензій та надання повідомлень про загрозу електробезпеці;

10) надавати споживачам у порядку, визначеному цими Правилами, дані про споживання ними електричної енергії;

11) надавати за запитом споживача інформацію, необхідну для здійснення переходу споживача до іншого електропостачальника, відповідно до цих Правил;

12) надавати споживачу прогнозний остаточний рахунок не пізніше ніж за п'ять днів до дати зміни електропостачальника;

13) повідомляти оператора комерційного обліку про звернення споживача із заявою про намір змінити електропостачальника;

14) забезпечити функціонування власного офіційного веб-сайту в мережі Інтернет, в якому, зокрема, вказати засоби комунікації, розмістити нормативно-правові акти, що регулюють діяльність на роздрібному ринку електричної енергії, згідно з якими електропостачальник здійснює ліцензовану діяльність, інформацію щодо порядку подання споживачами звернень, скарг, претензій, надання повідомлень про загрозу електробезпеці та їх розгляду;

15) забезпечити на своєму офіційному веб-сайті можливість створення особистого кабінету споживача;

16) розглядати відповідно до порядку, визначеного Регулятором, звернення, скарги та претензії споживачів щодо постачання електричної енергії та надавати вмотивовані відповіді;

17) надавати послуги з постачання електричної енергії споживачам із дотриманням установлених показників якості електропостачання, які характеризують рівень комерційної якості надання послуг з постачання електричної енергії, перелік та величини яких затверджуються Регулятором;

18) оприлюднювати перелік показників якості електропостачання, порядок та розмір компенсації за їх недотримання, визначені Регулятором;

19) здійснювати компенсацію та (або) відшкодування збитків споживачу у разі недотримання електропостачальником показників якості послуг, визначених договором та Регулятором;

20) у чіткий та прозорий спосіб інформувати своїх споживачів:

про вартість та умови надання послуг;

про порядок розрахунків;

про право споживачів безоплатно обирати і змінювати електропостачальника та порядок такої зміни;

21) інформувати своїх споживачів про зміну будь-яких умов договору постачання електричної енергії споживачу не пізніше ніж за 20 днів до їх застосування з урахуванням інформації про право споживача розірвати договір. Якщо зміна умов договору полягає у зміні ціни, викликаній зміною її складової на оплату послуг розподілу/передачі електричної енергії, то повідомляти споживача електропостачальник зобов'язаний негайно після отримання повідомлення від оператора системи;

22) до укладення договору постачання електричної енергії споживачу надавати споживачу інформацію про істотні умови договору та про наявний вибір порядку та форм виставлення рахунка і здійснення розрахунків;

23) формувати комерційні пропозиції щодо продажу (споживання) електричної енергії;

24) у процесі зміни споживачем електропостачальника забезпечувати постачання електричної енергії споживачу на умовах чинного договору до припинення дії договору постачання електричної енергії споживачу;

25) взаємодіяти з оператором системи з питань відключення (обмеження) споживачів у порядку, визначеному цими Правилами та законодавством;

26) взаємодіяти з оператором системи з питань відключення (обмеження) захищених споживачів виключно в порядку, визначеному Законом України «Про ринок електричної енергії», цими Правилами, та з дотриманням вимог порядку забезпечення постачання електричної енергії захищеним споживачам, затвердженого Кабінетом Міністрів України;

27) забезпечувати безперешкодний та безоплатний доступ споживачів до інформації відповідно до Закону України «Про особливості доступу до інформації у сферах постачання електричної енергії, природного газу, теплопостачання, централізованого постачання гарячої води, централізованого питного водопостачання та водовідведення».

5.2.3. Представник електропостачальника під час знімання показів засобів комерційного обліку електричної енергії та інших дій, що виконуються відповідно до цих Правил, зобов'язаний пред'явити своє службове посвідчення.

5.2.4. Постачальник електричної енергії несе відповідальність у порядку, передбаченому законодавством України, за завдані споживачу та/або оператору системи збитки внаслідок порушення ним умов договору та цих Правил.

5.2.5. Постачальник електричної енергії не несе відповідальності за завдані споживачу збитки у разі недотримання договірних обсягів постачання електричної енергії, якщо таке недотримання відбулося внаслідок дій або бездіяльності оператора системи.

5.2.6. Постачальник електричної енергії не несе відповідальності за майнову шкоду, заподіяну споживачу або третім особам внаслідок припинення або обмеження електропостачання, здійсненого у порядку, встановленому цими Правилами.

5.2.7. Електропостачальник, неспроможний постачати електричну енергію, має повідомити про дату припинення постачання електричної енергії постачальника «останньої надії», споживачів, Регулятора та оператора системи.

5.3. Права та обов'язки постачальника універсальних послуг

5.3.1. Постачальник універсальних послуг має права, визначені пунктом 5.2.1 глави 5.2 цього розділу, крім прав:

1) на всі види забезпечення виконання зобов'язань споживачем щодо оплати договірних обсягів споживання електричної енергії у формі і видах, передбачених законодавством України;

2) на отримання від споживача відшкодування збитків, пов'язаних з відхиленням споживача від договірних величин споживання електричної енергії та величини потужності за розрахунковий період, відповідно до законодавства України та умов договору.

Постачальник універсальних послуг має право отримувати відповідно до законодавства компенсацію витрат за надання універсальних послуг споживачам у тому числі вразливим споживачам у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, а також отримувати компенсацію витрат за надання оператору системи передачі послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії (за придбання електричної енергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру об'єктами електроенергетики (генеруючими установками) приватних домогосподарств, величина встановленої потужності яких не перевищує 30 кВт, за «зеленим» тарифом в обсязі, що перевищує місячне споживання електричної енергії такими приватними домогосподарствами).

5.3.2. Постачальник універсальних послуг зобов'язаний:

1) виконувати обов'язки та нести відповідальність, передбачені главою 5.2 цього розділу (за винятком зобов'язання здійснювати постачання електричної енергії за вільними цінами за договором постачання електричної енергії споживачу);

2) інформувати споживачів про їхнє право отримувати універсальні послуги та умови отримання таких послуг;

3) надавати універсальні послуги в установленому законодавством порядку виключно споживачам, які відповідно до законодавства мають право на їх отримання, та на умовах публічного договору приєднання, розробленого на основі Типового договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг;

4) надавати універсальні послуги виключно за місцем провадження господарської діяльності;

5) купувати електричну енергію, вироблену з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру об'єктами електроенергетики (генеруючими установками) приватних домогосподарств, величина встановленої потужності яких не перевищує 30 кВт, за «зеленим» тарифом в обсязі, що перевищує місячне споживання електричної енергії такими приватними домогосподарствами;

6) надавати інформацію щодо порядку продажу та обліку електроенергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру приватними домогосподарствами, а також розрахунків за неї;

7) вести реєстри споживачів, яким здійснюється постачання універсальних послуг, у тому числі вразливих споживачів та захищених споживачів;

8) здійснювати постачання електричної енергії вразливим споживачам відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» та у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України та цими Правилами;

9) здійснювати постачання електричної енергії споживачам у рамках універсальної послуги за цінами, що встановлюються відповідно до методик (порядків), затверджених Регулятором;

10) застосовувати ціну (тариф) на послуги постачальника універсальних послуг, визначену за результатами конкурсу або встановлену Регулятором у передбачених Законом України «Про ринок електричної енергії» випадках згідно із затвердженою Регулятором методикою;

11) надавати універсальні послуги за економічно обґрунтованими, прозорими та недискримінаційними цінами, що формуються ним відповідно до методики (порядку), затвердженої Регулятором;

12) оприлюднювати та оновлювати на своєму власному веб-сайті:

Типовий договір про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг;

інформацію про умови постачання, ціни на електричну енергію, а також про право споживача на вибір електропостачальника;

ціни на універсальні послуги (не пізніше ніж за 20 днів до їх застосування).

5.3.3. Постачальник універсальних послуг не може відмовити побутовому та малому побутовому споживачу, електроустановки (об'єкти) яких розміщені на території здійснення його діяльності, в укладенні договору про постачання електричної енергії постачальником універсальної послуги.

5.4. Права та обов'язки постачальника «останньої надії»

5.4.1. Постачальник «останньої надії», крім прав, визначених пунктом 5.2.1 глави 5.2 цього розділу, має право:

1) після завершення строку (який не може перевищувати 90 днів) припинити електропостачання споживачу шляхом надання оператору системи розподілу повідомлення про припинення електропостачання споживачу. Таке припинення відбувається без додаткового попередження споживача;

2) припинити постачання електричної енергії до закінчення визначеного Законом України «Про ринок електричної енергії» строку у разі невиконання споживачем умов договору про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» щодо повної та своєчасної оплати споживачем вартості електричної енергії, а також завершення трирічного терміну призначення постачальника «останньої надії» чи шестимісячного терміну тимчасового покладення Кабінетом Міністрів України обов'язків постачальника «останньої надії» на електропостачальника державної форми власності.

5.4.2. Постачальник «останньої надії» зобов'язаний:

1) виконувати обов'язки та нести відповідальність, передбачені главою 5.2 цього розділу (за винятком зобов'язання здійснювати постачання електричної енергії за вільними цінами за договором постачання електричної енергії споживачу, а також зобов'язання формувати комерційні пропозиції щодо продажу (споживання) електричної енергії);

2) надавати послуги виключно в межах території, визначеної в умовах конкурсу, проведеного у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України;

3) здійснювати постачання електричної енергії споживачам у випадках, визначених статтею 64 Закону України «Про ринок електричної енергії», до обрання споживачами електропостачальника, але не більше безперервного строку у 90 днів поспіль на умовах публічного договору приєднання, розробленого на основі Типового договору про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії»;

4) кожні 30 днів інформувати споживача про дату припинення постачання;

5) оприлюднити та оновлювати на своєму офіційному веб-сайті:

Типовий договір про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії»;

інформацію про умови постачання, ціни на електричну енергію, а також про право споживача на вибір електропостачальника;

6) припинити постачання електричної енергії споживачу у разі настання однієї з таких подій:

здійснення постачання електричної енергії споживачу іншим електропостачальником на підставі укладеного між ними договору щодо постачання електричної енергії відповідно до цих Правил або здійснення споживачем закупівель електричної енергії за двосторонніми договорами та на організованих сегментах ринку;

закінчення встановленого Законом України «Про ринок електричної енергії» строку постачання електричної енергії постачальником «останньої надії», а також завершення трирічного строку призначення постачальника «останньої надії» чи шестимісячного строку тимчасового покладення Кабінетом Міністрів України обов'язків постачальника «останньої надії» на електропостачальника державної форми власності;

7) застосовувати ціну (тариф) на послуги постачальника «останньої надії», визначену за результатами конкурсу або встановлену Регулятором у передбаченому Законом України «Про ринок електричної енергії» випадку відповідно до затвердженої Регулятором методики;

8) постачати електричну енергію споживачам за економічно обґрунтованими, прозорими та недискримінаційними цінами, які не мають перешкоджати конкуренції на ринку електричної енергії, сформованими ним відповідно до методики (порядку), затвердженої Регулятором.

5.5. Права та обов'язки споживача

5.5.1. Споживач електричної енергії має право:

1) на приєднання власних електроустановок до мереж оператора системи або іншого власника електромереж у порядку, передбаченому Кодексом систем розподілу або Кодексом системи передачі;

2) на вибір електропостачальника;

3) на вибір комерційних пропозицій з різними тарифними планами;

4) одночасно мати більше одного укладеного договору про постачання електричної енергії споживачу за умови дотримання цих Правил та Кодексу комерційного обліку. При цьому договір про постачання електричної енергії споживачу укладається між електропостачальником та споживачем та передбачає постачання всього обсягу фактичного споживання електричної енергії споживачем у певний період часу одним електропостачальником;

5) купувати електричну енергію для власного споживання за двосторонніми договорами за Правилами ринку та на організованих сегментах ринку за умови укладення ним договору про врегулювання небалансів та договору про надання послуг з передачі електричної енергії з оператором системи передачі, а у разі приєднання до системи розподілу - додатково договору про надання послуг з розподілу електричної енергії з оператором системи розподілу; або купувати електричну енергію на роздрібному ринку в електропостачальників або у виробників, що здійснюють виробництво електричної енергії на об'єктах розподіленої генерації, за цими Правилами;

6) отримувати якісні послуги з розподілу (передачі), постачання та комерційного обліку електричної енергії;

7) змінювати електропостачальника на умовах, визначених Законом України «Про ринок електричної енергії» та цими Правилами;

8) отримувати електричну енергію належної якості згідно з умовами договору та стандартами якості електричної енергії;

9) отримувати інформацію щодо якості електричної енергії, тарифів (цін), порядку оплати, умов та режимів її розподілу та споживання;

10) на компенсацію, що застосовується у разі недотримання показників якості послуг електропостачання;

11) на відшкодування збитків відповідно до умов договору та законодавства України, що застосовується у разі недотримання показників якості послуг електропостачання та якості електричної енергії;

12) на звернення до електропостачальника з питання змін договірних умов у порядку, передбаченому цими Правилами;

13) на доступ до встановлених поза межами об'єкта споживача розрахункових засобів вимірювання та інформації, яка зберігається в первинній базі даних електронних багатofункціональних розрахункових засобів вимірювання;

14) на отримання від оператора системи відшкодування в межах обґрунтованих витрат на утримання технологічних електричних мереж, які спільно зі споживачем використовуються оператором системи;

15) отримувати від відповідного електропостачальника інформацію, передбачену законодавством та умовами договору про постачання електричної енергії споживачу;

16) отримувати від відповідного електропостачальника повідомлення про його наміри внести зміни до будь-яких умов договору про постачання електричної енергії споживачу не пізніше ніж за 20 днів до внесення цих змін та у разі незгоди із запропонованими змінами розірвати договір з електропостачальником без оплати передбачених договором штрафних санкцій за його дострокове припинення;

17) на передачу функцій експлуатації своїх електроустановок на підставі окремого договору іншій організації, яка має право на здійснення такої діяльності;

18) на повернення від оператора системи розподілу, який розподіляє електричну енергію субспоживачу, коштів за розподіл необлікованої засобами вимірювальної техніки субспоживача електричної енергії, а від субспоживача - вартості цієї електричної енергії;

19) на доступ до інформації щодо діяльності на ринку електричної енергії у порядку та обсягах, визначених Правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

20) на відшкодування збитків, які виникли через дії чи бездіяльність субспоживача, електропостачальника, власника мереж, оператора малої системи розподілу, оператора системи, постачальника послуг комерційного обліку.

5.5.2. Побутовий споживач, крім прав, визначених пунктом 5.5.1 цієї глави, має право на:

1) встановлення у своєму приватному домогосподарстві генеруючої установки, призначеної для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру, величина встановленої потужності якої не перевищує 30 кВт, але не більше потужності, дозволеної до споживання та зазначеної у договорі (договорах) зі споживачем, та на виробництво електричної енергії з такої установки без відповідної ліцензії;

2) продаж постачальнику універсальних послуг електричної енергії, що вироблена генеруючою установкою приватного домогосподарства, величина встановленої потужності якої не перевищує 30 кВт, за «зеленим» тарифом в обсязі, що перевищує місячне споживання електричної енергії такими приватними домогосподарствами.

5.5.3. Непобутовий споживач, крім прав, визначених пунктом 5.5.1 цієї глави, має право на організацію додаткових площадок вимірювання за однією адресою згідно з узгодженими з відповідним оператором системи проектними рішеннями. При цьому проектом має бути виключена можливість приєднання до електричних мереж на додаткових (окремих) площадках вимірювання електроустановок або струмоприймачів, не передбачених проектом.

5.5.4. Побутові споживачі та малі непобутові споживачі мають право на отримання універсальних послуг відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії».

5.5.5. Споживач електричної енергії зобов'язаний:

- 1) користуватися електричною енергією виключно на підставі договору (договорів);
- 2) сплачувати за електричну енергію та надані йому послуги відповідно до укладених договорів;
- 3) за умови неповної оплати за спожиту електричну енергію припинити власне електроспоживання відповідно до умов договору;

- 4) здійснювати оплату рахунків, виставлених на підставі актів про порушення цих Правил та умов договору;
- 5) дотримуватися правил технічної експлуатації, правил безпеки під час експлуатації власних електроустановок, нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, та умов укладених договорів;
- 6) забезпечувати належний технічний стан та безпечну експлуатацію своїх електроустановок та електроприладів згідно з вимогами нормативно-технічних документів та нормативно-правових актів України;
- 7) врегулювати у порядку, визначеному Кодексом систем розподілу та цими Правилами, відносини щодо технічного забезпечення розподілу електричної енергії з оператором системи розподілу шляхом укладення окремого договору про надання послуг із забезпечення перетікань реактивної електричної енергії (або у формі додатка до договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії);
- 8) забезпечувати збереження і цілісність установлених на його території та/або об'єкті (у його приміщенні) розрахункових засобів комерційного обліку електричної енергії та пломб (відбитків їх тавр) відповідно до акта про пломбування;
- 9) невідкладно повідомляти оператора системи та постачальника послуг комерційного обліку про недоліки в роботі засобу вимірювання;
- 10) узгоджувати з оператором системи нові підключення та переобладнання внутрішньої електропроводки, здійснювані з метою збільшення споживання електричної потужності;
- 11) надавати розрахункові документи на вимогу представників електропостачальника та/або оператора системи (після пред'явлення ними службових посвідчень або після отримання споживачем офіційного запиту відповідного учасника роздрібногo ринку) для перевірки правильності оплати та відповідності записів у них показам засобу комерційного обліку;
- 12) забезпечувати доступ представникам оператора системи (після пред'явлення ними службових посвідчень) до об'єкта споживача для проведення технічної перевірки засобу комерційного обліку (засобів вимірювальної техніки), електроустановок та електропроводки, вимірювання показників якості електричної енергії, контролю за рівнем споживання електричної енергії, а також для виконання відключення та обмеження споживання електричної енергії споживачу (субспоживачу) відповідно до встановленого цими Правилами порядку та виконувати їх обґрунтовані письмові вимоги щодо усунення виявлених порушень, якщо це обумовлено умовами договору;
- 13) забезпечити безперешкодний доступ представникам постачальника послуг комерційного обліку, електропостачальника та/або оператора системи (після пред'явлення ними службових посвідчень) до розрахункових засобів комерційного обліку електричної енергії, що встановлені на об'єктах споживача, для візуального або автоматизованого зняття показів розрахункових засобів комерційного обліку;
- 14) не перешкоджати заміні засобів комерційного обліку у разі здійснення такої заміни за рахунок постачальника послуг комерційного обліку або оператора системи;
- 15) не перешкоджати обрізуванню гілок дерев, які ростуть на території, що належить споживачу, для забезпечення відстані не менше 1 метра від проводів повітряної лінії електричної мережі напругою 0,4 кВ та на відстані 2 метра для електричних ліній напругою 10 кВ;
- 16) не пізніше ніж за 20 робочих днів до припинення користування електричною енергією на об'єкті споживача письмово повідомити електропостачальника, оператора системи та постачальника послуг комерційного обліку про розірвання договорів та розрахуватися за електричну енергію, включаючи день виїзду;
- 17) забезпечувати безперешкодний доступ до власних електричних установок уповноважених представників відповідних органів виконавчої влади (після пред'явлення ними службових посвідчень), яким згідно з законодавством України надано відповідні повноваження, а також виконувати їх приписи;

18) у разі вибору споживачем тарифу чи комерційної пропозиції, що передбачає розрахунки за тарифами, диференційованими за періодами часу (у тому числі за годинами доби), забезпечити застосування відповідних засобів диференційного (погодинного) вимірювання обсягу електричної енергії;

19) своєчасно вживати відповідних заходів для усунення виявлених порушень;

20) не допускати безоблікового користування електричною енергією від технологічних електричних мереж споживача, а також відшкодовувати збитки, завдані оператору системи та/або споживачу (основному споживачу), у разі виявлення безоблікового користування електричною енергією від технологічних електричних мереж споживача;

21) розраховувати та складати баланс електричної енергії власних мереж;

22) утримувати власні мережі у стані, що відповідає вимогам нормативних документів;

23) у разі виникнення різниці між обсягами електричної енергії, розподіленими на межі основного споживача та його субспоживачів, терміново виконати організаційні та технічні заходи щодо усунення причин її виникнення;

24) у разі приєднання нових субспоживачів до власних технологічних електричних мереж у межах дозволеної (договірної) потужності повідомити про це оператора системи та електропостачальника та ініціювати коригування дозволеної (договірної) потужності (зменшення дозволеної (договірної) потужності на величину дозволеної (договірної) потужності нових субспоживачів);

25) оперативно повідомляти центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сферах промислової безпеки та охорони праці, електропостачальника та оператора системи, а також тих учасників роздрібного ринку, які зареєструвались в адміністратора комерційного обліку як постачальники послуг комерційного обліку, відповідно до їх повноважень про:

порушення схеми розрахункового обліку електричної енергії, несправності в роботі автоматизованих систем обліку і розрахункових засобів комерційного обліку, що належать споживачу за ознакою права власності (користування) або встановлені на території споживача;

порушення, які пов'язані з відключенням ліній живлення, пошкодженням основного устаткування, ураженням електричним струмом людей і тварин, а також пожежі, викликані несправністю електроустановок споживача або електроустановок, розташованих на території споживача;

порушення умов використання договірної кількості споживання електричної енергії, графіків обмеження споживання електричної енергії, обмеження споживання електричної потужності, аварійних відключень споживачів електричної енергії, спеціальних графіків аварійних відключень;

виявлення безоблікового користування електричною енергією від технологічних електричних мереж споживача;

26) перед прийняттям остаточного рішення про зміну електропостачальника провести попередні обговорення з новим електропостачальником для визначення можливості постачання електричної енергії.

5.5.6. Виведення в ремонт, а також введення в дію після ремонту технологічних електричних мереж споживача, якими електроенергія транспортується субспоживачам, виконується лише за узгодженням з оператором системи. Порядок узгодження визначається оператором системи і може бути зазначений в договорі (додатках до договору споживача про розподіл електричної енергії). Строки, тривалість, умови та інші вимоги до проведення зазначених робіт передбачаються у договорі між оператором системи та основним споживачем та у відповідному договорі між основним споживачем та субспоживачем (за необхідності).

5.5.7. Споживач має забезпечити доступ персоналу оператора системи для виконання оперативних перемикань, відключень електроустановок оператора системи, обслуговування розрахункових засобів вимірювання електричної енергії, протиаварійної системної автоматики,

виконання робіт, пов'язаних зі спорудженням і ремонтом електричних мереж оператора системи, що розташовані на території споживача.

5.5.8. У разі перешкоджання у доступі до електроустановок споживача уповноважених представників відповідних органів виконавчої влади (у межах їх повноважень, визначених нормативно-правовими актами), уповноважених представників електропостачальника - до вузла вимірювання та/або оператора системи - до ділянки електромережі від межі балансової належності до вузла вимірювання (включно) такий споживач та/або посадові особи такого споживача несуть відповідальність відповідно до законодавства України.

5.5.9. Споживач (основний споживач) відшкодовує учасникам роздрібного ринку збитки, виникнення яких пов'язане з вимушеним порушенням умов договору інших споживачів (субспоживачів) щодо обсягів постачання, показників якості електропостачання та/або договірної потужності, зумовлені діями та/або бездіяльністю споживача (основного споживача).

5.5.10. У разі порушення схеми розрахункового обліку електроенергії, пошкодження або викрадення розрахункових засобів вимірювання обсягу електричної енергії внаслідок дій (бездіяльності) споживача їх ремонт, заміну, встановлення засобів вимірювальної техніки і технічну перевірку здійснюють за рахунок споживача.

5.5.11. Споживачі, які мають у власності резервне джерело живлення (електроустановку, яка призначена для виробництва або перетворення та розподілу електричної енергії), про що має бути зазначено в договорі з оператором системи, несуть повну відповідальність за його технічний стан і готовність до своєчасного пуску.

Збитки та негативні наслідки від несвоєчасного або несанкціонованого пуску резервних джерел живлення відшкодовуються за рахунок їх власників.

5.5.12. Споживач не несе відповідальності за майнову шкоду, заподіяну електропостачальнику, оператору системи або третім особам, та матеріальні збитки, які викликані:

1) форс-мажорними обставинами (наявність форс-мажорних обставин підтверджується відповідним актом);

2) некваліфікованими діями персоналу оператора системи, постачальника послуг комерційного обліку, електропостачальника або субспоживача.

5.5.13. Непобутовий споживач, крім обов'язків та відповідальності, визначених пунктами 5.5.5-5.5.12 цієї глави, зобов'язаний:

1) раціонально використовувати електричну енергію, не допускати марнотратного (неефективного) використання електричної енергії;

2) підтримувати показники якості електричної енергії у своїх мережах відповідно до показників, визначених Кодексом системи передачі та Кодексом систем розподілу та умовами договору з оператором системи;

3) здійснювати компенсацію перетікань реактивної електричної енергії з метою енергозбереження та дотримання показників якості електричної енергії;

4) забезпечувати функціонування власних розрахункових засобів вимірювання обсягу електричної енергії відповідно до вимог нормативно-технічних документів та паспортних даних заводу-виробника відповідних засобів комерційного обліку шляхом укладення договору з постачальником послуг комерційного обліку;

5) забезпечити безперешкодний доступ постачальника послуг комерційного обліку та/або оператора системи до бази даних локального устаткування збору і обробки даних для отримання та передачі інформації про обсяг та параметри перетоків електричної енергії та величини споживаної потужності;

6) уживати протипожежні, протиаварійні, протипожежні заходи та заходи щодо безпечної експлуатації електроустановок;

7) узгоджувати з оператором системи зміну категорії надійності електропостачання та розміщення пристроїв автоматичного включення резерву (АВР), застосування схеми автоматичного включення резерву (АВР) та схем автоматичного частотного розвантаження (АЧР);

8) у встановлені договором строки (терміни) надавати оператору системи та електропостачальнику графіки споживання електричної енергії та величини потужності;

9) у разі передачі електричної енергії в електричній мережі інших суб'єктів господарювання забезпечити складення балансу електричної енергії у власних технологічних електричних мережах для проведення комерційних розрахунків;

10) у передбачених цими Правилами випадках укласти договори про надання послуг із забезпечення перетікань реактивної електричної енергії із суб'єктами господарювання та організаціями, електроустановки яких приєднані до належних споживачу технологічних електричних мереж;

11) забезпечувати виконання встановлених режимів електроспоживання, виконання заданого обсягу обмеження та аварійних відключень, зазначених у договорі з оператором системи;

12) підключати на вимогу оператора системи свої струмоприймачі під дію автоматичного частотного розвантаження (АЧР) та системи автоматичного відключення навантаження (САВН);

13) припиняти розподіл або обмежувати обсяг розподілу електричної енергії субспоживачу за обґрунтованою вимогою оператора системи розподілу;

14) припиняти розподіл або обмежувати обсяг розподілу електричної енергії субспоживачу за обґрунтованою вимогою електропостачальника електричної енергії, якщо основний споживач є власником та/або балансоутримувачем малої системи розподілу;

15) оперативно повідомляти центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сферах промислової безпеки та охорони праці, електропостачальника та оператора системи відповідно до їх повноважень про випадки несправності устаткування і пристроїв релейної захисної автоматики (РЗА) та пристроїв автоматичного частотного розвантаження (АЧР), які належать оператору системи та розташовані у приміщенні або в електроустановках споживача;

16) у разі приєднання нових субспоживачів до власних технологічних електричних мереж у межах дозволеної (договірної) потужності повідомити про це оператора системи та електропостачальника та в порядку, встановленому Кодексом систем розподілу та Кодексом системи передачі, ініціювати коригування дозволеної (договірної) потужності (зменшення дозволеної (договірної) потужності на величину приєднаної потужності нових субспоживачів);

17) у разі використання технологічних електричних мереж оператором системи розподілу укласти з ним договір про спільне використання технологічних електричних мереж.

VI. Зміна електропостачальника

6.1. Порядок зміни електропостачальника за ініціативою споживача

6.1.1. Споживач має право в установленому цими Правилами порядку на зміну електропостачальника шляхом укладення нового договору про постачання електричної енергії споживачу (постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг) з новим електропостачальником.

6.1.2. Процес зміни споживачем електропостачальника забезпечується суб'єктами (учасниками) ринку електричної енергії та учасниками роздрібного ринку електричної енергії, які задіяні у процесі зміни електропостачальника та забезпечують зміну та інформаційний обмін під час такої зміни на безоплатній основі.

6.1.3. Зміна електропостачальника за ініціативою споживача має бути завершена протягом періоду, що починається з дня повідомлення споживачем нового електропостачальника про наміри змінити попереднього електропостачальника, але у строк, що не перевищує 21 календарний день з дня вказаного повідомлення.

Днем повідомлення споживачем про намір змінити електропостачальника вважається дата зафіксованого звернення споживача до нового електропостачальника щодо наміру укласти з ним договір про постачання електричної енергії споживачу.

Якщо споживач має чинний договір про постачання електричної енергії споживачу з фіксованим терміном (строком) дії, з метою уникнення штрафних санкцій за дострокове розірвання договору з боку попереднього електропостачальника споживач повинен повідомити нового електропостачальника про намір укласти з ним договір про постачання електричної енергії споживачу за 21 календарний день до дати закінчення терміну (строку) дії чинного договору.

6.1.4. У межах однієї процедури зміни електропостачальника споживачем відповідно до визначеного цим розділом порядку можлива зміна лише одного електропостачальника. При цьому споживач може ініціювати декілька процедур зміни електропостачальника одночасно.

6.1.5. Повідомлення про намір укласти новий договір з новим електропостачальником надається у вигляді заяви-приєднання до договору про постачання електричної енергії споживачу на умовах оприлюдненої комерційної пропозиції електропостачальника, а якщо сторони дійшли взаємної згоди укласти договір на умовах, які оприлюднені комерційні пропозиції електропостачальника не містять, у повідомленні про намір укласти новий договір з новим електропостачальником споживач має надати новому електропостачальнику таку інформацію:

1) персональні дані (прізвище, ім'я, по батькові) споживача або уповноваженої особи або найменування компанії (для юридичної особи), а також для юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: витяг з ЄДР, роздрукований з мережі Інтернет, або копію довідки, або копію виписки з ЄДР; для фізичних осіб: копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера або реєстраційного номера картки платника податків або номер та серія паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні або інші переконання відмовляються від прийняття ідентифікаційного номера, офіційно повідомили про це відповідні органи державної влади і мають відмітку у паспорті);

2) контактні дані (номер телефону, електронна пошта, поштова адреса для листування тощо);

3) ЄІС-код(и) точки обліку електроенергії за об'єктом (об'єктами) споживача;

4) найменування чинного електропостачальника;

5) інші дані, передбачені заявою-приєднанням до договору про постачання електричної енергії споживачу відповідно до цих Правил (якщо споживач обрав визначену комерційну пропозицію нового електропостачальника), інші документи, які можуть бути потрібні відповідно до обраної комерційної пропозиції;

б) згоду на обробку персональних даних та використання їх для отримання інформації щодо споживача від адміністратора комерційного обліку.

6.1.6. Датою початку процедури зміни електропостачальника вважається дата отримання всіх необхідних даних, передбачених пунктом 6.1.5 цієї глави.

6.1.7. У разі отримання неповних даних електропостачальник повинен повідомити про це споживача. Після отримання всіх необхідних даних електропостачальник протягом дня повинен надати споживачу підтвердження щодо початку процедури зміни електропостачальника та укладення з ним договору про постачання електричної енергії споживачу.

6.1.8. Новий електропостачальник має протягом трьох робочих днів надіслати запит до адміністратора комерційного обліку щодо зміни електропостачальника, який повинен містити:

1) інформацію про споживача, зазначену в пункті 6.1.5 цієї глави;

2) заплановану дату початку постачання електричної енергії новим електропостачальником;

3) ЄІС-код електропостачальника.

6.1.9. Після отримання та перевірки запиту на зміну електропостачальника адміністратор комерційного обліку протягом наступного дня має надіслати постачальнику послуг комерційного обліку споживача запит на контрольне зняття даних, який повинен містити:

1) ЄІС-код точки обліку за об'єктом (площадкою вимірювання);

2) заплановану дату початку постачання електричної енергії новим електропостачальником.

6.1.10. Адміністратор комерційного обліку не пізніше ніж на наступний день з дня отримання запиту на зміну електропостачальника має сформулювати прогностичні обсяги споживання за точкою обліку на заплановану дату зміни електропостачальника та:

1) перевірити інформацію про споживача та його об'єкт (об'єкти);

2) повідомити нового електропостачальника про можливість (відсутність можливості) здійснення зміни електропостачальника;

3) повідомити попереднього електропостачальника споживача про отримання запиту на зміну електропостачальника, дату запланованої зміни електропостачальника та прогностичні обсяги споживання на цю дату.

6.1.11. Постачальник послуг комерційного обліку впродовж 5 календарних днів після отримання запиту від адміністратора комерційного обліку повинен:

1) сформулювати прогностичні дані про покази засобу (засобів) вимірювальної техніки (засобів комерційного обліку) на дату зміни електропостачальника та повідомити їх учасникам роздрібного ринку, задіяним у зміні електропостачальника;

2) запланувати зняття фактичних показів засобу (засобів) вимірювальної техніки (засобів комерційного обліку) на дату зміни електропостачальника.

6.1.12. У разі підтвердження можливості зміни електропостачальника повідомлення адміністратора комерційного обліку повинні містити:

1) до нового електропостачальника:

підтвердження дати зміни електропостачальника;

інформацію про історію споживання електричної енергії споживачем за минулі періоди;

2) до попереднього електропостачальника:

повідомлення про зміну електропостачальника та дату такої зміни;

3) до оператора системи:

повідомлення про зміну електропостачальника та дату такої зміни;

прогностичні обсяги споживання електричної енергії за точкою обліку на заплановану дату зміни та прогноз обсягу розподілу електричної енергії на наступний розрахунковий період.

6.1.13. У разі відсутності можливості зміни електропостачальника адміністратор комерційного обліку повідомляє про це нового електропостачальника із зазначенням причини відмови у забезпеченні зміни електропостачальника, що є підставою для зупинки (анулювання) процедури зміни електропостачальника.

6.1.14. Адміністратор комерційного обліку може відмовити у забезпеченні зміни електропостачальника у таких випадках:

1) відсутності технічної можливості (невідповідність засобу комерційного обліку електричної енергії, режимів роботи, категорії надійності, обсягів споживання електричної енергії обраній комерційній пропозиції електропостачальника);

2) відсутності у споживача чинного договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії з відповідним оператором системи;

3) припинення електроживлення об'єкта (об'єктів) споживача за зверненням чинного електропостачальника або наявності на дату ініціювання споживачем процедури зміни електропостачальника такого звернення, надісланого в установленому порядку.

6.1.15. У випадку отримання повідомлення від адміністратора комерційного обліку про відсутність можливості зміни електропостачальника новий електропостачальник повинен повідомити про це споживача протягом робочого дня після отримання такого повідомлення з

наданням відповідного обґрунтування та рекомендацій споживачу.

6.1.16. Попередній електропостачальник після отримання від адміністратора комерційного обліку повідомлення про зміну електропостачальника повинен здійснити всі необхідні заходи щодо припинення дії договору про постачання електричної енергії споживачу зі споживачем на заплановану дату зміни електропостачальника.

До припинення дії договору про постачання електричної енергії споживачу попередній електропостачальник зобов'язаний забезпечувати постачання електричної енергії на умовах чинного договору.

6.1.17. Попередній електропостачальник не пізніше ніж за 5 календарних днів до закінчення строку дії договору про постачання електричної енергії споживачу має виставити споживачу рахунок за електричну енергію, сформований на підставі прогнозних даних комерційного обліку, наданих адміністратором комерційного обліку.

6.1.18. Відсутність оплати споживачем виставлених рахунків на дату зміни електропостачальника та/або наявність спору між споживачем та попереднім електропостачальником не є підставою зупинки (анулювання) процедури зміни електропостачальника.

6.1.19. За 5 робочих днів до дати зміни електропостачальника адміністратор комерційного обліку забезпечує повідомлення адміністратора розрахунків щодо необхідності зміни записів у реєстрі точок комерційного обліку електропостачальника щодо нового та попереднього електропостачальників у порядку, визначеному цими Правилами.

6.1.20. У визначену дату зміни електропостачальника постачальник послуг комерційного обліку в присутності споживача та/або оператора системи повинен зняти фактичні покази засобу (засобів) вимірювальної техніки або забезпечити їх зчитування автоматизованою системою комерційного обліку.

6.1.21. Постачальник послуг комерційного обліку має передати адміністратору комерційного обліку фактичні дані комерційного обліку на момент зміни електропостачальника. Упродовж одного робочого дня після зміни електропостачальника адміністратор комерційного обліку надсилає отримані фактичні дані попередньому та новому електропостачальникам.

Зазначені дані є підставою для коригуючих взаєморозрахунків між споживачем та попереднім електропостачальником та початковими даними для розрахунків споживача з новим електропостачальником.

6.1.22. Якщо фактичні дані комерційного обліку перевищують прогнозні, споживач повинен протягом 5 робочих днів з дати отримання остаточного рахунку здійснити платежі на користь попереднього електропостачальника.

Якщо споживачем здійснена переплата за прогнозними даними споживання, попередній електропостачальник повинен протягом 5 робочих днів повернути споживачу надлишок коштів.

Зазначені платежі мають бути здійснені сторонами протягом 10 робочих днів після зміни електропостачальника.

6.1.23. Якщо не пізніше ніж за 3 календарні дні до дати зміни електропостачальника споживач та/або новий електропостачальник (крім випадків укладення договору шляхом приєднання споживача до публічної комерційної пропозиції) виявили бажання зупинити процес зміни електропостачальника, новий електропостачальник повинен невідкладно повідомити про це адміністратора комерційного обліку. Таке звернення є підставою відмови адміністратора комерційного обліку у забезпеченні зміни електропостачальника.

6.1.24. Новий електропостачальник на запит споживача повинен повідомляти його про етапи виконання процедури зміни електропостачальника. Датою зміни електропостачальника вважається дата зміни записів у реєстрах груп споживачів електропостачальників.

6.1.25. Споживач має право протягом 14 календарних днів після зміни електропостачальника ініціювати процедуру переходу до іншого електропостачальника без оплати штрафних санкцій за передчасне розірвання договору.

6.1.26. Анулювання процедури зміни електропостачальника забезпечує оператор системи шляхом повідомлення адміністратору розрахунків про необхідність зміни записів у реєстрі точок комерційного обліку електропостачальника у порядку, визначеному Правилами ринку.

6.1.27. Суб'єкти (учасники) ринку електричної енергії та учасники роздрібногo ринку, які задіяні у процесі зміни електропостачальника, несуть відповідальність за завдані збитки іншим суб'єктам та споживачу в установленому порядку.

6.2. Порядок зміни електропостачальника на постачальника «останньої надії»

6.2.1. Постачання електричної енергії споживачу здійснюється постачальником «останньої надії» у випадках, визначених у розділі III цих Правил.

6.2.2. У разі банкрутства, ліквідації, завершення строку дії або анулювання ліцензії на провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії попереднього електропостачальника, а також у разі припинення його участі на ринку електричної енергії електропостачальник повинен протягом 1 робочого дня повідомити про це споживача (споживачів), відповідного (відповідних) оператора (операторів) системи та постачальника «останньої надії», на території діяльності якого розташовані електроустановки такого споживача (таких споживачів), із зазначенням дати, з якої такий електропостачальник припинить здійснювати постачання електричної енергії споживачу (споживачам).

За 2 робочі дні до переведення споживачів такого електропостачальника та споживачів електропостачальника, який не спроможний здійснювати купівлю електричної енергії за двосторонніми договорами та/або на організованих сегментах ринку, до постачальника «останньої надії» адміністратор комерційного обліку забезпечує повідомлення адміністратора розрахунків щодо необхідності зміни облікових записів електропостачальника щодо постачальника «останньої надії» та відповідних споживачів, яким він почав здійснювати постачання електричної енергії, у порядку, визначеному Правилами ринку, з одночасним повідомленням операторів системи.

Датою зміни електропостачальника вважається дата зміни облікових записів електропостачальника згідно з Правилами ринку.

У разі закінчення строку дії договору про постачання електричної енергії або дострокового його розірвання (припинення його дії) електропостачальник за 20 днів до передбачуваного дня припинення дії договору та постачання електричної енергії споживачу повинен повідомити про це споживача, відповідного (відповідних) оператора (операторів) системи та постачальника «останньої надії», на території діяльності якого розташовані електроустановки такого споживача, із зазначенням дати, з якої такий електропостачальник припинить здійснювати постачання електричної енергії споживачу.

6.2.3. Початком постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» вважається дата припинення постачання електричної енергії споживачу попереднім електропостачальником. Договір постачання електричної енергії між постачальником «останньої надії» і споживачем вважається укладеним з початку фактичного постачання електричної енергії такому споживачу.

6.2.4. Початком постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» є дата припинення постачання електричної енергії споживачу попереднім електропостачальником, яка визначається відповідно до вимог пунктів 6.2.2 та 6.2.3 цієї глави. Адміністратор розрахунків повідомляє дату переведення споживача (споживачів) на постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» постачальнику (постачальникам) послуг комерційного обліку.

6.2.5. Споживач має право до моменту його переведення на постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» (протягом 5 днів з дня повідомлення адміністратором комерційного обліку про його переведення на постачання електричної енергії постачальником «останньої надії») укласти договір з обраним електропостачальником або постачальником універсальних послуг (для споживачів, які мають на це право) шляхом приєднання споживача до розробленого електропостачальником договору на умовах комерційної пропозиції, опублікованої електропостачальником, або за згодою сторін на інших умовах, відмінних від тих, які містяться в комерційних пропозиціях, оприлюднених на офіційному сайті електропостачальника.

У такому разі обраний електропостачальник (постачальник універсальних послуг) має протягом дня з моменту укладення договору постачання електричної енергії споживачу (договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг) повідомити адміністратора комерційного обліку. Адміністратор комерційного обліку в той же день переводить такого споживача до обраного електропостачальника (постачальника універсальних послуг) шляхом внесення змін в одноденний строк до облікових записів електропостачальника щодо обраного електропостачальника (постачальника універсальних послуг) та відповідного споживача, якому він почав здійснювати постачання електричної енергії, у порядку, визначеному Правилами ринку, з одночасним повідомленням операторів системи.

6.2.6. Якщо споживач до моменту його переведення на постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» не обрав електропостачальника або не забезпечив власного споживання шляхом купівлі електричної енергії за двосторонніми договорами та/або на організованих сегментах ринку, адміністратор комерційного обліку в одноденний термін переводить такого споживача на постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» шляхом внесення змін в одноденний строк до облікових записів електропостачальника щодо постачальника «останньої надії» у порядку, визначеному Правилами ринку, з одночасним повідомленням операторів системи.

6.2.7. Споживач зобов'язаний протягом 69 днів з дня переведення його на постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» ініціювати початок процедури зміни електропостачальника. Суб'єкти ринку та учасники роздрібного ринку застосовують порядок зміни електропостачальника, передбачений главою 6.1 цього розділу.

У разі якщо споживачем не було ініційовано початок процедури зміни електропостачальника за 21 день до закінчення терміну постачання йому електричної енергії постачальником «останньої надії», процедура зміни електропостачальника, передбачена главою 6.1 цього розділу, не застосовується.

6.2.8. Постачальник «останньої надії» постачає електричну енергію споживачу протягом строку, що не може перевищувати 90 днів.

Якщо споживач протягом 90 днів не укладе відповідний договір про постачання електричної енергії з іншим електропостачальником або договір купівлі-продажу електричної енергії на ринку електричної енергії, електроживлення його об'єкта (об'єктів) має бути припинено оператором системи за зверненням постачальника «останньої надії».

На наступний день після припинення електроживлення об'єкта (об'єктів) споживач має право укласти договір про постачання електричної енергії споживачу або договір про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг (для споживачів, які мають на це право) у порядку, визначеному главою 3.2 розділу III цих Правил.

VII. Умови та порядок припинення та відновлення постачання електричної енергії споживачу

7.1. Електрична енергія споживачу, який не допускає порушень своїх договірних зобов'язань перед оператором системи передачі та/або оператором системи розподілу та електропостачальником, постачається безперервно, крім випадків, передбачених умовами договорів, укладених споживачами з електропостачальником та оператором системи, та нормативно-правовими актами, у тому числі цими Правилами.

7.2. У разі незадовільного технічного стану електроустановок споживачів, який загрожує аварією, пожежею і створює загрозу життю обслуговуючого персоналу, населенню і сільськогосподарським тваринам, у разі невиконання вимог щодо усунення недоліків в електроустановках уповноважений представник органу виконавчої влади, на якого покладено відповідні обов'язки згідно із законодавством України, зобов'язаний видати споживачу припис щодо негайного (протягом години) припинення споживання електричної енергії та направити відповідний припис оператору системи.

Невиконання споживачем або оператором системи припису тягне за собою відповідальність, установлену законодавством України.

7.3. Обмеження у споживанні електричної енергії має проводитися за умови одночасного забезпечення збереження необхідних рівнів надійності та якості електропостачання інших споживачів та субспоживачів.

7.4. У разі відсутності технічної можливості виконання умови одночасного забезпечення збереження необхідних рівнів надійності і якості електропостачання інших споживачів та субспоживачів (унаслідок застосування відповідної схеми електропостачання) споживач, електропостачання якого має бути обмежене або припинене, зобов'язаний надати доступ до власних електроустановок уповноваженим представникам оператора системи для вибіркового відключення струмоприймачів з наступним пломбуванням пристроїв їх підключення.

У разі ненадання доступу для вибіркового відключення оператор системи має перед відключенням основного споживача забезпечити живлення об'єктів субспоживачів за іншою схемою.

7.5. Припинення повністю або частково постачання електричної енергії споживачу здійснюється:

1) оператором системи за умови попередження споживача не пізніше ніж за 5 робочих днів до дня відключення у разі:

відсутності персоналу для обслуговування електроустановок споживача або договору на обслуговування електроустановок (на виконання припису представника відповідного органу виконавчої влади);

недопущення уповноважених представників оператора системи до електроустановок споживача, пристроїв релейного захисту, автоматики і зв'язку, які забезпечують регулювання навантаження в енергосистемі, та/або розрахункових засобів комерційного обліку електричної енергії, що розташовані на території споживача;

заборгованості за надані послуги з розподілу (передачі) електричної енергії відповідно до умов договору з оператором системи;

несплати вартості необлікованої електричної енергії внаслідок порушення споживачем цих Правил, визначеної відповідно до законодавства (за умови прийняття судом рішення щодо споживання споживачем необлікованої електричної енергії на користь оператора системи);

невиконання припису представника відповідного органу виконавчої влади;

закінчення терміну дії, розірвання або неукладення договору між споживачем та оператором системи;

закінчення терміну дії договору між споживачем та постачальником «останньої надії» (за умови неукладення споживачем договору з іншим електропостачальником);

порушення споживачем під час виконання робіт або провадження іншої діяльності поблизу електричних мереж Правил охорони електричних мереж, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 04 березня 1997 року № 209 (далі - Правила охорони електричних мереж);

Створення неналежних умов експлуатації електричних мереж унаслідок незабезпечення збереження електричних мереж, створення умов, наслідком яких можуть стати нещасні випадки від впливу електричного струму. Відключенню підлягають електроустановки та струмоприймачі споживача, для електрозабезпечення яких використовуються електричні мережі, щодо яких споживачем порушуються Правила охорони електричних мереж (на виконання припису представника відповідного органу виконавчої влади);

2) електропостачальником за умови попередження споживача не пізніше ніж за 10 робочих днів до дня відключення у разі:

заборгованості з оплати за спожиту електричну енергію відповідно до умов договору з електропостачальником;

недопущення уповноважених представників електропостачальника до розрахункових засобів комерційного обліку електричної енергії, що розташовані на території споживача.

Для споживача, який у встановленому законодавством порядку визнаний банкрутом, припинення повністю або частково постачання електричної енергії у зв'язку з відповідною заборгованістю здійснюється без попередження у разі наявності від'ємного сальдо на особовому рахунку згідно з показаннями засобу комерційного обліку, крім випадків, коли такий споживач, щодо якого в установленому порядку вживаються заходи для запобігання банкрутству, здійснює своєчасний розрахунок поточної плати за спожиту електричну енергію, а погашення його заборгованості включено до заходів щодо забезпечення вимог кредиторів.

Попередження про припинення повністю або частково постачання (розподілу або передачі) електричної енергії оформлюється після встановлення факту наявності підстав для вчинення вказаних дій та надається споживачу окремим письмовим повідомленням, у якому зазначаються підстава, дата і час, з якого електропостачання буде повністю або частково припинено, прізвище, ім'я, по батькові, підпис відповідальної особи, якою оформлено попередження.

Датою отримання таких попереджень буде вважатися дата їх особистого вручення, що підтверджується підписом одержувача та/або реєстрацією вхідної кореспонденції, або третій календарний день від дати отримання поштовим відділенням зв'язку, в якому обслуговується одержувач (у разі направлення поштою рекомендованим листом).

Попередження про припинення постачання електричної енергії може надаватися споживачу в інший спосіб, передбачений договором з електропостачальником та договором з оператором системи або додатками до нього.

Якщо підставою для припинення постачання електричної енергії є заборгованість споживача перед відповідним учасником роздрібного ринку, у попередженні про припинення постачання електричної енергії додатково зазначається сума заборгованості за відповідним договором та період, за який ця заборгованість виникла.

У разі усунення споживачем в установлений строк порушень, що завчасно (до дня відключення) підтверджується належним чином, постачання електричної енергії споживачу не припиняється.

Оператор системи протягом одного робочого дня після надання споживачу попередження про припинення електроживлення повідомляє про це електропостачальника споживача та адміністратора комерційного обліку. У разі отримання оператором системи від електропостачальника звернення щодо відключення електроустановки споживача оператор системи має повідомити адміністратора комерційного обліку про отримання відповідного звернення протягом дня його отримання.

7.6. У разі самовільного підключення споживачем струмоприймачів або збільшення величини потужності понад величину, визначену умовами договору з оператором системи, приєднання струмоприймачів поза розрахунковими засобами комерційного обліку, зниження показників якості електричної енергії з вини споживача до величин, які порушують нормальне функціонування електроустановок оператора системи та інших споживачів, невиконання припису уповноваженого представника відповідного органу виконавчої влади, який стосується вищенаведених порушень, оператор системи має право без попередження повністю припинити споживачу електроживлення після оформлення у встановленому цими Правилами порядку акта про порушення.

У разі виявлення факту приєднання споживачем струмоприймачів поза розрахунковими засобами комерційного обліку оператор системи має право припинити електроживлення лише безоблікового приєднання до електричних мереж. Якщо неможливо усунути безоблікове приєднання під час оформлення акта про порушення, припиненню електроживлення підлягає об'єкт споживача в цілому, про що зазначається в акті.

Про застосовані заходи протягом одного робочого дня повідомляється адміністратор комерційного обліку та електропостачальник споживача. Разом з повідомленням електропостачальнику надається копія акта про порушення.

7.7. Електроживлення електроустановок споживача може бути тимчасово припинено оператором системи для проведення планових робіт, пов'язаних з ремонтом устаткування та/або підключенням електроустановок нових споживачів. Про дату, час та тривалість тимчасового припинення постачання електричної енергії оператор системи повідомляє споживачів та електропостачальників через засоби масової інформації та на веб-сайті оператора системи не пізніше ніж за 10 днів до дня його здійснення.

У разі виникнення аварійних ситуацій в електроустановках оператора системи електроживлення електроустановок споживача може бути припинено на час, що не перевищує визначений Правилами улаштування електроустановок для струмоприймачів споживача відповідної категорії. Оператор системи протягом 5 днів після виникнення аварійних ситуацій повинен повідомити споживачів та електропостачальників через засоби масової інформації та/або на веб-сайті оператора системи про причини тимчасового припинення електроживлення.

Повідомлення споживачів та електропостачальників про тимчасове припинення електроживлення електроустановок споживача може здійснюватися через персональні сторінки на веб-сайті оператора системи або електронною поштою, факсимільним зв'язком чи іншими способами з використанням інформаційних технологій у системі електронного документообігу, якщо це передбачено договором з оператором системи.

7.8. Після отримання повідомлення про припинення електропостачання споживач зобов'язаний ужити комплекс заходів, спрямованих на запобігання травматизму, загибелі людей та тварин, пошкодженню обладнання, негативним екологічним та іншим наслідкам.

7.9. Електроживлення електроустановки може бути припинено оператором системи за заявою власника цієї електроустановки у зазначений заявником термін (за погодженням з оператором системи) та на погоджений електропостачальником строк (який визначається власником електроустановки) після оплати власником цієї електроустановки оператору системи послуги з відключення.

7.10. Припинення електроживлення електроустановок споживача здійснюється оператором системи у порядку, визначеному Кодексом системи передачі та Кодексом системи розподілу.

7.11. У разі прийняття електропостачальником рішення про припинення або обмеження постачання електричної енергії споживачу за заборгованість за спожиту електричну енергію, з яким укладений один договір за декількома об'єктами споживача, припинення або обмеження постачання електричної енергії такому споживачу може здійснюватися за усіма об'єктами споживача, які зазначені у договорі з електропостачальником.

У разі наявності у споживача за одним об'єктом двох і більше договорів з двома і більше електропостачальниками припинення або обмеження постачання електричної енергії такому споживачу має здійснюватися на повний обсяг його споживання, незалежно від того, один чи більше електропостачальників звернулись до оператора системи із заявою про припинення або обмеження постачання споживачу.

Для підприємств житлово-комунального господарства, житлових кооперативів, об'єднань співвласників багатоквартирних будинків тощо заходи з припинення або обмеження постачання (розподілу або передачі) електричної енергії здійснюються в першу чергу щодо електроустановок адміністративного, виробничого та службового призначення.

На період розгляду судом спірних питань щодо порушення споживачем цих Правил та/або умов договорів, наявність яких передбачена цими Правилами, припинення електропостачання такого споживача, пов'язане з оскаржуваним фактом порушення, не здійснюється за умови своєчасного надання споживачем до моменту відключення відповідної ухвали суду про прийняття позовної заяви до розгляду. Відкриття провадження у справі після факту відключення споживача є підставою для відновлення електропостачання.

7.12. Відновлення електроживлення електроустановок споживача, електроживлення яких було припинено з підстав, зазначених у пунктах 7.5 та/або 7.6 цієї глави, здійснюється оператором системи у порядку, визначеному Кодексом системи передачі та Кодексом систем розподілу, протягом 3 робочих днів у містах та 5 робочих днів у сільській місцевості після отримання від ініціатора відключення інформації про усунення споживачем порушень, що підтверджується відповідним документом учасника ринку, на вимогу якого здійснювалося припинення електроживлення. Про усунення причин відключення ініціатор такого відключення повідомляє оператора системи в день отримання такої інформації.

Витрати оператора системи на здійснення робіт з припинення та відновлення електроживлення електроустановки споживача (повторне підключення електроустановки) покриваються за рахунок коштів ініціатора здійснення цих робіт, які відшкодовуються йому споживачем, якщо припинення

постачання (розподілу або передачі) електричної енергії споживачу здійснювалося у встановленому цими Правилами порядку.

7.13. Оператор системи протягом одного робочого дня після виконання робіт з припинення або відновлення електроживлення електроустановок споживача повідомляє електропостачальника споживача та адміністратора комерційного обліку про виконання таких робіт.

Відновлення електроживлення електроустановки, яка була відключена за заявою її власника, здійснюється за заявою власника цієї електроустановки протягом 5 робочих днів після оплати власником цієї електроустановки оператору системи послуги з підключення.

7.14. Обмеження або припинення постачання електричної енергії захищеним споживачам здійснюється з дотриманням вимог порядку забезпечення постачання електричної енергії захищеним споживачам, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

7.15. У періоди, визначені порядком захисту вразливих споживачів, встановленим Кабінетом Міністрів України, забороняється відключення електроустановок вразливих споживачів через заборгованість.

Початок періоду захисту вразливих споживачів від відключення не є підставою для відновлення постачання електричної енергії вразливого споживачу, електроустановка якого була відключена в інші періоди із дотриманням процедури, передбаченої цими Правилами.

VIII. Порядок розгляду звернень, скарг, претензій та актів про порушення цих Правил

8.1. Загальний порядок дій учасників роздрібногo ринку електричної енергії під час розгляду звернень, скарг та претензій споживачів

8.1.1. Учасники роздрібногo ринку під час здійснення діяльності з розподілу, передачі, постачання (продажу) електричної енергії споживачу, надання послуг комерційного обліку мають дотримуватись вимог чинного законодавства та укладених договорів.

Якщо між сторонами відповідного договору виникає спірне питання, сторони мають вжити усіх заходів, які застосовуються для врегулювання спірного питання, шляхом ініціювання проведення між сторонами переговорів щодо спірного питання, запропонувати можливі способи його вирішення. Під час проведення переговорів сторони мають спільно визначити найбільш прийнятне рішення для врегулювання спірного питання.

8.1.2. Споживач у разі порушення його прав та законних інтересів першочергово має звернутись до учасника роздрібногo ринку зі зверненням/скаргою/претензією щодо усунення таким учасником порушення та відновлення прав та законних інтересів споживача.

До звернення/скарги/претензії споживач має додати наявні оригінали рішень або копії рішень, які приймалися за його зверненням/скаргою/претензією раніше, а також за наявності інші документи, необхідні для розгляду звернення/скарги/претензії, які після його (її) розгляду повертаються споживачу.

Якщо звернення не містить даних, необхідних для прийняття обґрунтованого рішення, учасник роздрібногo ринку може у строк не більше 3 календарних днів звернутися до споживача за додатковою інформацією, яка необхідна йому для повного та об'єктивного розгляду звернення/скарги/претензії.

У разі ненадання споживачем необхідної інформації (документів), пояснень щодо обставин, зазначених у зверненні/скарзі/претензії, учасник роздрібногo ринку має надати споживачу роз'яснення (відповідь) виходячи з наявної у нього інформації. Ненадання споживачем додаткової інформації не є підставою для відмови учасником роздрібногo ринку у розгляді звернення/скарги/претензії споживача.

8.1.3. Учасник роздрібногo ринку, отримавши від споживача звернення/скаргу/претензію, має її зареєструвати та розглянути відповідно до порядку, визначеного цими Правилами. Якщо споживач не погоджується з рішенням, прийнятим за його зверненням/скаргою/претензією, він може оскаржити таке рішення шляхом направлення скарги Регулятору або енергетичному омбудсмену.

8.1.4. Скарга може бути подана споживачем протягом 1 року з моменту прийняття рішення учасником роздрібного ринку, що оскаржується, але не пізніше 1 місяця, починаючи з дня, наступного за днем ознайомлення або отримання споживачем цього рішення. Учасник роздрібного ринку має право не розглядати скаргу, подану з порушенням зазначеного строку.

Пропущений споживачем з поважної причини строк може бути поновлений посадовою особою учасника роздрібного ринку, яка згідно з посадовими обов'язками має повноваження приймати такі рішення.

8.1.5. Рішення Регулятора, енергетичного омбудсмена або учасника роздрібного ринку, який розглядав звернення/скаргу/претензію, у разі незгоди з ним може бути оскаржено споживачем або учасником роздрібного ринку (щодо рішення Регулятора, енергетичного омбудсмена) шляхом звернення до суду у строки, передбачені законодавством України.

8.2. Оформлення претензій учасниками роздрібного ринку електричної енергії

8.2.1. У разі порушення учасником роздрібного ринку вимог цих Правил та/або умов договорів, наявність яких передбачена цими Правилами, учасник роздрібного ринку, щодо якого було вчинено порушення, складає у довільній формі претензію та подає її учаснику роздрібного ринку, яким було вчинено порушення.

У разі заподіяння учаснику роздрібного ринку електричної енергії збитків у претензії зазначаються підстави та розмір нарахованих збитків. До претензії можуть додаватися документи, які підтверджують вину оператора системи (електропостачальника електричної енергії або споживача) та розмір нарахованих збитків.

Учасник роздрібного ринку протягом 30 календарних днів з дати отримання претензії має усунути порушення та/або відшкодувати збитки, завдані учаснику роздрібного ринку, яким було подано претензію, про що повідомити іншу сторону, чи надати йому обґрунтовану відмову щодо задоволення його претензій повністю або частково. До відмови щодо задоволення претензії учасник роздрібного ринку може додати документи, які підтверджують вину іншої сторони або відсутність своєї вини. Протягом розгляду претензії учасники роздрібного ринку зобов'язані на запит іншої сторони надавати уточнюючу інформацію та документи, необхідні для розгляду претензії.

У випадку ненадання учасником роздрібного ринку відповіді на претензію іншого учасника роздрібного ринку у встановлений строк або незгоди зі змістом відповіді учасник роздрібного ринку має право звернутись до енергетичного омбудсмена (в межах його повноважень), Регулятора, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, Антимонопольного комітету України відповідно до компетенції та/або до суду.

Спірні питання щодо відшкодування збитків та/або визначення їх розміру вирішуються під час розгляду претензії шляхом переговорів між учасниками роздрібного ринку або в судовому порядку.

8.2.2. У разі надходження претензії/скарги споживача щодо якості електричної енергії оператор системи розглядає її протягом 15 днів з дня отримання претензії/скарги, а у разі проведення вимірювань показників якості електричної енергії в точці розподілу (передачі) електричної енергії - протягом 30 днів.

Розгляд претензій та скарг споживачів щодо показників якості електричної енергії, вимірювання показників якості електричної енергії, претензій щодо відшкодування збитків, завданих внаслідок недотримання оператором системи показників якості електропостачання, зокрема внаслідок недотримання показників якості електричної енергії та перерв в електропостачанні, здійснюється відповідно до вимог Кодексу систем розподілу та Кодексу системи передачі та/або правил розгляду звернень споживачів щодо дій суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та/або комунальних послуг, та врегулювання спорів, затверджених Регулятором.

8.2.3. У разі отримання претензії споживача щодо перерв (обмеження) в електропостачанні, що виникли внаслідок технологічних порушень у роботі мереж оператора системи або планових робіт без повідомлення споживачів в установленому порядку, оператор системи складає акт про

застосування обмеження, у якому зазначається тривалість перерви (обмеження) в електропостачанні.

Акт про застосування обмеження складається у формі у двох примірниках та підписується уповноваженими представниками споживача та оператора системи. Сторони можуть додати до акта документи, які підтверджують вину іншої сторони або відсутність своєї вини.

Тривалість перерви (обмеження) визначається спільно за документацією споживача та оператора системи відповідно до диспетчерських оперативних документів оператора системи. Якщо перерва в електропостачанні викликана технологічними порушеннями в роботі мереж оператора системи, то для розрахунку обсягу недовідпущеної електричної енергії тривалість перерви зменшується на проміжок часу, який регламентується Правилами улаштування електроустановок відповідно до категорії надійності електропостачання струмоприймачів споживача.

Обсяг недовідпущеної електричної енергії споживачу протягом розрахункового періоду визначається як добуток середньодобового споживання, визначеного за фактом споживання в попередньому розрахунковому періоді, а за його відсутності - за профілем споживання, на час перерви (обмеження) електропостачання з вини оператора системи.

Оператор системи зобов'язаний відшкодувати споживачу збитки, що враховують, у тому числі, розрахунковий обсяг недовідпущеної електричної енергії та ціну на ринку «на добу наперед» у період перерви (обмеження).

У разі відмови оператора системи від складення акта про застосування обмеження споживач самостійно складає акт про застосування обмеження та зазначає в ньому тривалість перерви (обмеження) та обсяг недовідпущеної споживачу електричної енергії виходячи з даних, наявних у споживача, після чого надсилає (надає) цей акт оператору системи. Акт про застосування обмеження має бути надісланий споживачем на адресу оператора системи рекомендованим листом з повідомленням про вручення поштових відправлень або вручений представнику оператора системи розподілу особисто за місцем знаходження оператора системи. При врученні акта про застосування обмеження особисто оператор системи має поставити на екземплярі акта споживача відмітку про його отримання. Оператор системи протягом 5 робочих днів з моменту його отримання має погодити акт та здійснити відповідне відшкодування або надати обґрунтовані зауваження до нього шляхом надіслання споживачу відповідного письмового повідомлення рекомендованим листом з повідомленням про вручення поштових відправлень.

8.2.4. У разі виявлення представниками оператора системи пошкоджень чи зриву пломб та/або індикаторів, установлених у місцях, указаних в акті про пломбування, або пошкоджень відбитків тавр на цих пломбах, пошкодження розрахункових засобів вимірювальної техніки, явних ознак втручання в параметри розрахункових засобів вимірювальної техніки з метою зміни їх показів, самовільних підключень до електричних мереж розрахунок обсягу електричної енергії, який підлягає оплаті, здійснюється відповідно до порядку, визначеного главою 8.4 цього розділу.

8.2.5. У разі виявлення під час контрольного огляду або технічної перевірки уповноваженим представником оператора системи, від якого споживач одержує електричну енергію, порушень цих Правил, у тому числі фактів безоблікового споживання електричної енергії, на місці виявлення порушення у присутності споживача (представника споживача) або іншої особи, яка допустила представників оператора системи на об'єкт (територію) споживача для проведення перевірки (за умови посвідчення цієї особи), оформлюється акт про порушення згідно з формою, наведеною в додатку 8 до цих Правил.

Акт про порушення складається представниками оператора системи, які мають таке право згідно з посадовою інструкцією, пройшли відповідне навчання та інструктаж, після пред'явлення ними службових посвідчень.

В акті про порушення мають бути зазначені зміст виявленого порушення з посиланням на відповідні пункти цих Правил та всі необхідні для визначення обсягу та вартості необлікованої електричної енергії параметри, що характеризують електроустановку споживача, схему підключення електроустановки споживача та її графічне зображення із зазначенням:

меж балансової належності;

перерізів та матеріалу всіх проводів (кабелів), наявних у схемі підключення;

номінальної сили струму спрацювання комутаційних апаратів, задіяних у схемі підключення; фазування лічильника на дату оформлення акта про порушення.

Споживачі, представники оператора системи, інші особи, присутні при перевірці, під час здійснення перевірки електроустановок мають право здійснювати фото- та відеозйомку для фіксації виявлених порушень та/або відмови споживача (представника споживача або іншої особи, яка допустила представників оператора системи на об'єкт (територію) споживача для проведення перевірки) підписувати акт про порушення, про що зазначається в акті про порушення.

В акті про порушення заповнюються всі графи та рядки без пропусків. Виправлення чи підчищення не допускаються. Текст повинен бути однозначним, без можливості подвійного тлумачення.

В акті зазначаються заходи, яких було вжито або яких необхідно вжити для усунення допущених порушень.

Акт про порушення складається у двох примірниках, один з яких передається або надсилається споживачеві.

Акт про порушення підписується представником (представниками) оператора системи, який (які) брали участь у перевірці, та споживачем (представником споживача) або іншою особою, яка допустила представників оператора системи на об'єкт (територію) споживача для проведення перевірки (за умови посвідчення цієї особи).

У разі відмови споживача (представника споживача або іншої особи, яка допустила представників оператора системи на об'єкт (територію) споживача для проведення перевірки) підписати акт про порушення в ньому робиться запис про відмову. У цьому разі акт про порушення вважається дійсним, якщо його підписали більше одного уповноваженого представника оператора системи та незаінтересована особа (представник житлово-експлуатаційної організації, балансоутримувача або управителя будинку, виборна особа будинкового, вуличного, квартального чи іншого органу самоорганізації населення або представник органу місцевого самоврядування, інший споживач тощо) за умови посвідчення цієї особи або більше одного уповноваженого представника оператора системи, а відмова споживача (представника споживача або іншої особи, яка допустила представників оператора системи на об'єкт (територію) споживача для проведення перевірки) підписувати акт про порушення підтверджується відеозйомкою.

До акта про порушення сторонами можуть бути додані пояснення, зауваження та докази, перелік яких (за наявності) зазначається в цьому акті.

Представники оператора системи перед складанням акта про порушення зобов'язані повідомити споживача про його право внести пояснення та зауваження до акта, викласти мотиви своєї відмови від його підписання або підписати його без зауважень.

Облік бланків актів про порушення ведеться оператором системи у пронумерованому, прошнурованому та скріпленому печаткою журналі.

Акти про порушення та документи, що підтверджують факт їх отримання споживачем, повинні зберігатися оператором системи протягом трьох років з дня оформлення акта про порушення.

8.2.6. На підставі акта про порушення уповноваженими представниками оператора системи під час засідань комісії з розгляду актів про порушення визначаються обсяг необлікованої електричної енергії та сума завданих споживачем збитків.

Комісія з розгляду актів про порушення створюється оператором системи і має складатися не менше ніж з 3 уповноважених представників оператора системи.

Споживач має право бути присутнім на засіданні комісії з розгляду актів про порушення.

Оператор системи повинен вести журнал реєстрації засідань комісії з розгляду актів про порушення, в якому зазначаються дата проведення засідання; номер протоколу; склад комісії; склад запрошених на засідання комісії (представники Регулятора, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного

контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів); відмітка про присутність або відсутність споживача; перелік питань, які розглядалися на засіданні комісії; час розгляду кожного з питань, зміст окремої думки учасників комісії (у разі її наявності) та стислий зміст рішення.

Споживач має бути повідомлений оператором системи про місце, час і дату засідання комісії не пізніше ніж за 7 календарних днів до призначеної дати засідання.

У разі відмови споживача або представника споживача від отримання акта про порушення, у якому визначено місце, час та дату проведення засідання комісії, або окремого повідомлення про місце, час і дату засідання комісії оператор системи направляє споживачу таке повідомлення рекомендованим листом з повідомленням про вручення поштового відправлення на адресу, визначену в даних щодо споживача, наявних в оператора системи. У такому разі оператор системи має право розглянути акт про порушення на засіданні комісії, яке має відбутися по закінченню 30 календарних днів від дати направлення споживачу такого повідомлення. За зверненням споживача оператор системи може розглянути акт про порушення на засіданні комісії раніше указанного терміну.

Акт про порушення, не розглянутий у визначеному цими Правилами порядку протягом 60 календарних днів від дня його складення, вважається недійсним та підлягає скасуванню (крім випадків необхідності проведення експертизи пломб, індикаторів та/або засобу вимірювальної техніки електричної енергії для встановлення факту порушення). Якщо для розгляду акта про порушення необхідні результати експертного дослідження, зазначений термін розгляду відраховується з дати їх отримання оператором системи від експертної установи.

Комісія з розгляду актів про порушення може повторно розглянути акт про порушення в порядку, встановленому цими Правилами, на підставі звернення споживача, на вимогу Регулятора, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, або за рішенням суду. За рішенням оператора системи у зв'язку з отриманням результатів експертизи чи інших даних, які не були відомі на момент ухвалення рішення комісією, але мають суттєве значення, рішення комісії може бути переглянуте у порядку, встановленому цими Правилами, протягом 1 року, починаючи з дня, наступного за днем його прийняття.

Рішення комісії оформлюється протоколом, копія якого видається споживачу.

У разі причетності споживача до порушення цих Правил у протоколі зазначаються відомості щодо обсягу та вартості необлікованої електричної енергії. В такому разі разом з протоколом споживачу надаються розрахунок обсягу та вартості необлікованої електричної енергії з посиланням на відповідні пункти глави 8.4 цього розділу та розрахункові документи для оплати необлікованої електричної енергії та/або збитків.

8.2.7. Кошти за необліковану електричну енергію та суми збитків перераховуються споживачем на поточний рахунок оператора системи.

Споживач має оплатити розрахункові документи за необліковану електричну енергію протягом 30 календарних днів від дня отримання рахунка (у випадку неотримання споживачем рахунка у поштовому відділенні упродовж 5 робочих днів з дня надходження рахунка до поштового відділення споживача рахунок вважається отриманим споживачем на 5 робочий день).

У разі незгоди споживача з фактом безоблікового споживання електричної енергії та відмови від сплати вартості необлікованої електричної енергії оператор системи звертається з позовом до суду для підтвердження факту безоблікового споживання електричної енергії та стягнення вартості необлікованої електричної енергії.

Спірні питання, які виникають між сторонами при складанні акта про порушення та/або визначенні обсягу та вартості необлікованої електричної енергії, вирішуються Регулятором, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики відповідно до компетенції, енергетичним омбудсменом та/або судом.

Якщо судом прийнято рішення, яким спростовано факт безоблікового споживання електричної енергії споживачем та/або відмовлено оператору системи в задоволенні позову щодо стягнення зі споживача вартості необлікованої електричної енергії, розрахованої на підставі акта про порушення, та за умови набрання рішенням суду законної сили оператор системи скасовує відповідний акт про порушення.

8.3. Процедура розгляду скарг та вирішення спорів

8.3.1. Учасники роздрібногo ринку, які здійснюють розподіл або постачання електричної енергії споживачам, зобов'язані здійснювати розгляд скарг та вирішувати спори у порядку, визначеному цими Правилами, Кодексом систем розподілу та іншими нормативно-правовими актами Регулятора.

8.3.2. Учасники роздрібногo ринку, крім споживачів, мають опубліковувати з урахуванням вимог цих Правил, Кодексу систем розподілу та інших нормативно-правових актів Регулятора на своєму офіційному веб-сайті:

- 1) адреси та телефони центру обслуговування споживачів, інформаційно-консультаційного центру, кол-центру, за якими споживач буде мати змогу отримати необхідну інформацію;
- 2) інструкцію про порядок подання звернень/скарг/претензій, зокрема щодо якості постачання електричної енергії та надання повідомлень про загрозу електробезпеки;
- 3) стандарти та вимоги до якості обслуговування споживачів;
- 4) процедуру розгляду звернень/скарг/претензій споживачів;
- 5) форму подання звернення/скарги/претензії.

8.3.3. Під час здійснення своєї діяльності, зокрема розгляду отриманих від споживачів звернень (скарг/претензій), учасники роздрібногo ринку мають дотримуватися розроблених стандартів/вимог/процедур. Стандарти/вимоги/процедури, які розробляються учасниками роздрібногo ринку, мають відповідати таким вимогам:

- 1) бути викладені зрозумілою та доступною мовою;
- 2) надавати можливість споживачу подавати звернення/скарги/претензії в усній формі (за допомогою телефону або під час особистого прийому відповідальному працівнику учасника роздрібногo ринку) та/або письмовій формі (включаючи засоби електронного зв'язку);
- 3) надавати можливість споживачам з обмеженими можливостями отримувати інформацію, подавати звернення/скарги/претензії у зручній для них спосіб. Для забезпечення такої можливості учасники роздрібногo ринку мають розробити інструкцію з урахуванням вимог, визначених законодавством;
- 4) чітко описувати поетапні заходи (алгоритм), які вживає учасник роздрібногo ринку в ході розгляду звернення (скарги/претензії), отриманої від споживача, а також порядок особистого прийому споживачів;
- 5) описувати рішення, які може приймати учасник роздрібногo ринку за результатами розгляду звернення (скарги/претензії) (вибачення, надання роз'яснень, повідомлення про здійснені заходи щодо усунення порушень, повідомлення про відшкодування збитків/компенсації тощо).

8.3.4. Процедура розгляду звернень, скарг та претензій, що розробляється електропостачальником та оператором системи, має передбачати:

- 1) надання попередньої відповіді щодо можливості вирішення питання або повідомлення електропостачальника (оператора системи) про початок розгляду звернення/скарги/претензії та строки його розгляду. Попередня відповідь надається протягом 1 робочого дня від дня отримання звернення/скарги/претензії, якщо у ньому вказана адреса електронної пошти споживача, номер телефону або така інформація відома електропостачальнику (оператору системи);
- 2) час розгляду звернення (скарги/претензії) та надання відповіді;
- 3) реєстрацію усіх отриманих звернень (скарг/претензій) споживачів з використанням загальної класифікації звернень (скарг/претензій), затвердженої Регулятором.

8.3.5. У разі внесення Регулятором до цього розділу змін учасники роздрібного ринку мають вносити відповідні зміни до своїх процедур, визначених у цих Правилах.

8.3.6. Учасники роздрібного ринку мають здійснювати особистий прийом споживачів, реєстрацію та збереження звернень/скарг/претензій споживачів та додатків до них відповідно до порядку, визначеного цими Правилами та/або положенням про інформаційно-консультаційний центр по роботі зі споживачами електричної енергії, затвердженим Регулятором. Учасники роздрібного ринку мають виконувати функції, які виконує інформаційно-консультаційний центр, незалежно від того, чи створено учасником роздрібного ринку такий центр. Забезпечення виконання такої роботи може виконуватись відповідним структурним підрозділом (сектором) учасника роздрібного ринку чи окремим його працівником.

8.3.7. Учасники роздрібного ринку мають здійснювати фіксацію отриманих від споживача звернень (скарг/претензій) в окремому єдиному реєстрі із зазначенням наступних даних:

- 1) дата отримання звернення/скарги/претензії;
- 2) реєстраційний номер;
- 3) спосіб, у який подано звернення (скаргу/претензію);
- 4) прізвище, ім'я, по батькові, контактні дані споживача, що подав звернення/скаргу/претензію (або від імені якого було подано звернення (скаргу/претензію));
- 5) тематика звернення/скарги/претензії;
- 6) короткий опис змісту звернення/скарги/претензії;
- 7) короткий опис попередньої відповіді на звернення/скаргу/претензію або повідомлення про отримання звернення/скарги/претензії;
- 8) механізм розгляду звернення/скарги/претензії;
- 9) результат розгляду звернення/скарги/претензії;
- 10) засоби подальшої комунікації, погоджені зі споживачем.

8.3.8. Отримані учасником роздрібного ринку інформація та/або матеріали від споживача або структурного підрозділу цього учасника роздрібного ринку мають додаватись до звернення/скарги/претензії.

8.3.9. Усі звернення (скарги/претензії) реєструються учасником роздрібного ринку, як отримані:

- 1) якщо відповідне звернення (скарга/претензія) подане в усній формі (засобами телефонного зв'язку або в офісі учасника роздрібного ринку) - у день його (її) отримання;
- 2) у робочий день отримання звернення/скарги/претензії - якщо відповідне звернення (скарга/претензія) подано у письмовій формі (у тому числі електронною поштою) та отримане учасником роздрібного ринку за 1 годину до завершення робочого дня.

8.3.10. У разі повторного звернення (скарги/претензії) споживача з питання, яке не було вирішено учасником роздрібного ринку по суті та яке зафіксовано як вирішене, учасник роздрібного ринку має:

- 1) зареєструвати звернення (скаргу/претензію) у реєстрі як окреме звернення (скаргу/претензію), позначивши його як таке, що є повторним та потребує негайного вирішення;
- 2) протягом одного робочого дня з дня отримання повторного звернення/скарги/претензії повідомити споживача про початок його (її) повторного розгляду та вказати строки його (її) вирішення.

8.3.11. Учасник роздрібного ринку розглядає звернення/скаргу/претензію в найкоротший строк, але не більше 30 календарних днів з дати отримання звернення/скарги/претензії, якщо менший строк не встановлено чинним законодавством, цими Правилами, Кодексом системи передачі та Кодексом системи розподілу.

Якщо під час розгляду звернення (скарги/претензії) необхідно здійснити технічну перевірку або провести експертизу засобу комерційного обліку, строк розгляду звернення/скарги/претензії призупиняється на час проведення технічної перевірки або експертизи, про що повідомляється споживач, який подав звернення (скаргу/претензію).

Відлік перебігу строку розгляду у цьому разі поновлюється з дати отримання результатів технічної перевірки або експертизи, про що повідомляється споживач, який подав звернення (скаргу/претензію). При цьому загальний строк розгляду зазначеного звернення (скарги/претензії) не може перевищувати 45 днів.

Звернення (скарги/претензії) побутових споживачів, які мають встановлені законодавством пільги, розглядаються першочергово.

Електропостачальник розглядає звернення споживачів щодо перевірки правильності рахунку за електричну енергію, а оператор системи - рахунку за послуги з розподілу (передачі) електричної енергії, у строк до 5 робочих днів з дня отримання ними такого звернення.

Разом із відповіддю споживачу надається інформація щодо альтернативних механізмів та шляхів вирішення відповідних спорів (питань) та контактні дані відповідальних органів державної влади, місцевого самоврядування, посадових осіб, уповноважених розглядати такі звернення/скарги/претензії.

8.3.12. У разі отримання електропостачальником/оператором системи звернення (скарги/претензії) споживача з питань, що не належать до його компетенції, він надсилає таке звернення/скаргу/претензію за належністю відповідному учаснику роздрібного ринку відповідно до компетенції протягом 5 робочих днів, про що в цей же строк повідомляє споживача.

8.3.13. Звернення (скарги/претензії) споживача, отримані учасником роздрібного ринку через електропостачальника/оператора системи або орган державної влади, місцевого самоврядування, розглядаються електропостачальником/оператором системи у порядку, визначеному цими Правилами.

8.3.14. Учасники роздрібного ринку мають вести єдину базу даних щодо звернень/скарг/претензій споживачів (незалежно від форми отримання та механізму їх розгляду).

Учасники роздрібного ринку мають забезпечити збереження баз даних щодо звернень/скарг/претензій споживачів протягом 5 років.

8.3.15. Учасники роздрібного ринку мають:

1) здійснювати моніторинг дотримання стандартів та вимог до якості обслуговування споживачів. Результати такого моніторингу мають щокварталу розміщуватись на офіційному веб-сайті відповідного учасника роздрібного ринку;

2) подавати Регулятору звіт про розгляд звернень/скарг/претензій споживачів відповідно до затвердженого Регулятором порядку.

8.3.16. Учасники роздрібного ринку мають оприлюднювати на своєму офіційному веб-сайті щорічний звіт щодо розгляду звернень/скарг/претензій. Цей звіт має містити таку інформацію:

1) загальну кількість звернень (скарг/претензій) споживачів, отриманих електропостачальником/оператором системи у звітному році (окремо для побутових та непобутових споживачів), за тематиками відповідно до загальної класифікації;

2) кількість звернень (скарг/претензій) споживачів, на які було надіслано попередню відповідь або повідомлення про початок розгляду звернення (скарги/претензії) відповідно до вимог пункту 8.3.4 цієї глави;

3) середній час розгляду звернення (скарги/претензії) електропостачальником/оператором системи за тематиками відповідно до загальної класифікації;

4) короткий опис та процедури розгляду звернень (скарг/претензій) споживачів.

8.3.17. Учасники роздрібного ринку, які обслуговують 50000 споживачів та більше, повинні створити центри обслуговування споживачів, які, у тому числі, приймають звернення/скарги/претензії споживачів, надають роз'яснення та інформацію, передбачену законодавством.

У центрі обслуговування споживачів має бути організоване єдине вікно для прийому та видачі документів щодо надання послуг учасниками роздрібного ринку, а також може бути створений інформаційно-консультаційний центр та кол-центр, які функціонують відповідно до вимог, установлених Регулятором.

Для учасників роздрібного ринку, які обслуговують менше 50000 споживачів, створення центрів обслуговування споживачів не є обов'язковим. У такому разі функції центра обслуговування споживачів, зокрема щодо забезпечення дотримання визначеного цими Правилами порядку розгляду звернень/скарг/претензій споживачів, покладаються на окремих структурний підрозділ (посадову особу) учасника роздрібного ринку.

8.3.18. Якщо споживач не згоден з рішенням, прийнятим за його зверненням/скаргою/претензією, він може оскаржити таке рішення шляхом звернення протягом 1 року з моменту його прийняття до Регулятора або енергетичного омбудсмена. Пропущений з поважної причини строк оскарження рішення може бути поновлений органом чи посадовою особою, що розглядає скаргу.

8.3.19. Розгляд скарг споживачів на дії чи бездіяльність учасників роздрібного ринку та вирішення спорів між ними здійснюються Регулятором у порядку, визначеному правилами розгляду звернень споживачів щодо дій суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та/або комунальних послуг, та врегулювання спорів, затвердженими Регулятором.

8.3.20. Розгляд скарг побутових та малих непобутових споживачів на дії чи бездіяльність суб'єктів роздрібного ринку, вирішення спорів між ними здійснюються енергетичним омбудсменом у порядку, встановленому законодавством України, та Регулятором у межах його повноважень, а також вирішуються у судовому порядку.

8.4. Визначення обсягу та вартості електричної енергії, не облікованої внаслідок порушення цих Правил

8.4.1. Оператор системи визначає обсяг та вартість електричної енергії, не облікованої внаслідок порушення цих Правил та/або виявлення фактів безоблікового споживання електричної енергії, самовільного підключення до об'єктів електроенергетики і споживання електричної енергії без засобів вимірювальної техніки, відповідно до вимог цієї глави.

У разі своєчасного (до виявлення порушення представниками оператора системи) письмового повідомлення споживачем оператора системи про виявлені ним пошкодження засобів вимірювальної техніки, пошкодження або зрив пломб (за умови відсутності явних ознак втручання в роботу засобів вимірювальної техніки) чи пошкодження індикатора (за умови наявності активного елемента індикатора) або спрацювання індикатора (за умови відсутності підтвердження заводом виробником індикатора факту його спрацювання внаслідок дії магнітного поля) положення цієї глави не застосовуються.

8.4.2. Визначення обсягу та вартості необлікованої електричної енергії здійснюється оператором системи на підставі акта про порушення, складеного у порядку, визначеному цими Правилами, у разі виявлення таких порушень:

1) порушення цілісності пломб, цілісності пломбувального матеріалу, на якому встановлені пломби (дріт, кордова нитка тощо), порушення цілісності гвинтів, на яких закріплено пломбувальний матеріал (далі - пошкодження пломб), або відсутність на засобах вимірювальної техніки пломб з відбитками тавр про їх перевірку чи пломб з відбитками тавр оператора системи або інших заінтересованих сторін, установлених на кріпленнях кожуха лічильника електричної енергії (за умови наявності акта про пломбування, складеного в порядку, установленому Кодексом комерційного обліку, або іншого документа, який підтверджує факт пломбування і передачу на збереження засобів вимірювальної техніки, установлених пломб, та за умови втручання споживача в роботу засобів вимірювальної техніки);

2) пошкодження або відсутність пломб з відбитками тавр оператора системи чи інших заінтересованих сторін, установлених на засобах (вузлах) вимірювальної техніки в місцях, указаних в акті про пломбування, складеному в порядку, визначеному Кодексом комерційного обліку, або в іншому документі, який підтверджує факт пломбування і передачу на збереження засобів вимірювальної техніки та установлених пломб (крім пломб, установлених на кріпленнях кожуха лічильника електричної енергії);

3) пошкодження (розбите скло, пошкодження цілісності корпусу лічильника тощо) або відсутність засобів вимірювальної техніки (за умови наявності акта про пломбування, складеного в порядку, установленому Кодексом комерційного обліку, або іншого документа, який підтверджує передачу на збереження засобів вимірювальної техніки, та у разі пошкодження засобів вимірювальної техніки за умови втручання споживача в роботу засобів вимірювальної техніки), інші дії споживача, які призвели до зміни показів засобів вимірювальної техніки (використання фазозсувного трансформатора, постійних магнітів (у разі невстановлення на/в лічильник індикаторів), пристрою випромінювання електромагнітних полів тощо);

4) фіксація індикаторами впливу на лічильник електричної енергії постійного (змінного) магнітного або електричного полів (далі - фіксація індикаторами впливу фізичних полів), пошкодження або відсутність індикаторів (за умови наявності акта про пломбування, складеного в порядку, визначеному Кодексом комерційного обліку, або іншого документа, який підтверджує факт встановлення та передачі на збереження індикаторів);

5) самовільне підключення електроустановок, струмоприймачів або електропроводки до електричної мережі без порушення схеми обліку;

6) самовільне підключення електроустановок, струмоприймачів або електропроводки до електричної мережі оператора системи з порушенням схеми обліку;

7) самовільне підключення електроустановок, струмоприймачів або електропроводки до електромережі, що не є власністю оператора системи, з порушенням схеми обліку;

8) використання «штучного нуля», що призвело до споживання необлікованої електричної енергії;

9) пошкодження або відсутність пломб на засобах вимірювальної техніки, що вимірюють обсяг електричної енергії, розподіленої мережами споживача (основного споживача), пошкодження (розбите скло, пошкодження цілісності корпусу лічильника тощо) зазначених засобів вимірювальної техніки (за наявності акта про пломбування, складеного в порядку, визначеному Кодексом комерційного обліку, який підтверджує факт пломбування і передачу на збереження засобів вимірювальної техніки та установлених пломб), інші дії споживача, які призвели до зміни показів цих засобів вимірювальної техніки.

8.4.3. Оператором системи з метою запобігання розкраданню електричної енергії можуть бути встановлені індикатори на лічильники електричної енергії споживача.

Індикатори встановлюються споживачу безоплатно.

Індикатори мають бути сертифіковані (атестовані у разі встановлення лічильників із вмонтованим індикатором) в установленому порядку та мають фіксувати вплив на лічильник полів, силові характеристики яких перевищують такі порогові значення:

для постійних магнітних полів - 100 мТл;

для змінних магнітних полів - 30 мТл;

для електричних полів - 5 кВ.

На вимогу споживача електричної енергії під час встановлення представниками оператора системи індикаторів на лічильники або лічильників із вмонтованими індикаторами мають надаватися копії сертифіката про сертифікацію та/або свідоцтва про атестацію цих індикаторів або лічильників із вмонтованими індикаторами.

Факт установлення індикаторів та їх стан мають бути зафіксовані в акті про пломбування або в іншому документі, що підтверджує факт установлення таких індикаторів на/у лічильниках (у тому числі передбачених виробником лічильника), відповідність їх стану (неспрацьований) та передачу цих лічильників, пломб та індикаторів на збереження, який складається у двох примірниках представниками оператора системи у присутності споживача (власника або користувача об'єкта) або уповноваженої ним особи та підписується ними.

8.4.4. Факт пошкодження пломб та/або індикаторів, та/або засобів вимірювальної техніки, факт втручання споживача в роботу засобів вимірювальної техніки, крім випадків спрацювання індикаторів (фіксації індикаторами впливу фізичних полів), має бути підтверджений експертизою, проведеною спеціалізованою організацією (підприємством), яка має право на її проведення відповідно до законодавства (далі - експертиза). До отримання оператором системи результатів експертизи положення цієї глави не застосовуються для визначення обсягу та вартості необлікованої електричної енергії, за винятком випадків, передбачених цим пунктом.

Для забезпечення проведення експертизи оператор системи має зняти, упакувати, опломбувати та направити на експертизу пломби та/або засоби вимірювальної техніки, а також інші технічні засоби, якими здійснювалося втручання в роботу засобів вимірювальної техніки (за наявності). Якщо оператором системи до моменту передачі засобів вимірювальної техніки, індикаторів та/або пломб на експертизу пошкоджено упаковку та/або пломби, встановлені на ній, положення цієї глави не застосовуються.

Якщо оператор системи не є власником засобів вимірювальної техніки, оператор системи має право за заявою власника засобів вимірювальної техніки надати йому належним чином упаковані та опломбовані засоби вимірювальної техніки та інші технічні засоби, якими здійснювалося втручання в роботу засобів вимірювальної техніки (за наявності), для направлення їх на експертизу (за умови, що оператором системи не було направлено засоби вимірювальної техніки на експертизу до моменту отримання ним заяви власника засобів вимірювальної техніки). У цьому разі оператор системи в довільній формі складає акт про передачу засобів вимірювальної техніки їх власнику для направлення на експертизу, у якому зазначаються відомості про передані засоби, цілісність упаковки та пломб, установлених на ній, перелік питань від оператора системи для дослідження на експертизі та кінцевий термін надання оператору системи документів, що підтверджують передачу засобів вимірювальної техніки на експертизу. Цей акт підписується представником оператора системи та споживачем/власником засобів вимірювальної техніки. Власник засобів вимірювальної техніки або споживач має протягом 30 календарних днів з дня отримання засобів вимірювальної техніки надати оператору системи документи, що підтверджують передачу цих засобів на експертизу. Якщо власником засобів вимірювальної техніки до моменту передачі засобів вимірювальної техніки на експертизу пошкоджено упаковку та/або пломби, встановлені на ній, обсяг та вартість необлікованої електричної енергії визначається оператором системи відповідно до положень цієї глави незалежно від результатів експертизи.

У разі визнання споживачем факту пошкодження пломб та/або індикаторів, та/або засобів вимірювальної техніки, факту втручання в роботу засобів вимірювальної техніки, про що окремо зазначається в акті про порушення, письмової відмови споживача від проведення експертизи або ненадання власником засобів вимірювальної техніки чи споживачем оператору системи документів, що підтверджують передачу засобів вимірювальної техніки на експертизу (з винесенням, у тому числі, питань від оператора системи) протягом встановленого цим пунктом строку (якщо оператором системи були передані засоби вимірювальної техніки їх власнику для направлення на експертизу), обсяг та вартість необлікованої електричної енергії визначається оператором системи відповідно до положень цієї глави без проведення відповідної експертизи.

У разі виявлення у споживача порушень, зазначених у підпунктах 2-4 пункту 8.4.2 цієї глави (у частині відсутності засобів вимірювальної техніки, пломб, індикаторів та фіксації впливу фізичних полів індикатором), обсяг та вартість необлікованої електричної енергії визначається оператором системи відповідно до положень цієї глави без проведення відповідної експертизи.

У разі незгоди споживача з фактом впливу на лічильник електричної енергії фізичними полями, зафіксованим індикатором, який схемотехнічно вмонтований у лічильник, споживач має право (з метою встановлення причин спрацювання індикатора) направити лічильник на експертизу

(обстеження) до його виробника або іншої організації (підприємства), яка має право на її проведення згідно із законодавством.

Якщо власником лічильника є оператор системи, споживач має право протягом 50 календарних днів з дня виявлення представниками оператора системи факту спрацювання індикатора, який схемотехнічно вмонтований у лічильник, звернутися до оператора системи із заявою про направлення лічильника на експертизу (обстеження). Оператор системи має протягом 7 робочих днів від дня отримання заяви споживача направити лічильник на експертизу (обстеження). Якщо за результатами експертизи (обстеження) підтверджено спрацювання індикатора через вплив на лічильник фізичних полів, споживач відшкодовує оператору системи витрати на проведення експертизи (обстеження) лічильника.

Якщо за результатами експертизи (обстеження) встановлено, що індикатор, який схемотехнічно вмонтований у лічильник, спрацював не через вплив на лічильник фізичних полів, а з інших причин, здійснені згідно з вимогами цієї глави нарахування у зв'язку зі спрацюванням індикатора підлягають скасуванню. У цьому разі витрати споживача на проведення експертизи (обстеження) лічильника відшкодовуються власником лічильника.

8.4.5. У разі виявлення у споживача порушень, зазначених у підпункті 1 пункту 8.4.2 цієї глави, положення цієї глави не застосовуються у випадку порушення оператором системи термінів проведення періодичної перевірки засобів вимірювальної техніки, періодична перевірка яких має здійснюватися за рахунок оператора системи.

У разі виявлення у споживача порушень, зазначених у підпункті 4 пункту 8.4.2 цієї глави, положення цієї глави не застосовуються у випадку закінчення строку експлуатації індикатора (але не більше шести років) або терміну перевірки лічильника (якщо індикатор схемотехнічно вмонтований у лічильник), визначеного його виробником.

Дата виробництва індикатора та строк його експлуатації зазначаються в акті про пломбування.

8.4.6. У разі виявлення у споживача порушень, зазначених у підпунктах 6-8 пункту 8.4.2 цієї глави, положення цієї глави застосовуються за умови виявлення місця підключення до відповідних мереж, про що зазначається в акті про порушення та позначається на схемі (крім випадків, передбачених цим пунктом).

В акті про порушення зазначаються відомості про дії представників оператора системи, вжиті для виявлення місця підключення (наприклад, використання спеціальних технічних засобів (із зазначенням їх типу та способу застосування), здійснення часткового демонтажу будівельних конструкцій, оздоблювальних матеріалів та/або демонтажу приладів чи їх захисних панелей тощо).

У разі визнання споживачем факту здійснення самовільного підключення та ненадання оператору системи доступу до приміщень об'єкта споживача та/або дозволу здійснювати на його об'єкті демонтаж будівельних конструкцій та/або оздоблювальних матеріалів для виявлення місця підключення, про що зазначається в акті про порушення, положення цієї глави застосовуються без виявлення місця підключення. У цьому разі в акті про порушення зазначається ділянка електричної мережі, до якої здійснено самовільне підключення.

У разі виявлення у споживача порушень, зазначених у підпунктах 5-8 пункту 8.4.2 цієї глави, зразки кабелів (проводів), через які було здійснено самовільне підключення, можуть вилучатися, про що робиться відповідний запис в акті про порушення. Місця вилучення зразків позначаються на схемі.

8.4.7. Розрахунок вартості необлікованої електричної енергії здійснюється виходячи з:

вартості середньомісячних витрат оператора системи на купівлю однієї кіловат-години (кВт·год) електричної енергії на компенсацію незапланованих втрат електричної енергії, її передачі та розподілу у період порушення споживачем цих Правил (Ц, грн/кВт·год);

величини розрахункового добового обсягу споживання електричної енергії ($W_{\text{доб}}$, кВт·год);

кількості днів, протягом яких споживання електричної енергії здійснювалося з порушенням вимог цих Правил (Д, день).

Кількість днів, протягом яких споживання електричної енергії здійснювалося з порушенням цих Правил, розкладається на складові відповідно до кількості днів (D_i , день) у кожному календарному місяці (ціновому періоді), протягом яких споживання електричної енергії здійснювалося з порушенням цих Правил, таким чином, щоб виконувалось рівняння

$$D = \sum_{i=1}^n D_i, \quad (1)$$

де n - кількість календарних місяців (цінових періодів), протягом яких споживання електричної енергії здійснювалося з порушенням цих Правил.

Вартість необлікованої електричної енергії ($B_{\text{но}}$, грн) розраховується за формулою

$$B_{\text{но}} = \sum_{i=1}^n W_i \cdot C_i, \quad (2)$$

де C_i - середня вартість витрат оператора системи на купівлю однієї кіловат-години (кВт·год) електричної енергії на компенсацію незапланованих втрат електричної енергії, її передачі та розподілу протягом i -того календарного місяця (цінового періоду) (грн/кВт·год), яка визначається виходячи з:

- за періоди (місяці) до 01 січня 2019 року - тарифів на електричну енергію для населення або роздрібних тарифів на електричну енергію (залежно від категорії споживачів), які діяли протягом i -того календарного місяця (цінового періоду), грн/кВт·год;
- за періоди (місяці) з 01 січня 2019 року до 30 червня 2019 року - суми середньої ціни купівлі електричної енергії оператором системи на Оптовому ринку електричної енергії та тарифу на послуги з розподілу електричної енергії (для споживача відповідного класу напруги) протягом i -того календарного місяця (цінового періоду), грн/кВт·год;
- за періоди (місяці) з 01 липня 2019 року - суми середньої ціни купівлі електричної енергії оператором системи на балансуєчому ринку та тарифів на послуги з передачі та розподілу електричної енергії (для споживача відповідного класу напруги) протягом i -того календарного місяця (цінового періоду), грн/кВт·год.

У разі приєднання електроустановки споживача до електричних мереж оператора системи передачі тариф на послуги з розподілу електричної енергії приймається рівним нулю;

W_i - обсяг споживання електричної енергії, що відповідає i -тому календарному місяцю (ціновому періоду), кВт·год, що розраховується за формулою

$$W_i = W_{\text{доб}} \cdot D_i, \quad (3)$$

де $W_{\text{доб}}$ - розрахункова величина добового споживання електричної енергії, кВт·год;

D_i - кількість днів, визначена відповідно до рівняння 1 цієї глави.

Оператор системи щомісяця оприлюднює в засобах масової інформації та/або на власному офіційному веб-сайті інформацію про середню ціну купівлі електричної енергії на балансуєчому ринку протягом календарного місяця (C , грн/кВт·год).

Під час проведення розрахунку вартості необлікованої електричної енергії не враховується наявність у споживача пільг з оплати спожитої електричної енергії.

8.4.8. Кількість днів, протягом яких споживання електричної енергії здійснювалося з порушенням вимог цих Правил, визначається виходячи з кількості робочих днів електроустановки споживача (крім випадків фіксації засобами комерційного обліку кількості днів, протягом яких споживання електричної енергії здійснювалося з порушенням вимог цих Правил):

1) у разі виявлення у споживача порушень, зазначених у підпунктах 1-3 (у частині пошкодження засобів виміральної техніки та/або пломб) або у підпункті 4 пункту 8.4.2 цієї глави, - з дня останнього контрольного огляду засобу комерційного обліку або технічної перевірки (якщо технічну перевірку було проведено після останнього контрольного огляду засобу комерційного обліку) до дня виявлення порушення, але не більше загальної кількості робочих днів у шести календарних місяцях, що передували дню виявлення порушення;

2) якщо споживач здійснив самовільне підключення електроустановок, струмоприймачів або електропроводки до електричної мережі з порушенням схеми обліку, вчинив інші дії, що призвели до споживання необлікованої електричної енергії, виявити які представники оператора системи під час проведення контрольного огляду засобу комерційного обліку мали можливість, - з дня останнього контрольного огляду засобу комерційного обліку або технічної перевірки (якщо технічну перевірку було проведено після останнього контрольного огляду засобу комерційного обліку) до дня виявлення порушення, але не більше загальної кількості робочих днів у шести календарних місяцях, що передували дню виявлення порушення;

3) якщо споживач здійснив самовільне підключення електроустановок, струмоприймачів або електропроводки до електричної мережі, що не є власністю оператора системи, з порушенням схеми обліку, вчинив інші дії, що призвели до споживання необлікованої електричної енергії, виявити які представники оператора системи під час проведення контрольного огляду засобу комерційного обліку не мали можливості, або установив пристрій, що занижує покази лічильника електричної енергії (використання фазозсувного трансформатора, постійних магнітів (у разі невстановлення на/в лічильник індикаторів), пристрою випромінювання електромагнітних полів тощо), - з дня останньої технічної перевірки або допуску електроустановки споживача в експлуатацію, або набуття права власності чи користування на об'єкт (якщо технічну перевірку у період з дати допуску електроустановки споживача в експлуатацію або набуття ним права власності (користування) на об'єкт до дати виявлення порушення не було проведено) до дня виявлення порушення, але не більше загальної кількості робочих днів у дванадцяти календарних місяцях, що передували дню виявлення порушення;

4) якщо споживач здійснив самовільне підключення електроустановок, струмоприймачів або електропроводки до електричної мережі оператора системи з порушенням схеми обліку, виявити яке представники оператора системи під час проведення контрольного огляду засобу комерційного обліку не мали можливості, - з дня останньої технічної перевірки або допуску електроустановки споживача в експлуатацію, або набуття права власності чи користування на об'єкт (якщо технічну перевірку у період з дати допуску електроустановки споживача в експлуатацію або набуття ним права власності (користування) на об'єкт до дати виявлення порушення не було проведено) до дня виявлення порушення, але не більше загальної кількості робочих днів у дванадцяти календарних місяцях, що передували дню виявлення порушення;

5) у разі виявлення у споживача порушення, зазначеного в підпункті 5 пункту 8.4.2 цієї глави, - з дня останнього контрольного огляду засобу комерційного обліку або технічної перевірки (якщо технічну перевірку було проведено після останнього контрольного огляду засобу комерційного обліку), або відключення електроустановки споживача (якщо контрольний огляд засобу комерційного обліку та/або технічна перевірка у період з дати відключення електроустановки споживача до дати виявлення порушення не були проведені) до дня виявлення порушення, але не більше загальної кількості робочих днів у шести календарних місяцях, що передували дню виявлення порушення;

6) у разі виявлення у споживача порушення, зазначеного в підпункті 8 пункту 8.4.2 цієї глави, - з дня останньої технічної перевірки або допуску електроустановки споживача в експлуатацію, або набуття права власності чи користування на об'єкт (якщо технічну перевірку у період з дати допуску електроустановки споживача в експлуатацію або набуття ним права власності (користування) на

об'єкт до дати виявлення порушення не було проведено) до дня виявлення порушення, але не більше загальної кількості робочих днів у дванадцяти календарних місяцях, що передували дню виявлення порушення.

У разі виявлення у споживача порушення цих Правил, яке представники оператора системи не мали можливості виявити під час проведення контрольного огляду засобу комерційного обліку, в акті про порушення зазначаються причини відсутності цієї можливості та спосіб виявлення порушення.

Кількість робочих днів електроустановки непобутового споживача визначається виходячи з умов договору споживача з оператором системи.

Для споживачів, у яких відсутні договірні відносини з оператором системи, та побутових споживачів за робочий день приймається календарний день.

У разі фіксації засобами комерційного обліку кількості днів, протягом яких споживання електричної енергії здійснювалося з порушенням вимог цих Правил, розрахунок вартості необлікованої електричної енергії здійснюється виходячи з цієї кількості днів, але не більше загальної кількості днів у шести календарних місяцях, що передували дню виявлення порушення.

8.4.9. У разі виявлення у споживача порушень, зазначених у підпунктах 1-4 пункту 8.4.2 цієї глави, розрахований обсяг споживання необлікованої електричної енергії споживачем протягом розрахункового періоду (місяця) має бути зменшений на обсяг електричної енергії, спожитий споживачем у цьому періоді за точкою (точками) комерційного обліку, на якій (яких) було виявлено порушення, відповідно до даних комерційного обліку електричної енергії.

В інших випадках розрахований обсяг необлікованої електричної енергії не зменшується.

8.4.10. У разі виявлення у непобутового споживача порушень, зазначених у підпунктах 1-5 пункту 8.4.2 цієї глави, величина розрахункового добового обсягу споживання електричної енергії протягом робочого часу ($W_{\text{доб}}$, кВт·год) розраховується за формулою

$$W_{\text{доб}} = P \cdot t_{\text{доб}} \cdot K_{\text{з}}, \quad (4)$$

де P

- потужність (кВт), визначена як:

- 1) сумарна максимальна потужність наявних у споживача на час складення акта про порушення струмоприймачів відповідно до їх паспортних даних (за умови, якщо визначена таким чином потужність не перевищує дозволена потужність для цієї точки комерційного обліку, зазначену в договорі з оператором системи);
- 2) потужність, обчислена виходячи зі струму навантаження електроустановки споживача при підключенні всіх наявних на час складення акта про порушення струмоприймачів на максимальну потужність, визначеного на підставі показів відповідних засобів вимірювальної техніки, повірених у терміни, передбачені законодавством у сфері метрології (за умови відсутності паспортних даних усіх струмоприймачів, наявних у споживача на час складення акта про порушення, та якщо визначена таким чином потужність не перевищує дозволена потужність для цієї точки комерційного обліку, зазначену в договорі з оператором системи);
- 3) дозволена потужність для цієї точки комерційного обліку, зазначена в договорі з оператором системи (за умови, якщо потужність, визначена відповідно до положень підпунктів 1 або 2 цього пункту, перевищує дозволена потужність для цієї точки комерційного обліку, ненадання споживачем інформації щодо паспортних даних струмоприймачів, недопуску представників оператора системи на свою територію для перевірки інформації щодо сумарної максимальної потужності струмоприймачів, відмови споживача від вимірювання струму навантаження електроустановки при підключенні всіх наявних струмоприймачів на повну потужність);

- $t_{\text{доб}}$ - тривалість роботи обладнання протягом доби, що визначається на підставі договору з оператором системи (год).
У разі відсутності в договорі даних про тривалість роботи обладнання споживача $t_{\text{доб}}$ приймається рівним 8 год;
- $K_{\text{в}}$ - коефіцієнт використання струмоприймачів (приймається рівним 0,6).

8.4.11. У разі виявлення у побутового споживача порушень, зазначених у підпунктах 1-5 пункту 8.4.2 цієї глави, величина розрахункового добового обсягу споживання електричної енергії ($W_{\text{доб}}$, кВт·год) розраховується за формулою

$$W_{\text{доб.}} = 24 \cdot P_{\text{дог.}} \cdot K_{\text{сез.}} \cdot K_{\text{внк.}}, \quad (5)$$

- де $P_{\text{дог.}}$ - величина дозволеної потужності для цієї точки комерційного обліку, передбачена договором між побутовим споживачем та оператором системи, кВт;
- $K_{\text{сез.}}$ - коефіцієнт сезонності (приймається рівним 0,8 у період з 01 травня до 30 вересня та рівним 1 на період з 01 жовтня до 30 квітня);
- $K_{\text{внк}}$ - коефіцієнт використання потужності (додаток 9 до цих Правил).

У разі шунтування або самовільної заміни побутовим споживачем опломбованих оператором системи комутаційних пристроїв, що обмежують потужність споживання електричної енергії до величини $P_{\text{дог.}}$ (за умови наявності акта про пломбування, складеного відповідно до передбаченої Кодексом комерційного обліку процедури, або іншого документа, який підтверджує факт пломбування зазначених пристроїв), відсутності між побутовим споживачем та оператором системи договору (паспорта точки розподілу) $W_{\text{доб.}}$ розраховується оператором системи виходячи з величини приєднаної потужності, передбаченої проектними рішеннями.

За відсутності проекту розрахунковий добовий обсяг споживання електричної енергії розраховується оператором системи виходячи з величини потужності споживання ($P_{\text{пер.внк.}}$, кВт), що розраховується за формулами

якщо електроустановка побутового споживача підключена до однофазної мережі

$$P_{\text{пер.внк.}} = I_{\text{пер.внк.}} \cdot U_{\text{ном.фаз.}} \cdot \cos\varphi, \quad (6)$$

якщо електроустановка побутового споживача підключена до трифазної мережі

$$P_{\text{пер.внк.}} = 3 \cdot I_{\text{пер.внк.}} \cdot U_{\text{ном.фаз.}} \cdot \cos\varphi, \quad (7)$$

де $I_{\text{пер.вих.}}$ - сила струму, що може протікати по колу підключення електроустановки до електричної мережі, визначена виходячи:
 з найменшого допустимого тривалого струму, який може протікати через поперечну площу перерізу проводів (кабелів), що використані у схемі підключення електроустановки до електричної мережі, згідно з главою 1.3 Правил улаштування електроустановок, затверджених наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 21 липня 2017 року № 476 (далі - ПУЕ), А;
 з найменшої сили струму спрацювання комутаційних апаратів, що задіяні у схемі підключення електроустановки до електричної мережі (за умови, що зазначена сила струму спрацювання менша сили струму, визначеної виходячи з поперечної площі перерізу проводів (кабелів), що використані у схемі підключення, та допустимого тривалого струму, який може ними протікати згідно з главою 1.3 ПУЕ), А.
 У разі непроведення вимірів поперечної площі перерізу всіх проводів (кабелів), що використані у схемі підключення електроустановки до електричної мережі, величина потужності споживання ($P_{\text{пер.вих.}}$, кВт) визначається виходячи з допустимого тривалого струму, що може протікати через мінімальний діаметр електропроводки, згідно з положеннями глави 1.3 ПУЕ (за умови, що зазначена сила струму менша сили струму спрацювання комутаційних апаратів, що задіяні у схемі підключення електроустановки до електричної мережі);

$U_{\text{ном. фаз.}}$ - номінальна фазна напруга, кВ;

$\cos\phi$ - косинус кута між фазною напругою $U_{\text{фаз.}}$ та струмом навантаження, який протікає тією самою фазою, визначений на підставі показів відповідних засобів вимірювальної техніки, повірених у терміни, передбачені законодавством у сфері метрології. У разі відсутності у представників оператора системи відповідних засобів вимірювальної техніки $\cos\phi$ приймається рівним 0,9.

Поперечна площа перерізу проводів (кабелів), що використані у схемі підключення електроустановки до електричної мережі, визначається на підставі показів відповідних засобів вимірювальної техніки, повірених у терміни, передбачені законодавством у сфері метрології.

Комутаційні апарати, що задіяні у схемі підключення електроустановки до електричної мережі, можуть вилучатися оператором системи для направлення їх на експертизу для встановлення фактичної сили струму їх спрацювання, про що зазначається в акті про порушення.

8.4.12. У разі виявлення у непобутового споживача порушень, зазначених у підпунктах 6-8 пункту 8.4.2 цієї глави, величина розрахункового добового обсягу споживання електричної енергії через проводи (кабелі), якими здійснене самовільне підключення ($W_{\text{доб.с.п.}}$, кВт·год), розраховується за формулою

$$W_{\text{доб.с.п.}} = P_{\text{с.п.}} \cdot t_{\text{внк.с.п.}}, \quad (8)$$

де $P_{\text{с.п.}}$ - потужність самовільного підключення (кВт), що розраховується за формулами у разі підключення до однієї фази

$$P_{\text{с.п.}} = I \cdot U_{\text{ном.фаз.}} \cdot \cos\phi; \quad (9)$$

у разі підключення до трьох фаз

$$P_{\text{с.п.}} = 3 \cdot I \cdot U_{\text{ном.фаз.}} \cdot \cos\phi; \quad (10)$$

- де I - сила струму, що може протікати по колу самовільного підключення, визначена виходячи:
 з найменшого допустимого струму, який може протікати через поперечну площу перерізу проводів (кабелів), що використані у схемі самовільного підключення до електричної мережі, згідно з главою 1.3 ПУЕ, А;
 з найменшої сили струму спрацювання комутаційних апаратів, що задіяні у схемі самовільного підключення до електричної мережі (за умови, що зазначена сила струму спрацювання менша сили струму, визначеної виходячи з поперечної площі перерізу проводів (кабелів), що використані у схемі самовільного підключення до електричної мережі, та допустимого тривалого струму, який може ними протікати згідно з главою 1.3 ПУЕ), А.
 У разі непроведення вимірів поперечної площі перерізу всіх проводів (кабелів), що використані у схемі самовільного підключення до електричної мережі, потужність самовільного підключення ($P_{с.п.}$, кВт) визначається виходячи з допустимого тривалого струму, що може протікати через мінімальний діаметр електропроводки, згідно з положеннями глави 1.3 ПУЕ (за умови, що зазначена сила струму менша сили струму спрацювання комутаційних апаратів, що задіяні у схемі самовільного підключення до електричної мережі).
 За згодою сторін сила струму може бути визначена виходячи із сили струму навантаження електроустановки при підключенні всіх наявних на об'єкті споживача струмоприймачів на максимальну потужність або з максимальної сили струму навантаження струмоприймачів, підключених до схеми самовільного підключення на момент виявлення порушення, на підставі показів відповідних засобів вимірювальної техніки, повірених у терміни, передбачені законодавством у сфері метрології;
- $U_{ном.фаз.}$ - номінальна фазна напруга, кВ;
- $\cos\phi$ - косинус кута між фазною напругою $U_{фаз}$ та струмом навантаження, який протікає тією самою фазою, визначений на підставі показів відповідних засобів вимірювальної техніки, повірених у терміни, передбачені законодавством у сфері метрології. У разі відсутності у представників оператора системи відповідних засобів вимірювальної техніки $\cos\phi$ приймається рівним 0,9;
- $t_{вик.с.п.}$ - час використання самовільного підключення протягом доби (приймається рівним 12 год/доби).

Поперечна площа перерізу проводів (кабелів), що використані у схемі самовільного підключення до електричної мережі, визначається на підставі показів відповідних засобів вимірювальної техніки, повірених у терміни, передбачені законодавством у сфері метрології.

Комутаційні апарати, що задіяні у схемі самовільного підключення до електричної мережі, можуть вилучатися оператором системи для направлення їх на експертизу для встановлення фактичної сили струму їх спрацювання, про що зазначається в акті про порушення.

8.4.13. У разі виявлення у побутового споживача порушень, зазначених у підпунктах 6-8 пункту 8.4.2 цієї глави, величина розрахункового добового обсягу споживання електричної енергії через проводи (кабелі), якими здійснене самовільне підключення ($W_{доб.с.п.}$, кВт·год), визначається за формулою 8 цієї глави.

При цьому час використання самовільного підключення протягом доби ($t_{вик.с.п.}$) приймається рівним 8 год.

8.4.14. У разі виявлення у непобутового споживача порушень, зазначених у підпункті 9 пункту 8.4.2 цієї глави, засіб вимірювальної техніки, щодо якого виявлено порушення, замінюється на засіб вимірювальної техніки, який відповідає вимогам Кодексу комерційного обліку та законодавства у сфері метрології. Після відновлення обліку за результатами контрольного зняття показів за 20 діб

визначається середньодобовий обсяг надходження або віддачі електричної енергії через відновлений засіб вимірювальної техніки. На підставі контрольних показів усіх інших засобів вимірювальної техніки, що вимірюють обсяг електричної енергії, переданої мережами споживача, розраховується середньодобове надходження та віддача електричної енергії у кожній точці обліку. Дані інших засобів вимірювальної техніки, що використовуються для розрахунку, беруться за період порушення.

Розрахунковий обсяг спожитої за період порушення електричної енергії (W , кВт·год) розраховується за формулою

$$W = (W_{\text{надх.}} - W_{\text{відд.}}) \cdot D^{\text{к}}, \quad (11)$$

- де $W_{\text{надх.}}$ - сумарне середньодобове надходження електричної енергії в мережі споживача, кВт·год;
- $W_{\text{відд.}}$ - сумарна середньодобова віддача електричної енергії з мереж споживача протягом періоду порушення з урахуванням технологічних втрат на передачу електричної енергії, кВт·год;
- $D^{\text{к}}$ - кількість календарних днів, за які необхідно провести перерахунок спожитої електричної енергії, що розраховується за формулою

$$D^{\text{к}} = D^{\text{к}}_{\text{пер}} + D^{\text{к}}_{\text{усун}}, \quad (12)$$

- де $D_{\text{к пер}}$ - кількість календарних днів від дня останнього контрольного зняття представником оператора системи показів засобу вимірювальної техніки чи його технічної перевірки (якщо технічну перевірку було проведено після останнього контрольного огляду засобу комерційного обліку) до дня виявлення порушення, але не більше загальної кількості днів у шести календарних місяцях, що передували дню виявлення порушення;
- $D_{\text{к усун}}$ - кількість календарних днів від дня виявлення порушення до дня його усунення (зазначається в акті про порушення), день.

Величина розрахункового обсягу спожитої за період порушення електричної енергії (W) розкладається відповідно до тривалості цінових періодів, які припадають на час порушення, на складові (W_i) таким чином, щоб

$$W = \sum_{(i)}^n W_i \quad (13)$$

Величина розрахункового обсягу споживання електричної енергії протягом i -того календарного місяця (цінового періоду) (W_i) має бути зменшена на величину обсягу електричної енергії, спожитого споживачем у цьому періоді, за точками обліку надходження та віддачі електричної енергії відповідно до даних комерційного обліку електричної енергії.

Вартість необлікованої електричної енергії $V_{\text{но}}$ (грн) визначається за формулою 2 цієї глави.

ІХ. Вимоги до інформаційного обміну на роздрібному ринку

9.1. Забезпечення доступу споживачів до інформації

9.1.1 Споживач має право на вільний доступ до інформації, яка стосується його особисто, у тому числі інформації, безпосередньо пов'язаної з виконанням укладених ним договорів та здійсненням комерційних розрахунків з учасниками роздрібного ринку, або будь-якої іншої відкритої інформації, пов'язаної з постачанням (розподілом, передачею) йому електричної енергії.

9.1.2. Інформація має надаватись споживачам у терміни, встановлені законодавством, безкоштовно, у чіткій та зрозумілій формі.

9.1.3. Інформація надається споживачу: за його запитом та/або запитом уповноваженої ним особи; на сайті учасників роздрібного ринку; у центрах обслуговування споживачів; у рахунках; в його особистому кабінеті на сайті учасників роздрібного ринку; у місцях оплати за електричну енергію (за наявності укладених договорів про розрахунково-касове обслуговування з банківськими установами, поштовими відділеннями); через засоби масової інформації тощо.

9.1.4. Для споживачів - осіб з обмеженими можливостями за їх офіційним зверненням учасники роздрібного ринку мають надавати інформацію з урахуванням їх особливих потреб, зокрема шляхом: розміщення інформації у виставлених споживачу рахунках та в додатках до них з використанням шрифту більшого кеглю; надання аудіозапису інформації; усного повідомлення засобами телефонного зв'язку та/або особисто представником учасника роздрібного ринку.

9.1.5. Учасники роздрібного ринку мають інформувати споживачів про доступні альтернативні способи отримання інформації та про порядок подання запиту (звернення) споживача для її отримання. Надання інформації альтернативним способом здійснюється відповідним учасником роздрібного ринку безкоштовно.

9.1.6. Обробка персональних даних споживача здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про захист персональних даних».

9.1.7. За несвоєчасне надання інформації або надання недостовірної інформації електропостачальник та оператор системи несуть відповідальність згідно із законодавством та договором.

9.1.8. Інформація, яка надається споживачу в платіжному документі, повинна бути викладена у доступній для сприйняття та легкій для розуміння формі (за необхідності з додатковими роз'ясненнями, якщо така інформація надається вперше). Дані повинні відображатися з високим рівнем інформативної якості (наприклад, з використанням графічного представлення інформації, з візуально проставленими акцентами на більш важливій та/або цікавій інформації тощо).

9.2. Інформація електропостачальника в загальнодоступних (публічних) місцях

9.2.1. Електропостачальник постійно має розміщувати на власному офіційному веб-сайті інформацію щодо:

загальних умов електропостачання;

пропонованих ним цін (тарифів) на електричну енергію для споживачів;

складових ціни (тарифу) на електричну енергію для споживачів;

показників якості надання послуг з електропостачання, порядок та розмір компенсації за недотримання показників якості електропостачання, визначені Регулятором;

загального порядку зняття показів засобів вимірювання та оплати спожитої електричної енергії;

прикладів-роз'яснень (детальний опис, інфографіка, відеороз'яснення) рахунку за електричну енергію, який отримують споживачі, із поясненням кожного елемента рахунка;

частки кожного джерела енергії (вугілля, природний газ, ядерне паливо, гідроенергія (об'єкти великої гідроенергетики), відновлювані джерела енергії, інші джерела) у загальній структурі балансу електричної енергії, купленої ним (та/або виробленої на власних електроустановках) за попередній рік (щорічно до 20 січня року, наступного за звітним);

посилання на доступні джерела інформації (веб-сторінки тощо) про вплив на довкілля, спричинений виробництвом електричної енергії усіма джерелами енергії, купленої ним (та/або виробленої на власних електроустановках) за попередній рік (щорічно до 20 січня року, наступного за звітним);

порядку зміни електропостачальника;

порядку подання та розгляду електропостачальником звернень, скарг та претензій щодо надання послуг з постачання електричної енергії із зазначенням відповідних контактних даних (адреси, телефонів, веб-сторінок) електропостачальника;

порядку відключення/відновлення електроживлення споживача;

контактних даних для подання повідомлень про загрозу електробезпеці (у тому числі контактних даних відповідного оператора системи);

преваг ефективного кінцевого використання енергії споживачами та порад щодо підвищення енергоефективності при споживанні електроенергії;

прав споживачів, передбачених законодавством;

чинних нормативно-правових актів, які регулюють відносини на роздрібному ринку;

посилань на веб-сторінки Регулятора, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, операторів системи, адміністратора ринку, адміністратора комерційного обліку, Антимонопольного комітету України, енергетичного омбудсмана, інших державних органів;

контактних даних центрів обслуговування споживачів, кол-центрів електропостачальника та операторів системи розподілу, на території ліцензованої діяльності яких знаходяться споживачі електропостачальника;

порядку роботи інформаційно-консультаційних центрів електропостачальників;

переліку основних послуг, що надаються кол-центром електропостачальника;

контактних даних інформаційно-консультаційних центрів та кол-центрів учасників роздрібного ринку.

9.2.2. Електропостачальник зобов'язаний повідомляти споживача на власному веб-сайті, письмово, у місцях оплати за електричну енергію (за наявності укладених договорів про розрахунково-касове обслуговування з банківськими установами, поштовими відділеннями тощо), у центрах обслуговування споживачів або через засоби масової інформації про зміни тарифів (цін) не пізніше ніж за 20 днів до введення їх в дію.

9.2.3. Електропостачальник, який передбачає свою неспроможність продовжувати постачання електричної енергії своїм споживачам, повідомляє про це Регулятора, постачальника «останньої надії», оператора системи та надає своїм споживачам інформацію щодо:

необхідності вибору споживачем іншого електропостачальника і наслідків невиконання таких дій, а також права споживача отримувати електричну енергію від постачальника «останньої надії»;

права споживача на відшкодування збитків, завданих у зв'язку з неспроможністю електропостачальника виконати свої зобов'язання за договором;

фактичних обсягів спожитої електричної енергії і зобов'язання споживача щодо своєчасної оплати цих обсягів до початку постачання електричної енергії постачальником «останньої надії», а також іншу інформацію, необхідну для розрахунків, виставлення рахунків та строків оплати за спожиту електричну енергію.

9.3. Порядок надання споживачам інформації щодо джерел, використаних для виробництва електроенергії

9.3.1. Електропостачальник формує власну структуру балансу електричної енергії (вугілля, природний газ, ядерне паливо, гідроенергія (об'єкти великої гідроенергетики), відновлювані джерела енергії, інші джерела), які були використані для її виробництва, з інформацією щодо впливу на навколишнє природне середовище, з урахуванням:

сформованої операторами організованих сегментів ринку інформації щодо частки кожного джерела енергії та впливу на навколишнє природне середовище у структурі обсягу електричної енергії, купленої/проданої на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку;

частки та впливу на навколишнє природне середовище кожного джерела енергії, використаного для виробництва електричної енергії на власних електроустановках електропостачальника;

частки та впливу на навколишнє природне середовище кожного джерела енергії, використаного для виробництва електричної енергії, купленої електропостачальником безпосередньо у виробників електричної енергії.

9.3.2. Оператори організованих сегментів ринку отримують інформацію про частку та вплив на навколишнє природне середовище кожного джерела енергії, яке було використане для виробництва електричної енергії, від продавців електричної енергії під час продажу ними електричної енергії на відповідних ринках.

9.3.3. Інформацію щодо джерел, використаних для виробництва електроенергії, та впливу на навколишнє природне середовище електропостачальник надає відповідно до форми, визначеної у додатку 10 до цих Правил.

9.3.4. Інформація, яка стосується електричної енергії, придбаної на організованих сегментах ринку та/або імпортованої, має надаватись електропостачальниками на підставі зведених даних щодо балансу електричної енергії та частки кожного джерела енергії у загальній структурі балансу електричної енергії, отриманої від оператора ринку, оператора системи передачі, імпортера та за двосторонніми договорами.

9.3.5. Інформація для споживачів щодо показників викидів CO₂ та радіоактивного забруднення надається в питомих показниках на кВт•год спожитої електроенергії. Показники розраховуються:

для викидів CO₂ - шляхом сумування результатів множення кожної частки джерела енергії у загальній структурі балансу електричної енергії на відповідний коефіцієнт викидів CO₂ (виражений у г/кВт•год);

для радіоактивного забруднення - шляхом множення частки ядерного палива у загальній структурі балансу електричної енергії на відповідний коефіцієнт утворення радіоактивних відходів (виражений у г/кВт•год або в м³/кВт•год).

9.4. Інформація оператора системи в загальнодоступних (публічних) місцях

9.4.1. Оператор системи має надавати інформацію на власному офіційному веб-сайті щодо:

заходів покращення своїх мереж та оптимізації їх режимів роботи;

заходів для енергозбереження;

тарифів на послуги оператора системи;

умов надання послуг з розподілу/передачі електричної енергії та послуг з приєднання до системи розподілу/передачі електричної енергії;

діючих ставок плати за приєднання до системи розподілу/передачі електричної енергії;

показників якості енергії та електропостачання, порядку та розміру компенсації за їх недотримання, визначених Регулятором;

рекомендацій до технічних характеристик засобів вимірювання;

порядку подання та розгляду оператором системи звернень, скарг та претензій щодо надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії із зазначенням відповідних контактних даних (адреси, телефонів, веб-сторінок) оператора системи;

порядку відключення/відновлення електроживлення споживача;

прав споживачів, передбачених законодавством;

чинних нормативно-правових актів, які регулюють відносини на роздрібному ринку;

посилань на веб-сторінки Регулятора, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, Антимонопольного комітету України, енергетичного омбудсмена, інших державних органів;

контактних даних центрів обслуговування споживачів, кол-центру оператора системи розподілу;

порядку роботи інформаційно-консультаційного центру оператора системи;

переліку основних послуг, що надаються кол-центром оператора системи;

переліку електропостачальників, які мають доступ до системи розподілу на території діяльності оператора системи відповідно до договору;

посилання на веб-сторінку Регулятора, де міститься перелік усіх електропостачальників, які отримали ліцензію на провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії.

9.4.2. Оператори системи розподілу щоквартально розміщують інформацію щодо показників якості надання послуг з електропостачання (надійності (безперервності), комерційної якості, а також показників якості електричної енергії), їх фактичні значення на своїх офіційних веб-сайтах.

9.4.3. Оператор системи повинен розміщувати на власному офіційному веб-сайті інформацію щодо планових перерв в електропостачанні із зазначенням населених пунктів та вулиць, та/або об'єктів, які будуть відключені, причин перерви, дати та часу початку перерви (з точністю до години) та її орієнтовної тривалості. Інформація має бути розміщена не пізніше ніж за 10 діб до початку перерви.

9.4.4. Оператор системи розподілу повинен розміщувати на власному офіційному веб-сайті інформацію щодо значних аварійних перерв в електропостачанні з кількістю відключених споживачів більше 100 та тривалістю понад годину із зазначенням населених пунктів та вулиць, та/або об'єктів, які відключено внаслідок аварійної перерви, причин перерви, дати та часу початку перерви (з точністю до хвилини), орієнтовного часу відновлення електропостачання після аварійної перерви (якщо відомо). Інформація має бути розміщена якнайшвидше після отримання відповідних даних від диспетчерського персоналу оператора системи, але не пізніше 6 годин після початку аварійної перерви, яка виникла в робочий час, та не пізніше 12 годин після початку аварійної перерви, яка виникла в неробочий час.

9.4.5. Оператор системи передачі інформує кожного користувача системи передачі щодо планових перерв в електропостачанні не пізніше ніж за 10 діб до початку перерви, а також щодо аварійних перерв в електропостачанні якнайшвидше після отримання відповідних даних у спосіб, узгоджений зі споживачем (засобами поштового, телефонного зв'язку, через електронну пошту тощо).

9.5. Доступ до інформації щодо комерційного обліку

9.5.1. Постачальник послуг комерційного обліку має надавати інформацію адміністратору комерційного обліку у порядку, визначеному Кодексом комерційного обліку, щодо:

технічного стану засобу вимірювання;

значення показів засобу вимірювання, у тому числі за періодами часу доби у разі розрахунків за тарифами, диференційованими за періодами часу доби.

9.5.2. Адміністратор комерційного обліку має забезпечувати доступ до даних комерційного обліку адміністратору розрахунків, споживачам та іншим учасникам ринку для здійснення контролю даних та виконання комерційних розрахунків у порядку, визначеному Кодексом комерційного обліку.

9.6. Особиста комерційна інформація споживача

9.6.1. Електропостачальник зобов'язаний у рахунках за електричну енергію та на власному веб-сайті в особистому кабінеті споживача зазначити інформацію про:

1) діючі ціни (тарифи), за якими здійснюється розрахунок, із окремим зазначенням елементів таких цін (тарифів) у розрізі ціни на електричну енергію (як товару), тарифу на передачу електричної енергії, тарифу на розподіл електричної енергії, ціни (тарифу) на послуги з електропостачання, податків та їх розміру, складової диспетчеризації, вартості послуги комерційного обліку, інших складових (за наявності);

2) значення попередніх та поточних показів засобу вимірювання, у тому числі за періодами часу доби у разі розрахунків за тарифами, диференційованими за періодами часу доби;

3) обсяг електричної енергії у порядку надання електропостачальником споживачам даних щодо споживання ними електричної енергії;

4) розмір наданої житлової субсидії та/або пільги (у разі наявності);

5) розмір наданої компенсації у разі недотримання електропостачальником (оператором системи) показників якості електропостачання;

6) надлишок (переплату) оплаченої, але не спожитої електричної енергії або недоплату за спожиту, але не оплачену електричну енергію;

7) адреси, телефони, веб-сайти для подання заяв, претензій та скарг та надання повідомлень про загрозу для безпеки експлуатації електросистем;

8) реквізити для оплати спожитої електричної енергії (розрахунковий рахунок електропостачальника, номер особового рахунка або номер договору споживача);

9) період, за який проводиться розрахунок;

10) суму до оплати та дату, до якої необхідно сплатити;

11) строк, протягом якого споживач має попередньо проінформувати свого електропостачальника про бажання перейти до іншого електропостачальника;

12) номер договору, строк його дії та можливість пролонгації;

13) строк, протягом якого споживач має право змінити електропостачальника без штрафних санкцій.

9.6.2. Додатково до рахунку за електричну енергію електропостачальник щорічно, до 20 лютого року, наступного за звітним, надає споживачу інформацію щодо:

частки кожного джерела енергії (вугілля, природний газ, ядерне паливо, гідроенергія (об'єкти великої гідроенергетики), відновлювані джерела енергії, інші джерела) у загальній структурі балансу електричної енергії, купленої ним (та/або виробленої на власних електроустановках) за попередній рік;

посилання на доступні джерела інформації (веб-сторінки тощо) про вплив на довкілля, спричинений виробництвом електричної енергії усіма джерелами енергії, купленої споживачем (та/або виробленої на власних електроустановках) за попередній рік;

права споживача на зміну електропостачальника та процедуру цієї зміни;

порядку зняття показів засобів вимірювання та оплати спожитої електричної енергії;

можливості отримання інформації альтернативним способом з урахуванням особливих потреб споживача.

9.6.3. Порядок надання електропостачальником споживачам даних щодо споживання ними електричної енергії передбачає:

1) обсяг спожитої електричної енергії за розрахунковий місяць електропостачальник зобов'язаний зазначати в рахунку за електричну енергію, а динаміку обсягів споживання електричної енергії споживачем за 12 місяців та їх вартість - на власному офіційному веб-сайті в особистому кабінеті споживача;

2) електропостачальник повинен надавати інформацію про споживання електричної енергії за запитом споживача або уповноваженої ним особи;

3) дані про споживання електричної енергії споживачем за запитом мають надаватися електропостачальником безкоштовно за умови, що кількість запитів не перевищує чотирьох на рік;

4) електропостачальник зобов'язаний надати відповідь на запит споживача протягом 5 робочих днів або надіслати повідомлення про необхідність продовження строку опрацювання запиту із зазначенням причини. Продовжений строк опрацювання запиту не може бути більшим 10 робочих днів;

5) для споживачів із засобами комерційного обліку інтегрального типу електропостачальник надає дані за період, що міститься в запиті, з помісячним розподілом обсягів споживання електричної енергії;

6) за бажанням споживача відповідь на запит надається в паперовому або електронному вигляді;

7) електропостачальник та споживач за ініціативою однієї зі сторін оформлюють акт звірки спожитої та сплаченої електричної енергії відповідно до отриманих електропостачальником фактичних показів засобу вимірювання за даними адміністратора комерційного обліку, який безоплатно надається споживачу;

8) постачальник «останньої надії» повинен інформувати відповідального оператора системи про завершення постачання електричної енергії споживачу за 20 днів до настання зазначеної події.

9.6.4. Порядок надання оператором системи інформації споживачам щодо розподілу (передачі) їм електричної енергії передбачає:

1) у разі оплати споживачем послуг з розподілу (передачі) електричної енергії оператор системи в рахунках за розподіл (передачу) електричної енергії має зазначати інформацію про:

діючі тарифи на розподіл (передачу) електричної енергії, за якими здійснюється розрахунок;

значення попередніх та поточних показів засобу вимірювання, у тому числі за періодами часу доби у разі розрахунків за тарифами, диференційованими за періодами часу доби;

обсяг розподіленої активної електричної енергії, реактивної електроенергії за розрахунковий місяць, у тому числі обсяг втрат;

надлишок (переплату) або недоплату за послуги з розподілу (передачі) електричної енергії;

розмір наданої компенсації у разі недотримання оператором системи показників якості електропостачання;

адреси, телефони, веб-сайти для подання заяв, претензій та скарг та надання повідомлень про загрозу для безпеки експлуатації електричних систем;

реквізити для оплати (розрахунковий рахунок оператора системи, номер особового рахунка або номер договору споживача);

період, за який проводиться розрахунок;

суму до оплати за послуги з розподілу (передачі) електричної енергії та дату, до якої необхідно сплатити;

строк дії договору та можливість пролонгації;

2) інформацію про режими споживання та дозволена (договірну) потужність оператор системи розподілу зобов'язаний зазначати у договорі споживача про розподіл електричної енергії.

Х. Постачання та розподіл електричної енергії в умовах малої системи розподілу та колективного побутового споживача

10.1. Постачання та розподіл електричної енергії в умовах малої системи розподілу

10.1.1. Класифікація та критерії, відповідно до яких визначаються малі системи розподілу, встановлюються Кодексом систем розподілу.

10.1.2. Оператор малої системи розподілу виконує функції, має права та обов'язки оператора системи розподілу щодо користувачів малої системи розподілу, електроустановки та/або мережі яких приєднані до мереж малої системи розподілу з урахуванням особливостей, визначених цими Правилами, без отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії. По відношенню до інших учасників роздрібного ринку оператор малої системи розподілу має права та обов'язки споживача електричної енергії.

10.1.3. Набуття статусу оператора малої системи розподілу відбувається після відповідної реєстрації такого суб'єкта Регулятором та повідомлення оператора малої системи розподілу про дату, з якої оператор малої системи розподілу може розпочати виконання відповідних функцій.

10.1.4. Максимальна (гранична) плата за послуги з розподілу електричної енергії малими системами розподілу визначається відповідно до методики, затвердженої Регулятором.

10.1.5. Оператор малої системи розподілу може на підставі ліцензії на провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу постачати електричну енергію споживачам, електроустановки яких приєднані до мереж малої системи розподілу.

10.1.6. Оператор малої системи розподілу з метою продажу електричної енергії споживачам забезпечує недискримінаційний безперешкодний доступ інших електропостачальників до власних електричних мереж.

10.1.7. Якщо оператор малої системи розподілу є орендодавцем та здійснює постачання електричної енергії споживачу, який є орендарем, за договором постачання електричної енергії споживачу, то споживач має право на зміну електропостачальника.

Якщо споживач (орендар) самостійно не укладає договір про постачання електричної енергії споживачу, а здійснює відшкодування оператору малої системи розподілу (орендодавцю) понесених ним витрат на оплату електричної енергії, то в договорі найму (оренди) має бути визначено порядок розрахунку вартості спожитої споживачем (орендарем) електричної енергії та її оплати (компенсації). У такому випадку забезпечення електричною енергією є невід'ємною складовою послуги з оренди, що надається споживачу, і електрична енергія не вважається окремим товаром.

Якщо постачання електричної енергії є невід'ємною складовою послуги з оренди, відносини сторін щодо орендованого майна, у тому числі розрахунки за спожиту електричну енергію, регулюються договором найму (оренди) та зобов'язання щодо забезпечення доступу третіх сторін до мереж малої системи розподілу в оператора малої системи розподілу відсутнє. У цьому випадку вартість електричної енергії, спожитої споживачем (орендарем), ураховується в орендній платі відповідно до умов договору найму (оренди) між оператором малої системи розподілу (орендодавцем) та споживачем (орендарем).

10.1.8. Для забезпечення розподілу електричної енергії до території малої системи розподілу між оператором малої системи розподілу та оператором системи укладається договір про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, який розробляється оператором системи на підставі додатка 3 до цих Правил, на весь обсяг електричної енергії, що надходить у мережі малої системи розподілу для користувачів малої системи розподілу та власних потреб малої системи розподілу.

10.1.9. Розподіл електричної енергії користувачу малої системи розподілу здійснюється відповідно до договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії, укладеного між користувачем малої системи розподілу та оператором малої системи розподілу, який розробляється оператором малої системи розподілу на підставі додатка 3 до цих Правил.

10.1.10. Розмір плати за послуги з розподілу електричної енергії оператора малої системи розподілу визначається відповідно до договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії, укладеного між користувачем малої системи розподілу та оператором малої системи розподілу, і не може перевищувати граничної плати за послуги з розподілу оператора малої системи розподілу, визначеної відповідно до методики, затвердженої Регулятором.

Витрати на послуги з розподілу електричної енергії для користувача малої системи розподілу складаються з суми витрат на оплату послуг з розподілу електричної енергії оператора малої системи розподілу та витрат на оплату послуг з розподілу (передачі) оператора системи, до мереж якого приєднана мала система розподілу.

10.1.11. Договір користувача малої системи розподілу про надання послуг з розподілу електричної енергії в частині розрахунків за послуги оператора системи (до якого приєднана мала система розподілу) призупиняється (тимчасово не діє) у разі постачання електричної енергії користувачу малої системи розподілу постачальником універсальних послуг чи постачальником «останньої надії», або якщо згідно з обраною споживачем комерційною пропозицією відповідного електропостачальника оплата послуг з розподілу (передачі) електричної енергії забезпечує електропостачальник.

Оплата за послуги з розподілу електричної енергії оператора малої системи розподілу здійснюється користувачами малої системи розподілу безпосередньо оператору малої системи розподілу.

10.1.12. Оплата за послуги з розподілу (передачі) електричної енергії, у разі постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг чи постачальником «останньої надії», є складовою ціни на електричну енергію постачальника універсальних послуг і постачальника «останньої надії» та оплачується (замовляється) відповідним постачальником.

10.1.13. Обсяг електричної енергії, втраченої внаслідок розподілу, визначається як різниця між обсягами електричної енергії, які надходять у малу систему розподілу, та обсягами електричної енергії, розподіленими оператором малої системи розподілу за відповідний розрахунковий період.

Обсяг втрат електричної енергії закуповується оператором малої системи розподілу як споживачем в обраного електропостачальника відповідно до цих Правил або як електропостачальником (за наявності відповідної ліцензії).

10.2. Взаємовідносини та розрахунки в умовах колективного побутового споживача

10.2.1. Колективний побутовий споживач має право на вибір постачальника електричної енергії, у тому числі постачальника універсальних послуг.

10.2.2. Точка розподілу електричної енергії колективному побутовому споживачу встановлюється на межі балансової належності електроустановок цього колективного побутового споживача.

10.2.3. Для забезпечення розподілу електричної енергії до межі балансової належності електроустановок колективного побутового споживача між колективним побутовим споживачем та оператором системи у передбаченому цими Правилами порядку укладається договір споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, який розробляється оператором системи на підставі додатка 3 до цих Правил.

10.2.4. Колективний побутовий споживач на підставі договору про постачання електричної енергії здійснює закупівлю електричної енергії у постачальника електричної енергії з метою її подальшого використання споживачами колективного побутового споживача для задоволення комунально-побутових потреб споживачів колективного побутового споживача, для технічних цілей та інших потреб колективного побутового споживача. За обсяг закупленої електричної енергії з постачальником електричної енергії розраховується колективний побутовий споживач відповідно до умов договору.

10.2.5. Закупівля електричної енергії та розподіл здійснюються за рахунок коштів споживачів колективного побутового споживача. Умови використання електричної енергії, розрахунків за неї, умови технічного забезпечення електропостачання електроустановок споживачів колективного

побутового споживача, утримання та обслуговування технологічних електричних мереж колективного побутового споживача регулюються установчими документами та/або укладеними в установленому законодавством порядку договорами між споживачами колективного побутового споживача та колективним побутовим споживачем щодо розподілу та постачання електричної енергії в межах колективного побутового споживача.

10.2.6. У разі прийняття відповідного рішення органом управління колективного споживача споживач колективного побутового споживача або фізична особа, яка не є членом колективного побутового споживача, але електроустановки якої приєднані до технологічних електричних мереж колективного побутового споживача (далі - споживач на території колективного побутового споживача), для користування електричною енергією укладає тристоронній договір про постачання та розподіл електричної енергії на території колективного побутового споживача з електропостачальником, який здійснює постачання електричної енергії цьому колективному побутовому споживачу, та колективним побутовим споживачем на основі типового договору (додаток 11 до цих Правил).

Договір про постачання та розподіл електричної енергії на території колективного побутового споживача може бути укладений у разі виконання таких умов:

1) особа, яка має намір набути статусу споживача на території колективного побутового споживача, та колективний побутовий споживач не мають боргів за електричну енергію перед колективним побутовим споживачем та постачальником електричної енергії відповідно;

2) технічний стан розрахункового засобу обліку, яким обладнана електроустановка особи, яка має намір набути статусу споживача на території колективного побутового споживача, відповідає вимогам нормативних документів;

3) особою, яка має намір набути статусу споживача на території колективного побутового споживача, створені технічні можливості щодо забезпечення безперешкодного доступу представників постачальника електричної енергії, підприємства, що здійснює розподіл електричної енергії, до власних електричних установок для контролю за рівнем споживання електричної енергії, а також для виконання відключення та обмеження споживання відповідно до встановленого цими Правилами порядку.

У разі укладення тристороннього договору про постачання та розподіл електричної енергії на території колективного побутового споживача постачальник електричної енергії та колективний побутовий споживач повідомляють про це постачальника послуг комерційного обліку офіційним зверненням протягом одного дня з дати укладання даного договору.

10.2.7. Точка розподілу електричної енергії споживачу на території колективного побутового споживача збігається з точкою розподілу електричної енергії колективному побутовому споживачу. Відносини постачальника електричної енергії та колективного побутового споживача зі споживачем на території колективного побутового споживача регулюються законодавством, у тому числі нормами цих Правил.

10.2.8. Для забезпечення проведення повних та своєчасних розрахунків постачальник послуг комерційного обліку (колективний побутовий споживач у разі самостійного виконання функцій постачальника послуг комерційного обліку) забезпечує складення балансу обсягу електричної енергії у технологічних електричних мережах та надає його адміністратору комерційного обліку в термін, обумовлений договором.

10.2.9. Споживач на території колективного побутового споживача розраховується з постачальником електричної енергії за відповідним тарифом за обсяг електричної енергії, визначений за показами його лічильника, згідно з умовами тристороннього договору про постачання та розподіл електричної енергії на території колективного побутового споживача.

10.2.10. Споживач на території колективного побутового споживача оплачує колективному побутовому споживачу вартість послуг з утримання технологічних електричних мереж населеного пункту згідно з умовами тристороннього договору про постачання та розподіл електричної енергії на території колективного побутового споживача.

Споживач відповідно до обсягів спожитої ним електричної енергії відшкодовує колективному побутовому споживачу вартість послуг з розподілу (передачі) електричної енергії за відповідним тарифом оператора системи, до мереж якого приєднаний колективний побутовий споживач, вартість електричної енергії на колективні побутові потреби та вартість електричної енергії, втраченої внаслідок її розподілу до електроустановки споживача, за відповідним тарифом купівлі електричної енергії колективним побутовим споживачем згідно з умовами цього договору.

Частка обсягу електричної енергії, яку має відшкодувати споживач на території колективного побутового споживача, визначається пропорційно обсягу спожитої ним електричної енергії.

10.2.11. Електроустановки споживачів колективного побутового споживача та споживачів на території колективного побутового споживача, які не дотримуються умов договорів, укладених згідно з вимогами цих Правил з постачальником електричної енергії або колективним побутовим споживачем, підлягають відключенню від електричних мереж колективного побутового споживача.

На вимогу постачальника електричної енергії колективний побутовий споживач зобов'язаний відключити електроустановки споживача на території колективного побутового споживача у порядку, встановленому цими Правилами. Колективний побутовий споживач у випадку відключення споживача на території колективного побутового споживача за заявою постачальника електричної енергії виконує дії, передбачені цими Правилами для оператора системи.

10.2.12. Постачальник електричної енергії не несе відповідальності за припинення електропостачання споживача на території колективного побутового споживача у разі відключення колективного побутового споживача за порушення останнім умов договору про постачання електричної енергії, укладеного між постачальником електричної енергії та колективним побутовим споживачем, або договору про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, укладеного між оператором системи та колективним побутовим споживачем.

У цьому разі колективний побутовий споживач зобов'язаний відшкодувати споживачу на території колективного побутового споживача збитки та вартість недовідпущеної електричної енергії відповідно до законодавства.

10.2.13. Відповідальність за технічний стан та безпечну експлуатацію електроустановок несе власник цих електроустановок.

10.2.14. Відповідальність за збереження і цілісність розрахункових засобів обліку, встановлених на території колективного побутового споживача, та пломб на засобах обліку покладається на колективного побутового споживача.

Пломбування і передача на збереження колективному побутовому споживачу розрахункових засобів обліку, що йому не належать, та пломб на всіх засобах обліку, установлених на території колективного побутового споживача, здійснюється відповідно до Кодексу комерційного обліку.

10.2.15. У разі здійснення колективним побутовим споживачем або іншим суб'єктом на території колективного побутового споживача підприємницької діяльності колективний побутовий споживач має забезпечити окремий облік електричної енергії, спожитої для забезпечення цієї діяльності.

10.2.16. Колективний побутовий споживач розраховується з постачальником електричної енергії за обсяги електричної енергії, спожитої для побутових потреб колективного побутового споживача, за відповідним тарифом для населення, яке розраховується за загальним розрахунковим засобом обліку та об'єднане шляхом створення юридичної особи. Розрахунки за електричну енергію, спожиту на технічні цілі, здійснюються за відповідними тарифами.

10.2.17. Споживач на території колективного побутового споживача має право на продаж постачальнику універсальних послуг електричної енергії, що вироблена генеруючою установкою приватного домогосподарства, величина встановленої потужності якої не перевищує потужність, визначену відповідно до закону, та дозволена (договірну) потужність об'єкта споживача, за «зеленим» тарифом в обсязі, що перевищує місячне споживання електричної енергії таким приватним домогосподарством.

При цьому обсяг спожитої колективним побутовим споживачем електричної енергії визначається з урахуванням (додаванням) обсягу, що вироблений генеруючою установкою приватного домогосподарства споживача на території колективного побутового споживача.

XI. Виробництво електричної енергії в умовах роздрібного ринку

11.1. Функціонування розподіленої генерації на роздрібному ринку

11.1.1. Виробники, що здійснюють виробництво електричної енергії на об'єктах розподіленої генерації встановленою потужністю до 20 МВт, приєднаних до системи розподілу електричної енергії, мають право здійснювати продаж цієї електричної енергії на роздрібному ринку споживачам у порядку, встановленому цими Правилами.

Ці Правила не обмежують права виробника у здійсненні продажу виробленої електричної енергії за двосторонніми договорами та на організованих сегментах ринку (або за умови встановлення йому «зеленого» тарифу - гарантованому покупцю електричної енергії).

11.1.2. Виробники, що мають намір продавати споживачам на роздрібному ринку електричну енергію, вироблену на об'єктах розподіленої генерації, зобов'язані отримати ліцензію на провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу.

При цьому в якості постачальника електричної енергії виробник розподіленої генерації укладає договір з оператором системи відповідно до Кодексу системи розподілу щодо обсягів, які перевищують меншу з величин: обсяг виробленої електричної енергії або обсяг проданої електричної енергії споживачам на території, на якій здійснює ліцензовану діяльність оператор системи, за місцем приєднання електроустановок розподіленої генерації.

11.1.3. Виробник, що отримав ліцензію на провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу, відповідає за небаланси своїх споживачів за обсягами електричної енергії, що постачається їм на підставі отриманої ним ліцензії на провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу.

11.1.4. Під час продажу електричної енергії споживачу виробник електричної енергії на об'єктах розподіленої генерації зобов'язаний надавати у виставленому споживачу електричної енергії рахунку (або у додатках до нього) у формі та порядку, визначених Регулятором, інформацію щодо частки кожного джерела енергії у загальній структурі балансу електричної енергії, купленої ним та/або виробленої на власних електроустановках за попередній рік.

11.1.5. Під час постачання споживачам електричної енергії, виробленої на об'єктах розподіленої генерації, облік спожитої електричної енергії здійснюється постачальником послуг комерційного обліку відповідно до Кодексу комерційного обліку.

11.1.6. У разі об'єднання в одну юридичну особу (за принципом права власності) об'єкта розподіленої генерації і суб'єкта господарювання - споживача електричної енергії (або декількох споживачів) сальдування спожитої і відпущеної електричної енергії відбувається за об'єктами, що об'єднані однією площадкою вимірювання у межах цієї площадки вимірювання.

Сальдування спожитої і відпущеної електричної енергії за територіально відокремленими об'єктами не допускається, споживання та постачання (купівля-продаж), а також облік електричної енергії здійснюється за таких умов за окремими договорами.

11.1.7. У разі приєднання до мереж споживача електростанції, обсяг виробітку електричної енергії якої підлягає експорту або адресному продажу згідно з укладеним договором, у тому числі гарантованому покупцю на ринку електричної енергії, у розрахунковій схемі вимірювання використаного споживачем обсягу електричної енергії враховується надходження електричної енергії з шин такої електростанції в мережі споживача, що підлягає продажу в повному обсязі.

11.2. Постачання електричної енергії споживачу в умовах живлення по прямій лінії

11.2.1. Власник (користувач) електростанції, яка забезпечує живлення об'єктів по прямій лінії, може здійснювати продаж виробленої електричної енергії в установленому цими Правилами порядку.

Споживач може отримувати електричну енергію по прямій лінії, яка з'єднує генеруючий об'єкт виробника електричної енергії з електроустановками споживача та використовується виключно ними.

Генеруючі установки виробника електричної енергії, які забезпечують живлення по прямій лінії електроустановки споживача, мають бути електрично роз'єднані від інших генеруючих установок виробника та мереж оператора системи передачі та/або оператора системи розподілу. Диспетчеризація роботи генеруючого обладнання виробника електричної енергії та електроустановок споживача, живлення яких здійснюється по прямій лінії, не здійснюється, договори з оператором системи передачі про надання послуг з передачі та диспетчерського (оперативно-технологічного) управління не укладаються і відповідно, плата за цими договорами не включається до ціни електричної енергії, за якою здійснюється живлення електроустановок споживачів по прямій лінії, ЕІС-коди точкам обліку не присвоюються.

Електроустановки споживача, які забезпечуються живленням по прямій лінії, мають бути електрично роз'єднані від мереж оператора системи передачі та/або оператора системи розподілу, а також від усіх інших електроустановок та електромереж споживача, які напряму або опосередковано приєднані до мереж оператора системи передачі та/або оператора системи розподілу.

11.2.2. Одна пряма лінія використовується не більше ніж одним виробником електричної енергії і одним споживачем. Власні приміщення виробника електричної енергії або дочірня компанія виробника електричної енергії вважається одним споживачем і може отримувати електричну енергію по прямій лінії як один споживач. Неприпустимо приєднання до прямої лінії, яка використовується одним виробником електричної енергії і одним споживачем, електромереж чи електроустановок інших власників мереж, інших виробників електричної енергії, власних приміщень виробника електричної енергії, електромереж чи електроустановок інших споживачів, електроустановок та електромереж споживача, які напряму або опосередковано приєднані до мереж оператора системи передачі та/або оператора системи розподілу.

11.2.3. Забороняється здійснювати постачання (імпорт) електричної енергії на електроустановки споживача (власні приміщення виробника), які забезпечуються живленням по прямій лінії.

11.2.4. Взаємовідносини споживача з виробником електричної енергії за умови забезпечення живлення по прямій лінії врегульовуються договором про забезпечення електричною енергією по прямій лінії, який може, як виняток, укладатися без обов'язкового одночасного укладення споживачем договорів споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії, про надання послуг з передачі електричної енергії та про врегулювання небалансів, відповідно до положень Кодексу системи передачі та Кодексу систем розподілу за погодженням з Регулятором.

11.2.5. Обсяг живлення по прямій лінії визначається на межі балансової належності мереж споживача і прямої лінії засобом комерційного обліку з можливостями вимірювання, диференційованого за періодами часу. Компенсація технологічних втрат електроенергії в прямій лінії здійснюється за домовленістю сторін договору про забезпечення живлення електричною енергією по прямій лінії. Обсяг електричної енергії, виміряної на шинах електроустановки з виробництва електричної енергії, яка забезпечує живлення по прямій лінії, має з урахуванням втрат у прямій лінії збігатись з обсягом живлення об'єкта по прямій лінії. Вимірювання проводяться з періодом інтеграції одна година.

11.2.6. За умови порушення обмежень, викладених у пунктах 11.2.1-11.2.3 цієї глави та інших нормативно-правових актах щодо питань експлуатації прямої лінії, погодження Регулятора на експлуатацію прямої лінії анулюється, а власник прямої лінії класифікується як мала система розподілу і постачання електричної енергії на його потреби здійснюється відповідно до цих Правил.

11.2.7. Споживач, живлення якого забезпечується по прямій лінії, може укладати також договір про постачання електричної енергії споживачу з електропостачальником за власним вибором (або імпортувати електричну енергію), а також може укладати двосторонній договір чи договір купівлі-продажу на організованих сегментах ринку за умови, що електроустановки споживача, живлення яких споживач має намір забезпечувати за зазначеними договорами, приєднані до мереж на території ліцензованої діяльності оператора системи передачі та електрично роз'єднані з прямою лінією та іншими електроустановками, опосередковано чи безпосередньо приєднаними до прямої лінії, наявності окремих точок комерційного обліку та присвоєння ЕІС-кодів.

11.3. Особливості постачання електричної енергії в умовах використання відновлюваних джерел енергії

11.3.1. Власник (користувач) електростанції, встановленої у межах приватного домогосподарства та призначеної для перетворення енергії з енергії сонця та/або вітру в електричну енергію із сукупною встановленою потужністю, що не перевищує 30 кВт, може здійснювати продаж виробленої електричної енергії в установленому цими Правилами порядку.

Побутовий споживач має право на встановлення у своєму приватному домогосподарстві генеруючої установки, призначеної для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру, величина встановленої потужності якої не перевищує 30 кВт, але не більше потужності, дозволеної до споживання за договором про приєднання до електричних мереж. Виробництво електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру приватними домогосподарствами здійснюється без відповідної ліцензії. Порядок продажу та обліку такої електроенергії, а також розрахунків за неї затверджується Регулятором.

11.3.2. У разі виробництва електричної енергії генеруючими установками приватного домогосподарства побутовий споживач забезпечує виконання вимог законодавства щодо організації комерційного обліку з можливістю визначення за своїм приватним домогосподарством балансу спожитої та виробленої електричної енергії з метою подальших розрахунків.

Для забезпечення зведення балансу спожитої та виробленої електричної енергії генеруючої установки, призначеної для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру, приватного домогосподарства побутовий споживач укладає договір про постачання електричної енергії з постачальником універсальної послуги та договір про купівлю-продаж електричної енергії за «зеленим» тарифом, який є додатком до договору про постачання електричної енергії з постачальником універсальних послуг.

11.3.3. Купівля електропостачальником універсальної послуги у побутового споживача, виробленої генеруючими установками приватного домогосподарства електричної енергії, за «зеленим» тарифом в обсязі, що перевищує місячне споживання електричної енергії такими приватними домогосподарствами, здійснюється на підставі укладеного між ними договору про купівлю-продаж електричної енергії за «зеленим» тарифом, який оформлюється сторонами у формі додатка до договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг.

11.3.4. Побутові споживачі, які встановили генеруючі установки, призначені для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру, приватного домогосподарства, які мають отримувати електричну енергію від двох або більше постачальників електричної енергії у різні періоди часу, укладають окремий договір щодо постачання електричної енергії з кожним із них.

У такому разі постачальник універсальних послуг купує у побутового споживача електричну енергію, вироблену генеруючою установкою приватного домогосподарства, в обсязі, що перевищує місячне споживання такого приватного домогосподарства, під час дії договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг.

**Заступник начальника
Управління роздрібного ринку
електричної енергії -
начальник відділу
методологічного забезпечення**

І. Осовик

Додаток 1
до Правил роздрібного ринку
електричної енергії

ТИПОВИЙ ДОГОВІР
про спільне використання технологічних електричних мереж

Додаток 2
до Правил роздрібного ринку
електричної енергії

ТИПОВИЙ ДОГОВІР
про надання послуг із забезпечення перетікань реактивної електричної енергії

Додаток 3
до Правил роздрібного ринку
електричної енергії

ТИПОВИЙ ДОГОВІР
споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії

Додаток 4
до Правил роздрібного ринку
електричної енергії

ТИПОВИЙ ДОГОВІР
електропостачальника про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії

Додаток 5
до Правил роздрібного ринку
електричної енергії

ПРИМІРНИЙ ДОГОВІР
про постачання електричної енергії споживачу

Додаток 6
до Правил роздрібного ринку
електричної енергії

ТИПОВИЙ ДОГОВІР
про постачання електричної енергії постачальником універсальних
послуг

Додаток 7
до Правил роздрібного ринку
електричної енергії

ТИПОВИЙ ДОГОВІР про постачання електричної енергії постачальником "останньої надії"

1. Загальні положення

1.1. Цей Договір про постачання електричної енергії постачальником "останньої надії" (далі - Договір) є публічним договором приєднання споживача (далі - Споживач) до цього Договору і регулює порядок та умови продовження постачання електричної енергії постачальником "останньої надії" (далі - Постачальник) Споживачу, у разі, якщо обраний Споживачем електропостачальник неспроможний постачати електричну енергію, до моменту обрання Споживачем нового електропостачальника або до припинення постачання у передбачених чинним законодавством чи цим Договором випадках. Цей Договір укладається сторонами, керуючись статтями 633, 634, 641, 642 Цивільного кодексу України, шляхом приєднання Споживача до цього Договору.

Далі по тексту цього Договору Постачальник або Споживач іменуються - Сторона, разом - Сторони.

1.2. Умови цього Договору розроблені відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії" та Правил роздрібного ринку електричної енергії, затверджених постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14 березня 2018 року № 312 (далі - ПРРЕЕ), та є однаковими для всіх споживачів України.

2. Предмет Договору

2.1. За цим Договором Постачальник продає електричну енергію Споживачу для забезпечення потреб електроустановок Споживача, а Споживач оплачує Постачальнику вартість спожитої (купленої) електричної енергії та здійснює інші платежі згідно з умовами цього Договору.

2.2. Обов'язковою умовою для постачання електричної енергії Споживачу є наявність у Споживача укладеного в установленому порядку з оператором системи договору про надання послуг з розподілу електричної енергії, на підставі якого Споживач набуває право отримувати послугу з розподілу електричної енергії.

Побутовий споживач використовує електричну енергію виключно на власні побутові потреби, у тому числі для освітлення, живлення електроприладів тощо, що не включає професійну та комерційну діяльність.

3. Умови постачання

3.1. Постачальник здійснює постачання електричної енергії Споживачу з моменту припинення постачання електричної енергії Споживачу діючим електропостачальником у випадках, зазначених у пункті 3.2 цієї глави.

3.2. Постачальник забезпечує гарантоване та безперервне постачання електричної енергії Споживачу протягом всього строку постачання, у разі:

банкрутства, ліквідації попереднього електропостачальника;

закінчення строку дії ліцензії, призупинення або анулювання ліцензії з постачання електричної енергії споживачам попереднього електропостачальника;

невиконання або неналежного виконання попереднім електропостачальником вимог правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, що унеможливило постачання електричної енергії споживачам.

необрання споживачем нового електропостачальника, зокрема після розірвання договору з попереднім електропостачальником, а також в інших випадках, передбачених ПРРЕЕ.

3.3. Умови надання послуг "останньої надії" Споживачу повинні передбачати наступне:

ціни на електроенергію для Споживача повинні бути економічно обґрунтованими, прозорими, недискримінаційними і формуватися Постачальником відповідно до методики (порядку), затвердженої Регулятором;

споживач має право змінювати Постачальника без сплати будь-яких штрафних санкцій на користь такого Постачальника у разі дострокового розірвання цього Договору.

3.4. Електрична енергія постачається до електроустановок Споживача протягом строку, що не може перевищувати 90 днів. Якщо після закінчення зазначеного строку постачання електричної енергії Споживач не розпочав процедуру зміни електропостачальником, постачання електричної енергії на об'єкт призупиняється.

{Пункт 3.5 глави 3 виключено на підставі Постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг № 1525 від 18.07.2019}

3.5. З першим рахунком за електричну енергію, який надає Постачальник Споживачу, Постачальник має надати Споживачу інформацію про:

ціни (тарифи) та термін дії договору (не більше 90 діб);

оплату послуг з розподілу через Постачальника з наступним переведенням цієї оплати оператору системи;

право Споживача змінити Постачальника.

Постачальник не має права вимагати від Споживача будь-якої іншої оплати за електричну енергію, що не визначена цим Договором.

3.6. Початок постачання електричної енергії Споживачу починається з факту споживання електричної енергії у перший день, наступний за останнім днем постачання електричної енергії попереднім електропостачальником, за відсутності факту відключення, передбаченого ПРРЕЕ.

3.7. Оплачений Споживачем рахунок за спожиту електричну енергію, наданий Постачальником, є прийняттям (акцептуванням) умов цього Договору з боку Споживача.

4. Якість постачання електричної енергії

4.1. Для забезпечення безперервного надання послуг з постачання електричної енергії Споживачу, Постачальник зобов'язується здійснювати своєчасну закупівлю електричної енергії в обсягах, що за належних умов забезпечать задоволення попиту на споживання електричної енергії Споживачем.

4.2. Постачальник зобов'язується забезпечити комерційну якість послуг, які надаються Споживачу за цим Договором, що передбачає вчасне та повне інформування Споживача про умови постачання електричної енергії, ціни на електричну енергію та вартість послуг, що надаються, надання роз'яснень щодо положень актів чинного законодавства, якими регулюються відносини Сторін, ведення точних та прозорих розрахунків зі Споживачем, а також можливість вирішення спірних питань шляхом досудового врегулювання.

4.3. Споживач має право на отримання компенсації за недотримання Постачальником показників комерційної якості послуг. Постачальник зобов'язується надавати компенсацію Споживачу за недотримання Постачальником показників комерційної якості послуг у порядку, затвердженому Регулятором, та опубліковується ним на своєму офіційному веб-сайті (порядок надання компенсацій та їх розміри).

5. Ціна, порядок обліку і оплати електричної енергії

5.1. Споживач розраховується з Постачальником за електричну енергію за цінами (тарифами), що визначаються відповідно до методики (порядку), затвердженої Регулятором, згідно з комерційною пропозицією з постачання електричної енергії постачальником "останньої надії", яка є додатком до цього Договору (далі - комерційна пропозиція).

5.2. Спосіб визначення ціни (тарифу) за електричну енергію зазначається в комерційній пропозиції Постачальника.

Для одного об'єкта споживання (площадки вимірювання) застосовується один спосіб визначення ціни за електричну енергію.

5.3. Ціна (тариф) на електричну енергію визначається Постачальником, що формується ним відповідно до методики (порядку), затвердженої Регулятором.

5.4. Збільшення ціни (тарифу) на електричну енергію може бути здійснено у разі дотримання Постачальником умов надання послуг, передбачених у пункті 3.3 глави 3 цього Договору.

5.5. Ціна (тариф) на електричну енергію визначається за результатами конкурсу.

Сторони домовилися про те, що ціна (тариф) на електричну енергію, визначена за результатами конкурсу, є обов'язковою для Сторін з дати введення її в дію.

Якщо конкурс на визначення Постачальника не відбувся, ціна (тариф) на послуги тимчасово призначеного Постачальника встановлюється Регулятором згідно із затвердженою ним методикою.

5.6. Інформація про діючу ціну (тариф) на електричну енергію Постачальника має бути розміщена на офіційному веб-сайті Постачальника не пізніше ніж за 20 днів до дати її застосування із зазначенням порядку її формування.

5.7. Ціна (тариф) на електричну енергію має зазначатися Постачальником у рахунках на оплату спожитої електричної енергії за цим Договором, у тому числі у разі її зміни.

{Абзац другий пункту 5.7 глави 5 виключено на підставі Постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг № 1525 від 18.07.2019}

5.8. Розрахунковим періодом за цим Договором є календарний місяць.

5.9. Розрахунки Споживача за цим Договором здійснюються на поточний рахунок із спеціальним режимом використання (далі - спецрахунок).

При цьому, Споживач не обмежується в праві здійснювати оплату за цим Договором через банківську платіжну систему, он-лайн переказ, поштовий переказ, внесення готівки через касу Постачальника, та в інший не заборонений законодавством спосіб.

Оплата вартості електричної енергії за цим Договором здійснюється Споживачем виключно шляхом перерахування коштів на спецрахунок Постачальника.

Оплата вважається здійсненою після того, як на спецрахунок Постачальника надійшла вся сума коштів. Спецрахунок Постачальника зазначається у платіжних документах Постачальника, у тому числі у разі його зміни.

5.10. Оплата виставленого Постачальником рахунка за цим Договором має бути здійснена Споживачем в терміни, визначені в рахунку, але не менше 5 робочих днів з дати отримання Споживачем цього рахунка, або протягом 5 робочих днів від строку оплати, зазначеного у комерційній пропозиції, прийнятої Споживачем.

Всі платіжні документи, що виставляються Постачальником Споживачу мають містити чітку інформацію про суму платежу, порядок та строки оплати, що погоджені Сторонами цього Договору, а також інформацію щодо адреси, телефонів, офіційної веб-сторінки для отримання інформації про подання звернень, скарг та претензій щодо комерційної якості постачання електричної енергії та надання повідомлень про загрозу електробезпеки.

5.11. Якщо Споживач не здійснив оплату за цим Договором в строк, передбачений комерційною пропозицією, Постачальник має право здійснити заходи з припинення постачання електричної енергії Споживачу у порядку, визначеному ПРРЕЕ.

У разі порушення Споживачем строків оплати за цим Договором, Постачальник має право вимагати сплати пені.

Пеня нараховується за кожен прострочений день оплати за цим Договором.

Споживач має сплатити за вимогою Постачальника пеню у розмірі, яка зазначається в комерційній пропозиції.

5.12. У разі виникнення у Споживача заборгованості з постачання електричної енергії за цим Договором Споживач повинен звернутися до Постачальника із заявою про складення графіка погашення заборгованості на строк, який узгоджується з строком припинення постачання електричної енергії постачальником "останньої надії" за цим Договором, та надати довідку, яка підтверджує неплатоспроможність Споживача. Графік погашення заборгованості оформлюється додатком до цього Договору або окремим договором про реструктуризацію заборгованості. Укладення Сторонами графіку погашення заборгованості та дотримання його Споживачем, не звільняє Споживача від здійснення поточних платежів за цим Договором.

У разі недотримання графіка погашення заборгованості або прострочення оплати поточних платежів Постачальник має право здійснити заходи з припинення постачання електричної енергії Споживачу у порядку, визначеному цим Договором.

5.13. Споживач здійснює оплату за послугу з розподілу електричної енергії через Постачальника.

Постачальник зобов'язаний при виставленні рахунка за електричну енергію Споживачу окремо вказувати оплату за послугу з розподілу електричної енергії та оплату вартості електричної енергії.

5.14. Порядок звіряння фактичного обсягу спожитої електричної енергії на певну дату чи протягом відповідного періоду визначається відповідно до комерційної пропозиції до цього Договору.

5.15. Споживач має право обрати на розрахунковий період іншого електропостачальника в установленому ПРРЕЕ порядку за умови, що в нього є укладений договір на розподіл електричної енергії з оператором системи, та відсутнє припинення постачання електричної енергії внаслідок наявної заборгованості за постачання електричної енергії перед діючим Постачальником.

5.16. У разі отримання субсидії та/або пільг з оплати електричної енергії Споживач повинен здійснити оплату згідно з цим Договором на підставі встановленого порядку захисту вразливих споживачів, відповідно до якого визначається належність побутового споживача до категорії вразливих споживачів.

6. Права та обов'язки Споживача

6.1. Споживач має право:

- 1) отримувати електричну енергію на умовах, зазначених у цьому Договорі;
- 2) купувати електричну енергію із забезпеченням показників комерційної якості послуг з постачання електричної енергії, а також на отримання компенсації за недотримання показників комерційної якості послуг у порядку та розмірах, затверджених Регулятором;
- 3) безоплатно отримувати всю інформацію стосовно його прав та послуг, що надаються Постачальником, та інформацію про ціну, порядок оплати за спожиту електричну енергію, а також іншу інформацію, що має надаватись Постачальником відповідно до чинного законодавства та/або цього Договору;
- 4) безоплатно отримувати інформацію про обсяги та інші показники власного споживання електричної енергії;
- 5) звертатися до Постачальника для вирішення будь-яких питань, пов'язаних з виконанням цього Договору;
- 6) вимагати від Постачальника надання письмової форми цього Договору, укладеної Постачальником належним чином у передбачений законодавством спосіб;
- 7) вимагати від Постачальника пояснень щодо отриманих рахунків і у випадку незгоди з порядком розрахунків або розрахованою сумою вимагати проведення звіряння розрахункових даних та/або оскаржувати їх в установленому цим Договором та чинним законодавством порядку;
- 8) вимагати від Постачальника проведення звіряння фактичних розрахунків з підписанням відповідного акта;

9) вільно обирати нового електропостачальника та достроково розірвати цей Договір у встановленому цим Договором та чинним законодавством порядку;

10) оскаржувати будь-які несанкціоновані, неправомірні чи інші дії Постачальника, що порушують права Споживача, та брати участь у розгляді цих скарг на умовах, визначених чинним законодавством та цим Договором;

11) отримувати відшкодування збитків від Постачальника, що понесені Споживачем у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням Постачальником своїх зобов'язань перед Споживачем, відповідно до умов цього Договору та чинного законодавства;

12) мати інші права, передбачені чинним законодавством, і цим Договором.

6.2. Споживач зобов'язується:

1) повідомляти Постачальника з першим оплаченим рахунком за спожиту електричну енергію про прийняття (акцептування) умов Договору;

2) забезпечувати своєчасну та повну оплату спожитої електричної енергії згідно з умовами цього Договору;

3) не допускати несанкціонованого споживання електричної енергії;

4) у разі укладення договору про постачання електричної енергії з новим електропостачальником, Споживач повідомляє про це Постачальника та здійснює розрахунки у терміни, визначені у порядку зміни електропостачальника, встановленого ПРРЕЕ.

5) безперешкодно допускати на свою територію та у свої житлові, виробничі, господарські та підсобні приміщення, де розташовані вузли вимірювання електричної енергії, засоби вимірювання тощо, представників Постачальника після пред'явлення ними службових посвідчень для звірення показників фактично спожитих Споживачем обсягів електричної енергії;

6) відшкодувати Постачальнику збитки, понесені ним у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням Споживачем своїх зобов'язань перед Постачальником, що покладені на нього чинним законодавством, та/або цим Договором;

7) виконувати інші обов'язки, покладені на Споживача чинним законодавством та/або цим Договором.

7. Права і обов'язки Постачальника

7.1. Постачальник має право:

1) отримувати від Споживача оплату за поставлену електричну енергію;

2) оформлювати та надавати платіжні документи Споживачу у строки, визначені цим Договором;

3) ініціювати припинення постачання електричної енергії Споживачу у порядку та на умовах, визначених цим Договором, та чинним законодавством;

4) здійснювати безперешкодний доступ до засобів обліку електричної енергії Споживача для перевірки показів щодо фактично спожитих обсягів електричної енергії Споживачем;

5) проводити за участі Постачальника комерційних послуг разом зі Споживачем звірення фактично спожитих обсягів електричної енергії з підписанням відповідного акта;

6) отримувати відшкодування збитків від Споживача, що понесені Постачальником у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням Споживачем своїх зобов'язань перед Постачальником, відповідно до умов цього Договору та чинного законодавства;

7) мати інші права, передбачені чинним законодавством і цим Договором.

7.2. Постачальник зобов'язується:

1) забезпечувати постачання електричної енергії в порядку та на умовах, визначених цим Договором;

- 2) забезпечувати комерційну якість послуг з постачання електричної енергії відповідно до вимог чинного законодавства та цього Договору;
- 3) обчислювати і виставляти рахунки Споживачу за поставлену електричну енергію відповідно до вимог та у порядку, передбаченому ПРРЕЕ та цим Договором;
- 4) з першим рахунком за спожиту електричну енергію поінформувати Споживача про наявний період часу для постачання електричної енергії постачальником "останньої надії", ціну (тариф) на електричну енергію та про оплату послуг з розподілу через Постачальника (з наступним переведенням цієї оплати оператору системи);
- 5) надати на письмову вимогу Споживача примірник цього Договору підписаного уповноваженою особою Постачальника протягом 10 робочих днів з дати отримання такого письмового звернення;
- 6) надавати Споживачу інформацію щодо постачання електричної енергії на умовах «останньої надії», цін (тарифів), пов'язаних з цим, порядку оплати за спожиту електричну енергію, права Споживача вільно обирати електропостачальника та іншу інформацію, що вимагається чинним законодавством (така інформація має надаватися разом з цим Договором та оприлюднюватися на офіційному веб-сайті Постачальника);
- 7) публікувати на офіційному веб-сайті (і в передбачених чинним законодавством випадках в засобах масової інформації) детальну інформацію про зміну ціни (тарифу) на електричну енергію за 20 днів до дати введення її у дію;
- 8) видавати Споживачеві безоплатно платіжні документи;
- 9) розглядати в установленому чинним законодавством порядку звернення Споживача, зокрема з питань нарахувань за електричну енергію, і за наявності відповідних підстав, задовольняти його вимоги;
- 10) забезпечувати належну організацію власної роботи для можливості передачі та обробки звернення Споживача з питань, що пов'язані з виконанням цього Договору;
- 11) відшкодовувати збитки, понесені Споживачем у випадку невиконання або неналежного виконання Постачальником своїх зобов'язань за цим Договором;
- 12) забезпечувати конфіденційність даних, які отримуються від Споживача;
- 13) виконувати інші обов'язки, покладені на Постачальника чинним законодавством, зокрема ліцензійними умовами, ПРРЕЕ та/або цим Договором.

8. Порядок припинення та відновлення постачання електричної енергії

8.1. Постачальник має право звернутися до оператора системи з вимогою про відключення об'єкта Споживача від електропостачання виключно у випадках:

порушення Споживачем строків оплати за цим Договором у тому числі за графіком погашення заборгованості;

завершення періоду постачання електричної енергії постачальником "останньої надії".

8.2. Припинення електропостачання не звільняє Споживача від обов'язку сплатити заборгованість Постачальнику за цим Договором.

8.3. Якщо за ініціативою Споживача необхідно припинити електропостачання на об'єкт для проведення ремонтних робіт, реконструкції чи технічного переоснащення тощо, Споживач має звернутися до оператора системи.

9. Відповідальність Сторін

9.1. За невиконання або неналежне виконання своїх зобов'язань за цим Договором Сторони несуть відповідальність, передбачену цим Договором та чинним законодавством.

9.2. Постачальник має право вимагати від Споживача відшкодування збитків, а Споживач відшкодовує збитки, понесені Постачальником, виключно у разі:

порушення Споживачем термінів розрахунків з Постачальником - в розмірі, погодженому Сторонами в цьому Договорі;

відмови Споживача надати представнику Постачальника доступ до свого об'єкта, що завдало Постачальнику збитків, - в розмірі фактичних збитків Постачальника.

9.3. Постачальник відшкодовує Споживачу збитки, понесені Споживачем у зв'язку з припиненням постачання електричної енергії Споживачу оператором системи на виконання неправомірного доручення Постачальника, в обсягах, передбачених ПРРЕЕ.

9.4. Постачальник не відповідає за будь-які перебої у передачі або розподілі електричної енергії, які стосуються функціонування, обслуговування та/або розвитку системи передачі та/або системи розподілу електричної енергії, що сталося з вини відповідального оператора системи.

9.5. Порядок документального підтвердження порушень умов цього Договору, а також відшкодування збитків встановлюється ПРРЕЕ.

10. Порядок зміни електропостачальника

10.1. Споживач має право в будь-який час змінити Постачальника шляхом укладення нового договору про постачання електричної енергії з новим електропостачальником, принаймні за 21 календарний день до такої зміни вказавши дату або період такої зміни (початок дії нового договору про постачання електричної енергії).

10.2. Зміна Постачальника електричної енергії здійснюється згідно з порядком зміни електропостачальника, встановленим ПРРЕЕ.

11. Порядок розв'язання спорів

11.1. Спори та розбіжності, що можуть виникати при виконанні умов цього Договору, у разі, якщо вони не будуть узгоджені шляхом переговорів між Сторонами, можуть бути вирішені шляхом звернення Споживача до Інформаційно-консультаційного центру по роботі із споживачами електричної енергії, що створюється Постачальником згідно з Положенням про Інформаційно-консультаційний центр по роботі із споживачами електричної енергії, затвердженим постановою Національної комісії регулювання електроенергетики України від 12 березня 2009 року № 299, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 6 квітня 2009 року за № 308/16324 (із змінами) (далі - Положення про ІКЦ).

Під час вирішення спорів Сторони мають керуватися порядком врегулювання спорів, встановленим цими ПРРЕЕ, та Положенням про ІКЦ.

11.2. У разі недосягнення Сторонами згоди шляхом проведення переговорів або, у разі, незгоди Споживача із рішенням ІКЦ, або неотримання ним у встановлені ПРРЕЕ та Положенням про ІКЦ строки відповіді Споживач має право звернутися із заявою про вирішення спору до Регулятора чи його територіального підрозділу, та/або до енергетичного омбудсмена, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, Антимонопольного комітету України.

Врегулювання спорів Регулятором чи його територіальним підрозділом здійснюється відповідно до затвердженого Регулятором порядку. Звернення Споживача до Регулятора чи його територіального підрозділу не позбавляє Сторони права на вирішення спору в судовому порядку.

12. Форс-мажор

12.1. Сторони звільняються від відповідальності за часткове або повне невиконання зобов'язань за цим Договором, якщо це невиконання є наслідком непереборної сили (форс-мажорних обставин).

12.2. Під форс-мажорними обставинами розуміють надзвичайні та невідворотні обставини, що об'єктивно унеможливають виконання зобов'язань, передбачених умовами цього Договору.

12.3. Строк виконання зобов'язань за цим Договором відкладається на строк дії форс-мажорних обставин.

12.4. Сторони зобов'язані негайно повідомити про форс-мажорні обставини та протягом 14 днів з дати їх виникнення надати підтверджуючі документи щодо їх настання відповідно до чинного законодавства.

12.5. Виникнення форс-мажорних обставин не є підставою для відмови Споживача від оплати Постачальнику послуг, які були надані до їх виникнення.

13. Строк дії Договору та інші умови

13.1. Цей Договір приєднання Споживача набирає чинності за фактом споживання електричної енергії у перший день, наступний за останнім днем постачання електричної енергії попереднім електропостачальником, за відсутності факту відключення, передбаченого ПРРЕЕ, та діє в частині здійснення розрахунків між Сторонами до повного їх здійснення, а в частині постачання електричної енергії його дія не може перевищувати 90 діб.

13.2. У разі внесення Постачальником, в установленому чинним законодавством порядку, змін до змісту Типового договору про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії», затвердженого Регулятором, Сторони погоджуються з такими змінами у цьому Договорі.

13.3. За умови відсутності заборгованості та виконання своїх зобов'язань перед Постачальником Споживач має право розірвати цей Договір з урахуванням вимог цього Договору без сплати будь-яких штрафних санкцій чи іншої фінансової компенсації Постачальнику.

13.4. Постачальник має право розірвати цей Договір достроково, повідомивши Споживача про це за 20 днів до очікуваної дати розірвання, у наступних випадках:

1) Споживач прострочив оплату за постачання електричної енергії згідно з цим Договором (за умови, що Постачальник здійснив попередження Споживачу про можливе розірвання цього Договору);

2) Споживач іншим чином суттєво порушив умови цього Договору та не вжив заходів щодо усунення такого порушення протягом 5 робочих днів від дати отримання повідомлення, наданого Постачальником.

13.5. Дія цього Договору також припиняється у наступних випадках:

закінчення строку дії ліцензії, призупинення або анулювання ліцензії Постачальника;

банкрутства або ліквідації Постачальника;

у разі зміни власника об'єкта Споживача;

у разі зміни Постачальника електричної енергії.

13.6. У разі, якщо об'єкт Споживача перебуває у власності (користуванні) кількох осіб, укладається один Договір з одним із співвласників (користувачів) за умови письмової згоди всіх інших співвласників (користувачів), про що робиться відмітка в цьому Договорі.

13.7. Усі повідомлення за цим Договором вважаються зробленими належним чином, якщо вони здійснені в письмовій формі та надіслані рекомендованим листом, вручені кур'єром або особисто підпис за зазначеними в цьому Договорі адресами Сторін. Датою отримання таких повідомлень буде вважатися дата їх особистого вручення, або дата поштового штемпеля відділу зв'язку одержувача.

Споживач зобов'язується у місячний строк повідомити Постачальника про зміну будь-якої інформації та даних (прізвище, ім'я, по батькові; паспортні дані, ідентифікаційний код (за наявності), код ЄДР; вид та адреса об'єкта, ЄІС-код точки комерційного обліку; ЄІС-код присвоєний відповідним оператором системи).

Реквізити Постачальника:

_____
_____
_____

тел. _____

Додаток 8
до Правил роздрібного ринку
електричної енергії

АКТ
про порушення

Додаток 9
до Правил роздрібного ринку
електричної енергії

**КОЕФІЦІЄНТИ
використання потужності**

Тип помешкання	$K_{\text{вик}}$
Квартира, окремих будинок або інший об'єкт споживача, не обладнаний ні електроопаленням, ні стаціонарною електроплитою	0,2
Квартира, окремих будинок або інший об'єкт споживача, який обладнаний стаціонарною електроплитою	0,3
Квартира, окремих будинок або інший об'єкт споживача, який обладнаний електроопаленням	0,1 (у період з 01 травня до 30 вересня) 0,6 (у період з 01 жовтня до 30 квітня)
Квартира, окремих будинок або інший об'єкт споживача, який обладнаний електроопаленням та стаціонарною електроплитою	0,2 (у період з 01 травня до 30 вересня) 0,6 (у період з 01 жовтня до 30 квітня)

Додаток 10
до Правил роздрібного ринку
електричної енергії

ФОРМА

розміщення інформації щодо частки кожного джерела енергії, яка була використана у загальній структурі балансу купленої та/або виробленої електричної енергії на власних електроустановках та вплив на навколишнє середовище, спричинений таким виробництвом електроенергії (питомі показники викидів CO₂ та радіоактивне забруднення), за попередній рік

Джерело енергії, яке було використане для виробництва електроенергії (частка витрат на 1 кВт•год)	За 20__ рік
Вугілля (%)	
природний газ (%)	
ядерне паливо (%)	
гідроенергія (об'єкти великої гідроенергетики) (%)	
відновлювані джерела енергії (%)	
інші джерела (%)	
Вплив на навколишнє середовище спричинений виробництвом електроенергії	За 20__ рік
CO ₂ викиди (г/кВт•год)	
Радіоактивні відходи (г/кВт•год або в м ³ /кВт•год)	

Додаток 11
до Правил роздрібного ринку
електричної енергії

**ТИПОВИЙ ДОГОВІР
про постачання та розподіл електричної енергії на території колективного побутового споживача**

Документи та файли

- Сигнальний документ — f473895n1359.doc
- Сигнальний документ — f473895n1353.doc
- Сигнальний документ — f473895n1658.doc
- Сигнальний документ — f473895n1636.doc
- Сигнальний документ — f473895n1638.doc
- Сигнальний документ — f473895n1357.doc
- Сигнальний документ — f473895n1640.doc
- Сигнальний документ — f473895n1652.doc
- Сигнальний документ — f473895n1657.doc

Публікації документа

- Урядовий кур'єр від 18.04.2018 — № 75

